

153
٧

~~351~~

١- جمل حكمية اجنبية خليل اديب ١٣٠٣ ص ١٢٨

٢- غرائب عادات اقوام ص ٦٤

٣ شرح عهدنامهٔ علی ص ٥٨
(عربیدن تورکیه ترجمه)

٥٦

عثمانلی کتبخانه‌سی

عدد: ٣

جمل حکمیه

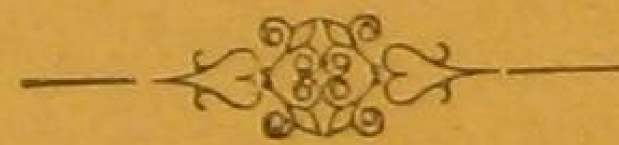
اجنبیه

عدد: ١

اثر

خلیل ادیب

صاحب کتبخانه: کتابجی آراکل

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر
رخصتنامه نومروسی ٧١٣

استانبول

(س) شرکت مرتبیه مطبعه‌سی — باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ٣٤

١٣٠٣

اداره‌ٔ شرکت مرتبیه مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سی
نومرو ٣٤

افادهٔ مخصوصه

حکما لساندن صادر اولان سوزلر عینیله بر الماسپاره‌یه بکزرکه، ضیاسی نه غبار اعصار ایله انطفا پذیر اولور ونه‌ده تضییق روزکار ایله محو ایدیله بیلیر. حکیمانه بر سوزده‌کی پارلاقلغی، لطافتی توصیف مقصدیله بیکلرجه صحائف املا ایدلسه تقدیر ماهیتی ینه ممکن اوله‌مز.

نظر حیرتله کوردیکمز بونجه بدایع وانتظاماتك اسباب ظهورینی تحری وتدقیق ایده‌جك اولسه‌ق حاصل ایده‌جکمز نتیجه ینه بر کلام حکمت اتسامه منجر اولور. بناءً علیه حکیمانه بر سوزك سوزله تقدیر ماهیتی نصل مستحیل ایسه حائز اولدیغی قوت

وتأثیرك بحقٍ وصف وتعیینیده هر کسك موفق اوله‌
بیله‌جکی شیلردن دکلدر .

ایشته ﴿عثمانلی کتبخانه‌سی﴾ اجزاسی میانه‌
التحاق ایدن شو جزؤ مشاهیر حکمای اجنبیه‌نك
اقوال حکیمانه‌لرینی حاویدرکه، هر اکلنجه‌ده برفائده
آرایان ارباب مطالعه ایچون ازهرجهت شایان
استفاده کوزل براثردر.

پك نادر یتیشه‌بیلن حکمانك هربری بر تجربهٔ
دورادورك نتیجه‌سی اولان وینه هربری بشقه‌بشقه
برحکمته مستند بولنان سوزلری هرملت نزدنده
نظر اعتباره آلنمش وحقیله تقدیر اولنمش برحقیقتدر
که، بوحقیقته واقف اوله‌بیلمك ایچون عرب وغرب
لسانلرنده مرتب اولان آثاره برکره کوز کزدیرمك

کفایت ایدر. تأسف اولنورکه، جمل حکمیه‌یی
حاوی کرك ترکجه یازلمش وکرك السنهٔ سائره‌دن
لسانمزه نقل وترجمه ایدلمش آثار بالنسبه پك آزدر.

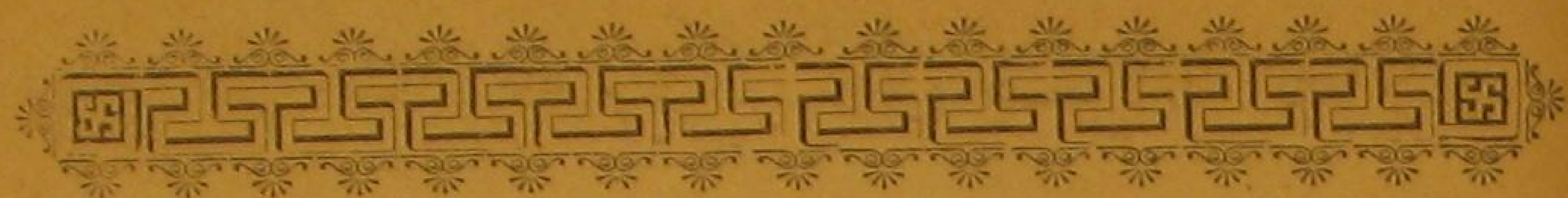
اقسام علوم و معارفك رفته رفته نقطهٔ کماله
واصل اولمغه باشلادیغی شو عصر ترقی حصر جناب
جهانبانی ده بالواسطه معارفه ایتدیکی خدمت قابل
انکار اولمیان کتابجی آراکل افندی جملهٔ مأثر اقداما-
تندن اولان ﴿عثمانلی کتبخانه‌سی﴾ کبی لطیف برکلیات
میانده ـ جمل حکمیهٔ عربیه ـ جمل حکمیهٔ عثمانیه ـ
ـ جمل حکمیهٔ اجنبیه ـ نامریله منتخب و شایان
استفاده آثار بولندرمق آرزوسنده اولدیغنی وعد
وتبشیر ایلیورکه، ادبای کرامك بوبابده واقع اوله‌جق
همت وغیرتی بالوجوه تشکره شایان اولدیغی کبی

مومی الیهك بویله برفکر ترقی جویانه ایله ابراز ایلدیکی خدمتده سزاوار تقدیردر.

عجز و قصورمله برابر مساعد وقتلرده آثار شرقیه وغربیه‌دن بومثللو حکیمانه جمله‌لر انتخاب و ترتیبی ایله اشتغالی نفسم ایچون‌ده غایت مقدس برخدمت عد ایلدیکم جهتله موفقیتمی جناب حقدن استدعا ایلرم.

خلیل ادیب

جمل حکمیه

انسان هر آرزوسنه مغلوب اولور ایسه ارادتی سلب ایتمش اولور.

اوغوستینوس

—

مراد ایتدیکی شیئی اله کچیرمك انسان ایچون بیوك برشی دکلدر. محتاج اولمدیغی شیئی آرزو ایتامك‌ده انسانك فطانت وکیاستنه دلالت ایدر.

طوقیدیدس

—

شکر و ثنا نائل احسان اولان آدمك دکل، بذل احسان ایدن ذاتك وظیفه‌سیدر.

آریستوتل

—

انسان اسباب مسعودیتنی نه‌درجه اکمال ایدرسه امنیتی اودرجه آزالیر.

آریستوتل

راحت یاشامق واستراحتی طاتمق پك آز آدمه میسر اولور.

کسه‌نوفونت

—

رفاهیت، آسایش، اعتدال مشترکاً برمحلده اقامت ایدرلر.

ماکسیموس

—

انتقام انتقامی، اولومده اولومی تولید ایدر.

اوریپیده‌س

—

صره‌سنده کوستریلان عفو ومرحمت مجرمی قرین خجالت ایدر.

سینه‌غا

—

وجودی خسته اولان طبیبه، روحی خسته اولان ده حبیبه محتاجدر.

فیله‌مون

—

هرکیم بشقه‌لرینك چکدکلری محنت ومشقتی نظر

انتباه ایله مشاهده ایدرسه کندی چکدیکی مشاق ومحنتی خفیف بولور.

کذا

—

« خاطره کاسه صفات مادون »
« هرکسی حالی ایدردی ممنون »

—

چکدیکمز محنتی بزه اونوتدیرن سوزده‌کی ذوق ولطافت هیچ برشیده بولنه‌مز.

کذا

—

سعادت واقبالی متوسط برحالده بولنانلر ایله مضایقه وادباری زیاده اولنلرك حاللرینه نظر ایتملیدر.

فیثاغور

—

طبعنده خشونت اولان آدملرك عمری عمر دکل، عین سفالتدر.

اوریپیده‌س

—

مالی چوق اولنلره دکل، کدردن وارسته بولنانلره مسعود وبختیار نامنی ویرملیدر.

کذا

—

حزن وکدر خسته‌لکی تولید ایدر.

کذا

—

انسان نره‌ده ونه‌شی ایچون کدر و تأسف ایدرسه روحنی اودائره واونقطه‌دن آییره‌مز.

کذا

—

انسان عمومه عائد اولان یعنی ابنای جنسنك عموماً حصه‌دار اولدقلری احوالدن اصلا متأثر ومتأسف اولمامليدر.

چیچرون

—

پك ایی و پك فنا آدم آز بولنور. ایلکی وفنالغی متوسط برحالده بولنان آدم پك چوقدر.

افلاطون

—

اقچه‌یی تلف ورد ایدن آدم حقارت ایتمش اولور.

بیلوطارق

—

فضیلتنی بالفعل ابراز ایتمك نه‌درجه موجب منفعت ایسه اجراسنده امساك وتکاسل ایلمك‌ده اونسبتده تأسف ایدیله‌جك احوالدندر.

کذا

—

شك وشبهه افترایی تولید ایدر.

تیموسته‌نس

—

شبهه‌لی آدم اوقات حیاتنی محنت ایچنده امرار ایدر.

سینه‌غا

—

سنی متضرر ایتمك ایستیان آدمك حکم وتأثیری دها زیاده نافذ ایسه سکوت ایله مقابله ایت. سندن ضعیف وعاجز بولنور ایسه عفو ایله مقابله ایتمك اقتضا ایدر!

کذا

—

انسانك بیوك شیلری تحقیر ایتمسی وسط شیلری ترجیح ایلسی علوجنابه دلالت ایدر برصفتدر.

کذا

—

« خیرالامور اوسطها »

—

چوق‌دفعه هیچ مأمول ایتمدیکك آدمك نصح وپندندن مستفید اولورسین.

مجهول

—

عالمده هرایشی اصلاح وتسویه ایدن مهارتدر.

مجهول

—

حدته قارشی اڭ مؤثر دوا سکوتدر.

مجهول

—

هرنه یاپار ایسه‌ك تدبیری کوزت. هرشیئڭ صوڭنی ملاحظه ایت.

مجهول

«کار اولده کشی عاقبت اندیش کرك»

—

بشقه‌لرنده کوروب تعییب ایتدیکمز شیلردن اجتناب ایدر ایسه‌ك نفسمزی اصلاح ایتمش و مستریحانه یاشامش اولورز.

دیوژن

—

بعض انسان واردر که کندی نفسنی اصلاح ایتمزده اللهه بهانه بولور وافعال الهیه‌یه مداخله‌یه قالقیشر.

قیوبنتلیانوس

—

هرکس کندی نفسندن زیاده خلقڭ قصورینی اصلاح ایتمك ایستر.

کذا

—

محترزانه تکدیر ایدیلن دوستڭ قلبنده برحس احتراز تولد ایدر.

افلاطون

—

انسانلری حسن صورتله انتخاب ایتملیدرکه نقصانلرینی تحری وتعیینه لزوم کورلمسون.

اوغوستینوس

—

خطاسنی طانمیان خطادن سالم اوله‌مز.

لاغدانديوس

—

خطا ایدن آدم پك چوقدر. فقط خطاسنی تصحیحه پك آز آدم موفق اوله‌بیلیر.

سنه‌غا

—

انسانلردن بعضلری برآدمك قیمتنی غیابنده تقدیر ایده‌رك سورلر.

کذا

—

دنیاده هیچ برکامل آدم یوقدرکه آندن کاملی بولنمسون.

قیوبنتلیانوس

—

هيچ بركامل يوقدركه اكمل اولمغى آرزو ايتمسون .

برنارتوس

—

حاكمك جهالتى چوق دفعه بر بيگناهك سفالتنى موجب اولور.

اوغوستينوس

—

خلقى خشنود ايتمكه چالش ! زيرا بويوزدن پك‌چوق فائده كوررسك . بوصفتك عكسى اولان كبر وكستاخلق دائما خسار ومضرتى انتاج ايدر.

بياس

—

لزوم قوى كورلمدكجه حدت ايتمك وصره‌سى كلدكجه حدت ايتمامك احمق اولان آدملرك صفتيدر .

اريستوتل

—

زمان، حدتى تسكين ايدر.

مجهول

—

دوستك دوست ايله منازعه‌سندن حاصل اولان حدت پك مؤثر وناقابل دوادر .

آوريپيده‌س

—

تدارك معيشت ايچون اولان احتياجات مخترعاتى توليد ايدر.

افلاطون

—

زادكانى، خواصى، عوامدن، مالكى مملوكدن تفريق وتمييز ايتمك فضيلت سايه‌سنده ميسر اولور.

اريستوتل

—

فضيلتى نه اولديغنى آكلامق ايچون دكل، كسب ايتمك ايچون تحرى ايتمليدر.

كذا

—

ارباب ثروتى كمسه ثروتى ايچون سومز، انجق منافع ذاتيه‌سى ايچون سور.

—

نائل ثروت اولديغى حالده فقيرانه ياشايانلر بيوك آدملردر . محروم ثروت اولنلرده امين برحالده ياشارلر .

سينه‌غا

—

محافظهٔ اموال، كسب وتداركندن دها زياده كوجدر.

كذا

—

ضرورات طبیعیه‌ده کمسه فقیر دکلدر.

بیلوطارق

—

طرفیندن یکدیکرینه عرض محبت ومخالصت متقابله اولماز ایسه ارتباط مقدسهٔ دوستانه اساسکیر اوله‌مز.

کذا

—

انسان کندی نفسنه نه یولده معامله ایدرسه دوست ایله‌ده اوصورتله معامله ایتمك لازمدر. زیرا دوستلق ایکی شخصك نفس واحدده تجمعی دیمکدر.

اریستوتل

—

انسان بر دوسته محتاج بولندیغی زمان دوستدن محروم قالمق نه بیوك بر فلاکتدر!

سقراط

—

چوق دوستی اولانك هیچ دوستی یوقدر.

تالس

—

هرکسك رأی و افکارینی سؤال و تدقیق ایت. فقط پك آز آدمه جواب ویر.

افلاطون

—

ظن وشبهه علم ایله جهل بیننده‌در.

کذا

—

سرینی اوچ آدمه اظهار ایدن هرکسه افشا ایتمش اولور.

اوغوستینوس

—

نصیحت ومشورت برایشك غایه‌سی ایچون دکل، بلکه غایه‌سنه واسطه اوله‌جق شیلر ایچوندر.

اریستوتل

—

برایش ایچون عریض وعمیق استشاره ایت. فقط اوایشك اجراسنده استعجال ایتمه!

کذا

—

کذب دائما حقیقت شکلنده کورینور.

آلتون آغز

—

رذائلدن هیچ بری حسد قدر انسانك مضرت وسفالتنی موجب اولماز.

افلاطون

—

نه حاسـد راحت اولور ونه‌ده طمعکار قناعت حاصل ایده‌بیلیر .

انجیلوس

—

حسـد عداوتی جلب ایدر، حسـددن عاری اولان دشمندن‌ده بری اولور .

سینه‌غا

—

قورتلر اغاجی، کوه‌لر اثوابی، حسدده قلبی آشندیرر.

کتب اخلاقدن

—

نه هنکام اقبالده مغرور ونه‌ده زمان ادبارده کدرله بیحضور اول .

سینه‌غا

—

الم فقر وضرورت، بالجمله آلامدن اشددر.

بنوه‌چیوس

—

کسب کماله موفق اولنلر ایچون الم وکدر اصلا جائز دکلدر.

افلاطون

—

قلبکی تنشیط، فکرکی تنویر ایتمك ایستر ایسه‌ك ضایعات وتلفاتدن طولایی اصلا مکدر اولمه !

سقراط

—

مالك اولدیغی شیدن محروم قالان هیچ برشیئه مالك اولمیاندن زیاده مکدر اولور.

فیثاغور

—

یأس وکدره مغلوب اولمقدن ایسه حیاتدن محروم اولمق خیرلیدر .

برنارطوس

—

حزن وکدر ارباب حیات ایچون مقبر اضطرابدر.

سینه‌غا

—

عطالت فکری افساد وقلبی ناشاد ایدر.

هوغو

—

مشاق ومشاغل کثیره ایله اصلاح ایدیله‌بیلن اخلاق وطبیعتی عطالت پك چابوق افساد ایدر .

قازبوطور

—

عالمده سفالتی انتاج ایتمیه‌جك بر شی وار ایسه اوده آنحق معرفت اللهدر .

برنارطوش

—

سیم وزر ارباب خستك مالی دكل، مالكی مقامنده‌در.

یووه‌نالوس

—

استراحت موجب تمدید حیاتدر.

ایزیدور

—

صلحه ساعی اولمیان حربه‌ده ساعی دكلدر.

آریستوتل

—

حدت ام المساویدر. انسان تهور وحدتله نه‌یاپسه ونه سویلسه هپ حقسزدر .

غازیدور

—

حدت مخل عقل وبصیرت وباعث شر ومضرتدر.

سینه‌غا

—

خطایه دوشمك صفت انسانیه، خطادن سالم اولمق صفت ملکیه، خطادن قورتیله‌مامق ده صفت شیطانیه‌در.

ایزیدور

—

حدتنه مغلوب اولان سائر بالجمله مساوی‌یه‌ده مغلوب اولور .

کتب اخلاقدن

—

حدت مخل فضیلتدر .

اوویدیوس

—

عقلسزك حدتی سوزنده، عاقلك حدتی عملنده‌در.

کذا

—

حفظ لسان کمالات انسانیه‌دندر.

کذا

—

حدت فکری تشویش ایدر وحقیقتی کورمکه مانع اولور.

غاطون

—

حدته دكل، حلم ومکانته مغلوب اول .

سقراط

—

حدته قارشی دوا اوچدر. برنجیسی جواب لطیف، ایکنجیسی سکوت، اوچنجیسی‌ده تبدیل مکانه مسارعت ایتمکدر.

کتب اخلاق

—

رحیم اول! زیرا بالجمله فضائلك منبعی رحم وشفقتدر.

هیوه‌نالوس

—

دشمنه عفو ایله معامله و مقابله ایدنلر عظیم منفعت حاصل ایدرلر.

افلاطون

—

جناب حق انسانلری هرعصیانلرندن طولایی مجازاته دوچار ایتمش اولسه ایدی دنیا چوقدن زیر وزبر اولوردی.

اوویدیوس

—

دشمندن انتقام آلمغه مقتدر ایسه‌ك، انتقامکی ذاتاً آلدك دیمکدر.

سینه‌غا

—

فقرانك آلننك تریله قازاندیغی پاره سایه‌سنده کسب ثروت وعظمت ایتمك ایستیانلر دنیاده اك برنجی ظالم صاییلیرلر.

غازیودور

—

برینه بر عطیه وبراحسان ویردیکك وقت کولر یوز وطاتلی دیل ایله ویر. زیرا بووجهله ویریلن عطیه نه‌قدر آز اولسه معناً قیمتی پك بیوکدر.

یه‌سو

—

مالکی بشقه‌لرینه بذل وصرف ایت. لکن کیمه بذل واعطا ایتدیککی اصلا اونوتمه.

غاطون

—

سخاوتدن زیاده عزیز وقیمتلی شی یوقدر.

طالیوس

—

برشیئی آلانك النه باقمقدن زیاده ویرن ذاتك یوزینه باقلیدر.

سیته‌غا

—

ویرمك آلمقدن اولادر.

سن پیه‌ر

—

افندینك سخاوت ایتدیکی شیده خدمتکارك خستی اصلا جائز دکلدر.

فقیرلك فنا شیدر. فقط فقیرلك سببیله فنالق ایتمك دها فنادر.

افلاطون

—

ثروت، مساعی ایله کسب واستحصال، خوف ایله استعمال وتأسفله ترك اولنور.

وارونیوس

—

اصل صاحب ثروت آزه قناعت ایدندر.

نولیبوس

—

کوچك شیلری استحقار ایتمه. زیرا بر کوچك طاش بر بیوك عربه‌یی طوردیرر.

افلاطون

—

طمع ام الخبائثدر.

سن پول

—

خسته‌لك انسانی نصل یتاغه دوشوررسه طمعکارلقده اسیرفراش ایدر.

سینه‌غا

—

انسان مالنك مملوکی دکل، مالکی اولمق لازمدر.

کذا

—

انسانیتی اولمیوب‌ده ثروتی اولانی تعظیم ایتمکدن ایسه ثروتی اولمیوب‌ده انسانیتی اولانی تکریم ایتمك اولادر.

کذا

—

سونکر صیقلدقجه صونی قبوی ویرمدیکی کبی طمعکارده تضییق ایدلدکجه مالنی الدن چیقاره‌مز.

غازیودور

—

جدی نصیحت مخفی اولاندر.

آیرمه‌توس

—

بشقه‌لرینك یاننده و باخصوص متهور و غضبناك بولندیغك زمان دوستکی تکدیر ایتمه.

افلاطون

—

مداهن عسل خوشکوار آلتنده برسم مهلك صاقلار.

آوویدیوس

—

بر آدم حدکدن زیاده سنی مدح وثنا ایدرسه ایناهه. زیرا غیوبتکده‌ده سنی اونسبتده قدح وذم ایدر.

افلاطون

—

مداهنلر آریلر کبی آغزلرنده بال، قویروقلرنده زهر طاشیرلر.

وارونیوس

—

یشیللکلر ارضك قبحنی ستر ایتدیکی کبی لطیف سوزده انسانك برچوق قصورینی ستر ایدر.

سقراط

—

عالم برآدمه کوره «بن بوشیئك بکا واقع اوله‌جغنی بیلمزدم» دیمك جائز دکلدر. زیرا اولدن هروقوعاته منتظر اولمق کرکدر.

تولیوس

—

عالم آدم نفسنی طانیر وهیچ برشیدن کدر ایتمز.

تولومبیوس

—

علم وهنر کاغدده دکل قلبده یازلملیدر.

سقراط

—

حکیم بالجمله انسانلره قارشی مسلحدر.

اریستوتل

—

خیر وشر، بخت وطالعك النده اولدیغنه اعتماد ایدن مجنوندر. زیرا علم وحکمت خیری ظلم وجهالت‌ده شری تولید ایدر.

کذا

—

عفته سبب ریاضت وعرفان وکماله سبب‌ده معرفتدر.

طرز اخرله

—

برایاغم مزارده بولنسه ینه تحصیل علمه سعی ایدرم.

اریستوتل

—

مبدأی شر اولان برشیئك نهایتی خیر اوله‌مز.

کتب اخلاقدن

—

ملاحظه، مفتاح محافظهٔ فضیلتدر. زیرا ضلالت نقصان ملاحظه‌دن نشأت ایدر.

بیانتوس

—

اوچ شی مانع ملاحظه‌درکه، برنجیسی تعجیل، ایکنجیسی حدت، اوچنجیسی‌ده شهوتدر.

فیثاغور

—

دائما برشیئی قبل الوقوع ملاحظه وتدقیق ایت. زیرا برایشك چاره‌سنی اولجه بولمق آسان اولور.

غاتون

—

قیدسزلق واحتیاطسزلقله حصوله‌کلن احوالك محاسنی کورلسه بیله بقاسزدر.

ته‌ؤفراسط

—

نفسنی مدافعه‌دن عاجز اولان مجرمی دوچار مجازات ایتمه. لکن تکرار بر جرمه تصدی ایده‌بیله‌جك قدرده مساعده ایتمه.

ایرمنوس

—

نفسنی و عائله‌سنی اداره‌یه مقتدر اوله‌میان بشقه‌لرینی نصل اداره ایده‌بیلیر؟

سن پول

—

نفسنه حاکم اوله‌میان بشقه‌لرینه حکومت ایتماملیدر.

سینه‌غا

—

عدالت ام الفضائلدر. عدالتسز هیچ بر شیئك دوام وقوامی قابل اوله‌مز.

تولیوس

—

بش شی مغایر عدالتدرکه، برنجیسی محبت، ایکنجیسی حسد، اوچنجیسی حدت، دردنجیسی خوف، بشنجیسی رشوتدر.

بوه‌زیوس

—

دائمی اولان الفت و انسیت حقارت و استثقالی تولید ایدر.

آریستوتل

—

صلحادن زیاده اشرار، علمادن زیاده جهلا بولنان محلده ساکن اولمه.

کذا

—

کتم حقیقت ایدن یوریلور. فقط کذبی صاقلامق ایستیان آدم دها زیاده یوریلور.

آریستوتل

—

برینه وعد ایتدیککك شیئك عینی بشقه‌لرینه ده وعد ایتمه .

غاطون

—

عمومك صداسی حقك صداسی دیمکدر.

سن اوغوستن

—

انسانی هرکسه سودیره‌جك صفتلر شجاعت ایله صداقتدر .

له‌وولیبوس

—

وقت فرصتده فراره تصدی ایتمك توقف ایدوب ده اولمکدن خیرلیدر.

سقراط

—

دنیاده غالب هرخصوصده صبر ایده‌بیلن آدمه دینسه سزادر .

اومروس

—

ازادهٔ خوف اولمق ایستر ایسه‌ك دائما ایلك ایت وآز سویله . ومتیقظانه حرکت ایله ،

تولیوس

—

نه آرسلان قارنجه و نه‌ده قارتال سینك اولامغه تنزل ایدر.

سن اوغوستن

—

انسانك احوال روحانیه‌سی افعالندن استدلال ایدیله‌بیلیر .

تولیوس

—

عالمده انسانك غلبه ایده‌میه‌جکی هیچ برکوجلك یوقدر.

بقراط

—

عالمده هرشی بعضیلری طرفندن مدح وثنا وبعضلری طرفندن قدح وذم اولنور. لکن صداقته هرکس حرمت ایدر .

ایوه‌نالوش

—

عالمده غمازلقدن زیاده فنا شی یوقدر.

غازیدور

—

انسانی مظهر تکریم واحترام ایده‌جك اوصاف آنجق صداقت، حقیقت واستقامتدر.

—

عالمده بنی ایکی شی مکدر ایدرکه، بریسی اهل ثروتك تحقیره دوچار اولمسی دیکری‌ده عاقل وعالم برذاتك جاهل وعقلسز طرفندن اغفال ایدلمسیدر.

افلاطون

—

ایکی دشمنه دوست اولان ایکی جهتله شبهه تحتنده قالیر، وتألیف بین ایده‌مز.

به‌دو

—

برینه محبت کامله‌سی اولان دائما خوفدن ازاده اوله‌مز.

سامل

—

بالجمله اعدادن اقوی اولان شهوته غلبه ایده‌بیلمك اك بیوك شجاعتدر.

سقراط

—

خودپرست آدم هیچ برزمان ضلالتدن، مساوی وخطیئاتدن رهایاب اوله‌مز.

وارونیوس

—

هرشیده کندی اذواقنه تابع اولان بالنهایه خوار وحقیر اولور.

سقراط

—

انسانی منتهای مراتب فضائله ایصال ایده‌بیلن آنجق تواضعدر.

ازانیوس

—

برآدمك ماهیتنی آکلامق ایسترایسه‌ك آکا برمسند توجیه ایت. فنالغی تکبرندن، ایولکی تواضعندن آکلاشیله‌بیلیر.

اریستوتل

—

دائما هرکسه حرمت ایت، زیرا حرمت ورعایت صاحبنه عائددر.

کذا

—

حرمت ورعایت هیچ بروقت ضایع اولماز: مظهر رعایت اولان ذات رعایتکارانه مقابله ایتمز ایسه انك برینه بشقه‌سی مقابله ایدر.

سقراط

—

اطاعت بالجمله فضائلك مرقاتیدر.

سن ایزیدور

—

بر آدمی کندی حضورنده اصلا مدح ایتمه!

سننه‌غا

—

کورمش اولدیغك ایلکی دائمی وعلنی صورتده یاد وتذکار ایت.

غاطون

—

صادقانه خدمت ایدن عظیم مکافاته مستحقدر.

جالینوس

—

ثروت ایله عفتك بریرده اجتماعی نادردر.

سن اره‌نیوس

—

شهوت کنجلکده شقاوت، اختیارلقده جنت اثریدر.

اوویه‌دوس

—

انسان شهوتك نتیجه‌سنی دوشونور ایسه، اذواق ابتدائیه‌سندن نفرت ایدر.

سینه‌غا

—

شهوته تابع اولان آدمك عمری آزالیر وفضیلتی نقصان پذیر اولور.

اریستوتل

—

هر شیده برحد اعتدال لازمدر، زیرا حقسز هیچ برشیئك دوامی قابل دکلدر.

آندرونیغوس

—

اعتدال حرکت هرجهتله دافع شقاوتدر.

وارونیوس

—

هرشیئك مبدأی وسطی دیمکدر.

ایوه‌نالوس

—

هرشی افراط وتفریط سببیله فناپذیر اولور.

جالینوس

—

هرشیئك درجهٔ اعتدالی دوام وبقاسنه دلالت ایدر.

سینه‌غا

—

هرشیئك کثرتی جالب کدورتدر.

آریستوتل

—

هر شیئك حد اعتدال اوزره استعمالی جائز و غیر مضردر.

افلاطون

—

هر شیئك ذوق آور اولمسنی آرزو ایدر ایسه‌ك معتدل بر صورتده و نادراً استعمال ایت.

آویجه‌نوس

—

نجابت دائما حقی ذکر و حقسزلغی فراموش ایتمكله قائمدر.

آلکساندروس

—

کبر ام الرزائل اولدیغی کبی تواضعده ملکهٔ فضائلدر.

سن ایزیدور

—

اولومدن زیاده اطاعتسزلکدن خوف ایتمك اقتضا ایدر.

سن اوغوستن

—

رزائلك اك بیوکی نانکورلکدر.

سینه‌غا

—

آتلرك سرکشلکنی کم ایله ضبط ایتدیکمز کبی، شکم پرورلکده ریاضتله غلبه ایتملی‌یز.

سن واسیلیوس

—

ریاضت مرشد فضائلدر.

وارونیوس

—

شکمپرورلکده هردرلو رذائل موجوددر.

سن ایزیدور

—

آرزولرینه غلبه، لسانی و کوزلرینی ضبط ایده‌میان عفتی پك چابوق محو ایدر.

شهوت کبی انسانك مبنای متین وجودینی تخریب ایده‌جك برحال تصور اولنه‌مز.

سن اره‌نیوس

—

یشیل اوتلرك صو کنارلرنده نشو و نما بولدیغی کبی، شهوتده اذواق واشواق دنیویه‌دن تولد ایدر.

سن جرجیس

—

انسانده هر رزائل محو اولسه، حب اعتلا وسودای شهرت ینه باقیدر.

کتب اخلاقیه

—

صالح اولمق ایستر ایسه‌ك، اقبالپرستلکدن اجتناب ومباعدت ایت.

غاطون

—

مغرور نفرتدن بشقه برشی قازانه‌مز .

افلاطون

—

انسان مالك اولمدیغی برشی ایچون تملك دعواسنده بولنسه‌ده ادعاسی چوق زمان دوام ایده‌مز .

سینه‌غا

—

انسانك قالنه دكل، حال و اعمالنه باقه‌رق محاکمه ایدر ایسه‌ك اصلا آلدانمزسك .

سن اوغوستن

—

برشیئی باشلایان دكل، اکاله موفق اولان شایان مدح وستایشدر.

سن ایزیدور

—

ثباتسز آدم هرشیئی الجای وقوعاته ترك ایدر.

آریستوتل

—

دنیاده عفیف و مستریح اولمق ایستر ایسه‌ك، زوائدی طی وتنزیل و آرزولریکی تحدید وتقلیل ایت .

طولیبوس

—

انسانك حد ذاتنده مظهر اولدیغی دولتدن بیوك بر دولت تصور اولنه‌مز .

سینه‌غا

—

انسان ممنوع اولان شیئه دها زیاده ومصرانه میل ورغبت ایدر.

اوویه‌دوس

—

— حسبة‌لله ایلك ایتمکه چالش . هرکسك مدح وستایشنه مظهر اولمق مطالعه‌سیله ابراز ایدیلن لطف وفتوت رضای الهی‌یه موافق دکلدر.

— اسباب مضره‌دن صاقینکه مضرته دوچار اولمیه‌سك . شمعك اطرافنده طولاشان پروانه عاقبت نفسنی یاقار.

— بشقه‌سنی تعیب وتقبیح ایتمه ! زیرا بشقه‌لرینه حاکم اولمق ایستیان آدمك خطا وقصوردن سالم اولمسی اقتضا ایدر . یوقسه کندی کوزنده‌کی ستون مهیکلی کورمیوب ده بشقه‌سنك کوزنده‌کی چوپی کورمك شعار انسانیته مغایردر .

— یالان سویلکی اعتیاد ایتمه ! یالانك چابوق میدانه چیقار . صکره طوغری برسوز سویلیه‌جك اولسه‌ك کیمسه‌یی ایناندیره‌مزسك .

«آتشه یانسه‌ده بیت کذاب»
«ایناڼوب کیمسه کتورمز آکا آب»

— قدر وحیثیتکی محو ایتمامکه غیرت ایت. زیرا تکرار اله کچیره‌مزسك. بدنام اوله‌رق یشامقدن ایسه نیکنام اوله‌رق اولمك انسان ایچون دها اولادر.

— غافلانه بر خطا وقصورده بوله‌جق اولور ایسه‌ك اعتراف قصور ایت! زیرا اقرار واعتراف هرحالده باعث مستقل عفو ونسیاندر.

— برچوجغك ایلکی ده، کوتیلکی ده والده‌سنه راجعدر. زیرا چوجقلر والده‌لرك اجزای وجودندن برجزؤ دیمکدر.

آریستوتل

—

— وقتکی خوش کچیرمك ایستر ایسه‌ك دائما بولندیغك حال ودقیقه‌یی تفکر ایت. نظرکی ایلری‌یه سوق ایتمه. جسمدن زیاده روحك سلامتنی تأمین ایت. زیرا جسم فانی، روح باقیدر.

— برینه ایتدیکك ایلکی ذکر ایتمه! فقط برندن کوردیکك ایلکی دائما خیر ایله ذکر ویاد ایت!

— طاغلرك، اورمانلرك جناورلری قورت، آیی

وآرسلاندر. شهرلرك جناورلری‌ده نمام ونماملر، منافقلر، مفتریلر وحسودلردر.

— هرکون هانکی ایشده خطا ایتدك! نه یاپدك؟ ونه‌کبی خصوصات‌ده قصور واهمال ایتدك؟ بونلری کندی کندیکه سؤال ایتمدن صاقین اویومه!

— اکر عاقل وعالم آدملره چوق سویلمك مناسب برصفت اولسه ایدی چیرچیر ویاخود آغستوس بوجکنك‌ده عالم عد اولنمسی لازم کلیردی.

— اضطراب قلب ایله یالدیزلی قاریوله‌لر ایچنده یاتمقدن ایسه حضور قلب وسلامت فکر ایله طاش وطوپراق اوزرنده یاتمق اولادر.

— طوغدیغك کون بشقه‌لری کولیور، سن آغلا. یوردك. وفات ایتدیکك کونده بشقه‌لرینك سرشك تأثراتنه قارشی خنده‌ناك اولمغه غیرت ایت!

— بصیرتسز، درایتسز، اهلیتسز آدمه جاه ومسند وعظمت ویرمك خسته‌یه بربار کران تحمیل ایتمك دیمکدر. زیرا اویله آدمك عقل وفکری خسته‌در.

— اهل ثروت وملاحت اولانلره کریم ونجیب

دینیله‌مز . آنلر کولکه کبی کاسیر کچرلر . آنجق رأفت
وسخاوت اصحابنه کریم دینیله‌بیلیر.

اصل حکمت، آداب حسنه واخلاق حمیده‌در. علم
ایسه روحانی برزینتدر.

افلاطون

—

— اولمش بر آدم ایچون مکدر اولمه ! زیرا اولوم
حقدر . آنجق گرفتار ضلالت اولنلرك حاللرینه باقوبده
آجیملی و آغلاملیدر .

اناخساخور

—

— بر آدمله بوزیشه‌جغك وقت اولا او آدمله تکرار
کوریشه‌رك دوست اولوب اولمیه‌جغکی دوشونملیسك .
زیرا بالاخره نادم و محجوب اولمق محتملدر.

— وقت اقبالده هرکسه حال شناسانه ومتواضعانه
معامله ایت !

— عاقل آدم نه وقت اقبالده تکبر ونه‌ده زمان ادبارده
تکدر ایدر . زیرا عندنده ایکیسی ده فانی، ایکیسی ده
مساویدر.

— حسودلر کندی کندیلرینی تعذیب و مضطرب

ایدرلر . چونکه بشقه‌لرینك سعادت وحضوری نفسلرینی
دوچار عذاب واضطراب ایلر.

— فضیلتك قائم اولدیغی درجه اوقدرعالی ومرتفعدرکه
پك چوق زحمت ومشقت چکمدکجه، مدت مدیده چالیشوب
چابالمدقجه اودرجه‌یه واصل اولمق قابل دکلدر.

— بشقه‌لرینك خطالرینه باقوب ده حصه‌یاب انتباه
اوله‌رق اصلاح نفسه چالشمق کبی کوزل شی یوقدر.

— برشیئك غایت ونهایتنه باق ! وعاقبت ونتیجه‌سنه
منتظر اول ! زیرا آثاری تتویج ایدن برایشك انجامی
وکونی ممدوح ایدن‌ده اقشامیدر.

— انسان همنوعنه معاونت ایتمك ایچون یارادلدیغی
جهتله وطنه خدمت ایتمك ایچون یشاملیدر.

— دوچار علت وضلالت اولان آدملر هرشیئی
یاکلش برصورتده ضبط ومحاکمه ایدرلر . لکن عفیف
وفاضل آدملر هرشیئی طوغری موافق عقل ومنطق
اوله‌رق حکم ایلرلر .

آریستوتل

—

— هرخصوصده حاکم عادل اولمق ایستراسه‌ك دائما

عالمده قصورسز وقباحتسز بر آدم اولمدیغنی ملاحظه ایت.

— علت ساریه‌یه دوچار اولان آدمك یاننده بولندیغك صورتده علتی نصل سکا سرایت ایدرایسه دوچار ضلالت اولان آدمه مقارن اولورایسه‌ك آنك ضلالتی ده سکا اویله‌جه تأثیر ایدر وفنا صورتده متأثر اولورسین.

— ایی بر آدم کندی قصوری ایچون برندن تکدیر وتعذیر ایشیدرایسه ممنون ومسرور اولور. لکن فنا آدم کندیسنه نصیحت ویرن آدم حقنده عداوت حاصل ایدر.

— حال طبیعیدن انحراف ایتمیان آدمه فقیرلك کران کلمز. لکن حال طبیعیدن چیقان آدم ثروت صاحبی ده اولسه ینه احتیاج ومذلت ایچنده یاشار.

— مقدوحاتدن تباعد واتقا وممدوحاته تقرب واتباع ایتمك هردرلو فضائلی محافظه‌یه باعثدر.

— حکیم کامل اولمق چوق شی بیلمکله دکل، ضبط نفسه مقتدر اولمقله میسر اولور.

افلاطون

—

— اموال ونقودك شان وشوکتی جمع وادخار ایدر

ایکن دکل، توزیع وصرف ایلر ایکن آکلاشیلیر.

— جناب حقك لطف وانعامنه نهایت اولمدیغی جهتله انسان دائما اولطف وانعامه کسب استحقاق ایده‌بیله‌جك اوصافی احراز ایله مسعود اولور.

افلاطون

—

— فضل وکمال دائما نفس انسانه حاکم اولسه انسان مدت عمرنده اصلا دوچار سفالت اولماز.

— یالکز برفضیلته مالك اولوب ده دیکرلرندن محروم بولنمق ویاخود فضائل انسانیه‌نك برندن محروم قالمق بسبتون محرومیت دیمکدر.

— زمان اقبالده پك چوق دوستده مالك اوله‌بیلمك قولایدر. فقط وقت ادبارده اودوستلردن پك آزینی یانکده بوله‌بیلیرسین.

— اولا انسان کندینی اصلاحه، صکره‌ده بشقه‌لرینی اصلاح ایتمکه چالشملیدر.

— اجلك سکا نره‌ده واصل اوله‌جغنی بیله‌مزسین. بوجهتله دائما امیدوارانه برحالده اجلك ورودینه منتظر اولملیسین.

— بیوکی کوچکی مساوی ایدن طوپراقدر. کرچه عموماً مختلف بر صورتده طوغارز. فقط جمله‌مز برحالده اولورز.

سینه‌غا

—

— ابوینك تکدیر وتعزیری طاتلی بردوا وعلاجدرکه بزی اینجتمکسزین فائده بخش ایدر.

ایپنورروس

—

— حکمادن (اریستوتل) ه «یالانجیلرك منفعتی نه‌در؟» سؤالی ایراد ایدلمش، حکیم مشارالیهده بوسؤاله «یالانجیلر طوغری سویلسه‌لرده آرتق کمسه‌یی ایناندیره‌مزلر، ایشته فائده‌لری بودر» جوابیله مقابله ایتمشدر.

— افلاطون سرخوشلره وحدید المزاج اولنلره «آیینه‌یه باقسونلرده صورتلرینك فنالغندن سیرتلرینك فنالغنی‌ده آکلایوب اصلاح نفس ایتسونلر» سوزلریله نصیحت ویرر ایدی.

کلفت مشاغلدن آزاده بولنان آدمك مسعودیتنه حکم ایتمك پك بیوك برخطادر.

صحت، جلادت فکر، انبساط و حضور قلب کاملاً ثمرهٔ مساعی واشتغالدر.

ووونار.

—

عفت و عصمت اولمدقجه عالمده نه جدی راحت، نه‌ده حقیقی سعادت واردر.

کذا

—

سفاهتك حکمفرما اولدیغی یرده سلامت فکر وحضور قلب موجود اوله‌ماز.

کذا

—

بختیاردر اوکیمسه‌لرکه؛ اعتدالجویانه برمشرب ومزاج ایله مجبولدرلر.

عالمده فانی شیلرله مفتخر اولمق قدر انسانی عاجز وبدبخت کوستره‌جك هیچ برشی یوقدر.

کذا

—

جمل آتیه فنه‌لونه منسوبدر

عالمده فتور و صبرسزلق کبی ایکی آفت آرامسوزه مقارنتدن حذر ایدیکز!

سفاهت و عطالت انسانك محاسن طبیعیه‌سنی افساد واخلال ایدر.

سفاهت انسانی مستعد اولدیغی هردرلو سعادت واقبالدن محروم براقیر.

وطننه قارشی سلاح بدست عصیان اولان آدم پك بیوك برگناه ایتمش اولور.

عالمده بر دیندارك قلبی کبی عزیز، نازك ومقدس شی یوقدر.

انسان ایچون شان حقیقی، حکمت و فضیلتله تزیین ذات ایلمکدن عبارتدر.

فضیلتی سومکسزین کوره بیلك قابل اولمدیغی کبی نائل سعادت اولمقسزین سعادته محبت حاصل ایتمکده غیرقابلدر.

سعادتك مقام اصلیسی وجداندر.

عاقل آدم واسطهٔ مساعی ایله اکلنجه‌سنی تدارك واکلنجه‌سی واسطه‌سیله تعطیل مساعی ایدر.

روحك بقاسی بالجمله ملل واقوامك تحت ایمان وتصدیقنده‌در.

ماسییون

—

جمل آتیه (ژان‌ژاق روسو) یه منسوبدر.

ملاحت جسمانی صباحلین آچیلوب اقشامه‌قدر پژمرده و پایمال اولان چیچکاره بکزر؛ فقط ملاحت روحانی زوال وتغیردن مصوندر.

عطالتك ثمره‌سی یأس و فتوردر؛ فقط میل مساعی جالب سعادت وحضوردر.

—

جمل آتیه (وولتر)ه منسوبدر.

انسانك اعمال خیریه‌سنه مکافات بخش جناب حقه عرض ایمان وشکران باعث فیض جاوداندر.

خالق ومنتقم برذات لایزالك وجودینه فکراً وقلباً ایمان ایتملیدر.

جهالت ابنای بشر ایچون دواناپذیر برمرضدر.

—

صبرسزلق قلبی دوچار ضعف و مرارت ایدر؛ حلم ونزاکت ایسه اوضعف ومرارتی محو ایدر.

مادام ده‌منته‌نون

—

فتور بر علتدرکه، دواسی مشغولیتدر .

له‌وی

—

جمل آتیه (رولن) ه منسوب در

چوجقلرك اك برنجی معلمی تاریخدر، تاریخ چوجقلرك تهذیب اخلاقنه، تنویر افکارینه، توسیع وتشحیذ اذهاننه وقلبلرینی تنشیط وتفریحه مدار کلیدر .

انسان ایچون حقیقی نعمت فضیلتدر . انسان بو سایه‌ده نائل عز واحترام اوله‌بیلیر .

عالمده اك بیوك وممدوح ومقدس شی ناموس وعصمتدر.

—

هر درلو رزائل و مساوینك باعث مستقلی عطالتدر .

مالبرانش

—

اك منبت ومحصولدار اولان براراضی بیله اهل زراعتك تیمار وتربیتندن محروم قالور ایسه . چوردن چوپدن بشقه برشی حصوله کتورمز .

داکه‌سو

—

حمیت، ایلك ایتمکدن و کوتولکی عفو ایلکدن عبارتدر .

ووونارك

—

جمل آتیه (فنه‌لون) ه منسوب در

بالجمله فضائلك منبعی قوانینه رعایتدر .

— کلفت اقبالدن ازاده اوله‌رق یاشاملیدرکه تن پرورلکك قلبه القا ایلدیکی مساویدن قورتیلق ممکن اوله‌بیلسین.

— انسان هر نه حال وموقعده بولنور ایسه بولنسون یالکز جناب حقدن خوف واستمداد ایدر ایسه دائما حر ومسعوددر .

— بصیرت، باشلیجه آز سویلك وبشقه‌سندن زیاده کندی نفسنه اعتماد ایتمکدر .

قوت قلب انسانه توجه ایدن هر آفته قارشی برسد آهنیندر .

— سلامت فکر بیهوده سوزلردن توقی ایتمك وآز سوز ایله چوق شی اکلاتمق استعدادینی محافظه‌دن عبارتدر.

— بیهوده وواهی شیلرله افتخار ایتمکدن برشی حاصل اولماز وکبر وغروردن پك چوق فناللقلر ظهور ایدر.

— سفالتدن رهایاب اولمق ایچون بصیرت ومتانت قلب لازمدر .

— حد ذاتنده حیات بشرك بردکری یوقدر . آنك قیمتی صورت استعمالندن معلوم اولور .

— دیانتی حسن محافظه ایتمامك انسانی بالجمله وظائف انسانیه‌یی ایفادن محروم ایدر !

— سویله، یاز، یاپ، دوشون، فقط بو عمللری بیك شاهد حضورنده نصل اجرا ایدر ایسه‌ك ینه اویله اجرا ایت .

مادام ده منته‌نون

—

— جهالتك ثمره‌سی پك چوقدر . بونلردن باشلیجه‌سی عطالتدرکه هردرلو رزائل‌ده بوندن تولد ایدر .

سنت اوریمون

—

جسم غدا، روحده مطالعات سایه‌سنده پرورش یاب کمال اولور .

کذا

—

قوانینك طابی، اخلاقك خلاصهٔ مفادی ، وجدانك

وجدانك تلقین واخطاری شو جملهٔ مشهوره‌ده مندرجدر. سکا یاپلمرینی ارزو ایتمدیککك بر شیئی سن‌ده بشقه‌لری حقنده اجرا ایتمه .

کذا

—

شایان نفرت ومضرت کوردیکمز شیلردن اجتناب ایتمکه سعی ایده‌لم .

کذا

—

انسان طریق رشد واستقامتده نه‌درجه ترقی‌یه مظهر اولورسه وظائفنی اونسبتده حسن ایفا ایتمش اولور .

کذا

—

مسعوددر اول آدمکه ، هرکون یتاغنه یاتمزدن اول کندی کندینه «بو کون وقتمی بیهوده کچیرمدم» دیر وحسن اعمالنك کوکلنه بخش ایتدیکی مسرت سایه‌سنده راحت راحت اویور ودها ایی بر حالده اویانر وینه ایلك ایتمکه آماده اولور .

جان دی مه‌ستر

—

بوخاکدان فنا بر محنتخانهٔ دائمیدر . آندن اوصانمق بیلمیان برشی بیلمز .

کذا

—

انسانك باطناً نه‌حالده اولدیغنی اشکال خارجیه‌سی بر درجه‌یه‌قدر خبر ویرر .

لابرویر

—

استهزا سقامت فکره دلالت ایدر .

کذا

—

کبر وغرور جهالت اثریدر .

فرنتیل

—

حال سادکی انسانك مزیت حقیقیه‌سی علائمندندر .

کذا

—

جناب حقك انسانلره برلطف مخصوصی اولان جوهر استعداد اثرینی یالکز تحریك زبان ایچون تکلم ایده‌رك کوسترمك برنجی درجه سوء استعمالدر .

کذا

—

قصوردن وارسته اولسه ایدك بشقه‌لرینك قصورلرینی کورمکله اوقدر ذوقیاب اوله‌مزدق .

لاروشفوقو

—

انسان وادیٔ ذوق وصفاده پویان اولدیغی زمان اکثریا جور ومحنته تصادف ایدر .

مونتسکیو

—

دیانتی حسن محافظه ایده‌میان آدم حین محاربه‌ده نفسنی مدافعه‌یه مقتدر اوله‌مز .

بوسوئه

—

بنم کوچکلکمی اخطار ایدن آدم بکا اصلا بیوك کورنمز .

فونیه دو پلاژو

—

تجربه اك ایی بر مستشاردر فقط بو مستشار پك کچ کلیر .

آملو دی لاهوسه‌ی

—

حین محاوره‌ده بشقه‌لرینی زیاده عالم کوسترمك، مدح

وستایش ایتمك خلقه کندی معلومات وکمالنی کوسترمك
فکرندن ایلری کلیر .

کذا

—

دائما آغر وقارلی کورنمك ایستیان آدم مأمولندن زیاده
استهزایه دوچار اولور .

ریوبه‌ر دوفره‌سنی

—

انسانلردن برقسمی ذم وقصلدن ودیکر قسمی ده آکا
اعتماد ایتمکدن محظوظ اولور .

کذا

—

بوخاکدان فنایی جزؤی اکلامق ایچون انسان لااقل
برعصر یشاملیدر .
وبو معلومات جزؤیه‌سندن مستفید اولمق ایچون ده دها
زیاده یاشامق اقتضا ایدر .

کذا

—

عاقل آدملر دیوانه‌لرك سوزلرینی نه صورتله تلقی ایدرلر
ایسه دیوانه‌لرده ارباب عقلك نصیحتلرینی او صورتله تلقی
وقبول ایدرلر .

آتیه‌ن کونیله

—

حال سفالتده بولنانلرك زیارتلرینه کیتمك انلره برایلك
ایتمك وبروجهله انلره تسلیبخش اولمق واجب ایسه‌ده
آنلرك امور خصوصیه‌لرینه مداخله وتقرب ایلمك اصلا
جائز دکلدر زیرا سفالت برعلت ساریه‌درکه مقارن اولنلره
سرایت ایدر .

کذا

—

برعالمه علم وهنر کافی اولمیوب جمعیت بشریه ایله حسن
معاشرت ایچون اقتضا ایدن فضائله‌ده مالك اولمق لازمدر .
یوقسه اوطه‌سنه چکیلوب اوتورسه دها ایی اولور .

کذا

—

فکر بطی وذهن غبی ساخته برقصرغه‌یه مشابهدرکه ،
نادراً پارلاسه‌ده شمشك کبی محو اولور .

کذا

—

استقامت افکار برمحاکمهٔ عادلانه‌یه دلالت ایدر .

—

تنویر افکار قولایدر ، فقط تبدیل عادات واخلاق
چوق کوچدر . زیرا فکرینی تنویره هرکس میالدر اما
کوچکلکدن بری آلشدقلری خویلردن واعتیاد واعتقاد

ایلدکاری افکار وعادات باطله‌دن فراغت ایتمك پك آز آدمه میسر اولور .

مادام دی سالم

—

قهرمان نامی خصوصات مهمه‌ده حسیات عالیه‌نك تأثیریله حصوله کلن محاسن آثار واسطه‌سیله کسب اولنور .

کذا

—

چوق آدملر ایتدکاری ایلکلرك ذکر جمیلنی ابقا ایتمك ایچون آنی خطوط غیر مفسوخه ایله قید وتسجیل ایتمکده اولدقلری حالده مظهر اولدقلری ایلکلری قورشون قلم ایله بیله قید ایتمزلر .

دی ستاسار

—

چوق آدملرك کندیلرینه تقدیم ایدیلن خدمتلره مقابل تشکر ومنتدارلق ابراز ایتملرینه باعث خدمات ومکافات سائره‌یه امیدوار ومنتظر اولملرندن نشأت ایدر .

کذا

—

سنی مکدر ایدن بر بداخلاق وفرومایه‌یه حزن وکدر ابراز ایتمه .

امین اول که بالنهایه محو وخراب اولملغکی ایستیه‌جکدر . زیرا سنك اخذ ثاره قیام ایده‌جککدن خوف ایدر وبو خوفدن وارسته اوله‌مز .

دوك دو له‌وی

—

شهرتپرست وحریص شان اولان آدملر مساند جلیله‌یه نائل اولدقلری زمان اقرانلرینك حال وشانلری وسط درجه‌ده اولملرینی ومادونلرنده بولنانلرك ایسه حائز حکم ونفوذ بولنملرینی آرزو ایدرلر .

کذا

—

اوقدر ظلم واعتسافات اوقدر بی انصافانه حال وحرکات کوررزکه انسانلرك سعی وخدمتمی یوقسه ظلمکارلغه‌می زیاده میال اولدقلرینی فرق وادراك ایده‌میورز .

کذا

—

برشیئی قوهٔ مخیله تصویر ایدر . فکر موازنه وذائقه انتخاب واختیار ایلر . استعداده انی اجرا ایلر .

کذا

—

بداخلاق آدم فنا برصورتده اولمقدن، ایی آدمده
فنا برصورتده یشامقدن قورقار .

سقراط

—

فنا برصورتده یشامقدن ایسه حسن حالده اولمك اولادر

—

کذا

آلتون محك واسطه‌سیله تجربه اولندیغی کبی دوستده
تجربه وقت ادبارده تجربه اولنور .

کذا

—

فنا آدملره ایلك ایتمك ایولره کوتولك ایتمك کبیدر

کذا

—

اخلاقسز آدم بشقه‌لرینه ایولكده ایتسه کوتولكده
ایتسه معاملاتی دائما منتج وخامت ومورث مضرت اولور .

کذا

—

بشقه‌لرینه برخدمت تفویض ایتمك ایستدیکك وقت
کندی وظیفه‌کی‌ده فراموش ایتمامکه اعتنا ایت .

کذا

—

انسانك عقل وتدبیرینی اخلال ایدن اسبابدن بریسی
شتاب ودیکری‌ده حصولی صورت امکانده اولمیان برشیئی
طلب ایتمکدرکه، طلبنی کندی رد ایتمش اولور .

کذا

—

کندی ایتدیکك ایولکلردن زیاده بشقه‌لری طرفندن
واقع اولان ایولکلردن طولایی شادمان اول .

کذا

—

نفرتکی موجب اولان خصوصاتی بشقه‌لرینه بیان
واعلان ایتمه .

کذا

—

بشقه‌لرینك حقسزلقلرینه صبر وتحمل ایله مقابله ایتمك
انتقامه مقتدر اولوب‌ده عفو ایله معامله ایلمك انسانك
بیوکلکنه دلالت ایدر .

کذا

—

خیره‌ده شره‌ده شمولی اولان مسائلده تردده دوچار
اولور ایسه‌ك بودرلو مسائلی اجرادن توقی واجتناب ایت .

شقاوتك وخامتندن خوف ایتمکدن ایسه، اصل شقاوتدن نفسی وقایه و محافظه ایتمك اولادر .

کذا

—

شکمپرورلکدن نشئت ایدن فقر وضرورت شایان تحقیر ونفرتدر .

کذا

—

بشقه‌لرینك مالك اولدقلری شیئه کوز دیکنلر چوق شیدن محروم اولورلر .

کذا

—

کوزل برصنعت تحصیل ایدر ایسه‌ك، اوصنعتی الدن براقمامغه غیرت ایت .

کذا

—

نقود واموالی نصل مدبرانه کسب وتحصیل ایدرایسه‌ك محافظه‌سنه‌ده اوصورتله اعتنا ایت .

کذا

—

سعادت دائما جالب اضطراب ومصائبدر . یعنی اقبال دائما ادباره تابع بولنور .

کذا

—

حقسز اولدیغك زمان، نفسکی مدافعه‌یه مقتدر اوله بیله‌جککه اعتماد ایتمه .

کذا

—

حاسدلر ایچون محسودك موفقیاتنی کورمك جزای کافیدر .

کذا

—

تحت تأمینه النان فقر وفاقه شبهه تحتنده بولنان ثروت وساماندن خیرلیدر .

کذا

—

هوسات نفسانیه‌سنه غلبه ایده بیلنلر مسعوددر .

اوریپیدیس

—

برآدم هم زنپرست هم حکمتپرست اوله‌مز .

تولیبوس

—

دوستلغی الی الابد محافظه ایده بیلمك قدر کوچ برشی یوقدر .

کذا

—

دوستلر میاننده حرص شان وشهرت قدر مضر شی اوله‌من .

کذا

—

آتلرك سرکش اولنلری کم ایله ضبط اولندقلری کبی مغرور ومتکبر آدملرده فقر وضرورتله تضییق ایدلملیدرلر

کذا

—

انسان دوستنك هرحالنی کوزلجه تجربه ایتملی وآنی الی الابد سوملیدر .

ته و فراست

—

بردوسته مالك اولمیان آدم جسم بی‌روحه بکزر .

کذا

—

دوست ایله ملاقات قیصه فقط دوستلق اوزون اولملیدر .

کذا

افادهٔ مرام

جمل حکمیه نامیله میدان انتشاره چیقان شو کتاب فرانسه وآلمانیا ادباسندن بعضیلرینك حکمی کلاملرینی حاوی برمجموعه‌در. کلمه‌لری آز وفقط معناسی چوق وحتی مضامین جهتیله‌ده زنکین اولان برجمله‌یه راست کلنمك قدر لذتلی برشی اوله‌ماز اعتقادنده‌یم.

ذاتاً حکم آموز اولان برسوز دنیاده هردرلو سوزلره ترجیح اولنمزمی ؟

حکمتدن محروم اولان برکلام، بی‌روح جسده مماثلدر .

حکمت، ادبیاتك رکن اصلیسی اولدیغندن

حکمتك جلوه‌نما اولدیغی جمله‌لر نه قدر دلنشین، نه‌قدر روح پرور اولور.

وقتیله ایدیلن مباحثات ده عثمانلی ادباسنك ایراد حکمدن محروم اولدقلری حقنده برطاقم سوزلر دوران ایتمش وحتی غزته‌لرده برطاقم ورقه‌لر کورلمش ایسه‌ده بنده‌لری او وقت صغر سنمه بناءً مباحثه‌یه کیرمامش ایدم. حکمیاتك دها ایوسی حکمك صرف فرانسز ویا سائر اجنبی ادباسنه منحصر اولمدیغنی ان شاء الله قریباً انظار قارئینه عرض ایده‌جکم، هم‌ده اویله حکم که انسانی دمبستهٔ حیرت ایدر.

فی الحقیقه، عثمانلی ادباسی وحکماسی بیننده وولتر، بوسوئه، مونتسکیو، لاحارپ، ژان ژاق روسو، وووونارق، روشفوقولد، لامنه، الخ کبی مقتدر

محررلر برآز نادرجه بولنور ایسه‌ده مع مافیه کندی ترقیات سائره‌مزه نسبتله بزده ادبیات درجهٔ فوق العاده‌یه کیتدیکندن هر ادیبمزك کلامنده اکثریا آز چوق مفید حکمتلره تصادف اولنیور.

حکمت، ادبیاتك غداسی اولدیغندن حکمك بولنمدیغی جمله‌لر اکثریا لطافتدن عاری اولور.

اشته بوکبی ملاحظاته مبنی برطاقم فرانسزجه حکم مجموعه‌لرینی بالانتخاب ایچلرندن الك کوزللرینی ترجمه ایتدم.

طوغری سوزلرك، حکملی جمله‌لرك کیمك طرفندن سویلندیکنه عطف نظر ایتمدم. مثلا شو کلام «وولتر»ك در مطلقا ایودر دیه قبول ایتمدم. محاکمه ایده‌رك یازدم. محاکمه‌مده کوریله‌جك یا کلشلق

ذهنمك دها بی‌وایه بولندیغنی اثبات ایدر ایسه‌ده
آرتق ارباب مطالعه بوقدرجق قصوری عفو ایدرلر.
دنیاده ترقی قدر قیمتلی بر حال اولمدیغندن هر درلو
کوشش احقرانه‌م محضا ترقیده استعداد پیدا
ایتمکدر.

جمل حکمیه‌نك میدان مطبوعاتی – ولو بر ثا-
نیه‌جك اولسون – اشغال ایتمسنه سبب کتابجی
آراکل افندینك ثمرهٔ تشویقاتیدر.

آراکل افندینك اوته‌دن بری مشهود باصرهٔ
ابتهاجم اولان نشر آثار آرزوسی مؤلفینه پك بیوك
مدار شوق اولدیغندن عاجزلری ایسه اویله مؤلفلردن
بولنمدیغم حالده محضا سعی وغیرتمله وجوده کتیر-
دیکم بعض شیلرك طبع ونشرینی آرزو ایتدیکمدن

اشته بو آرزوی خالصانه‌می‌ده بوکره آراکل افندی
قبول ایده‌رك شوکتابجق میدانه آتیلدی.

احمد راسم

(روشفوقولد)

نزاکت فکر، افعال ناموسکارانه واعمال دقیقه‌یی دوشونمکدن عبارتدر .

— حسد، امراضك اك بیوکیدر .

— وجودمزدن زیاده فکرمزده کسالت واردر .

— اختیاراولان دلیلر کنج اولان دلیلردن زیاده دلیدرلر .

— ضعف قلب، کتولکدن زیاده فضیلته معارضدر .

— جهانده حکم ایدن ثروت ومزاجدر .

— حسد دائما محبتله برابر طوغار. فقط محبتله برابر وفات ایتمز .

— بیوك آدم اولمق ایچون ثروت ذاتیه‌سندن استفاده ایتمکه چالیشمق لازمدر.

— حسد، کین و غیظ کبی کندیسیله ائتلاف جائز اولمیان شیلردر .

— ضعف قلب اصحابی صادق اوله‌مزلر .

— مداهنه بر قلب آقچه‌درکه کبر ونخوتمز سایه‌سنده تداول ایدر .

— مهارتی صاقلامق بیوك برمهارتدر .

— تنبللك سفالت وفنالغه کشاده‌در .

— تعلیم وتربیه، زنکینك زینتی؛ فقیرك ثروتیدر .

— اك بیوك بحرانلرده بذل فطانت ودرایت، اك بیوك تهلکه‌لرده ابراز مردانکی، جسور اولمقدر.

— انسانلر سعادتحالدن زیاده مصیبت و فلاکت ایچون یارادلمشلردر .

— سیاسیات طبابت دولیه‌در !

—

انسانلر زماندن زیاده مخربدرلر .

ویقتورهوغو

—

انسان نره‌ده راحت ایدر ایسه اوراسنی وطن بیلیر .

مجهول

—

عادل اولمیان ظالم، عاقل اولمیان مکدر اولور .

»

—

فکر نه‌طرفی تجویز ایدرایسه اورایه طوغری میل ایدر.

»

—

بدلالرك عددی نامتناهیدر .

»

—

بر یرده معصومیت اولمزسه نه‌راحت ونه‌ده سعادت اولور .

ووورنارق

—

وجدان سعادتك کرسیء حقیقیسیدر

فنه‌لون

—

فنالغك بولندیغی محلده استراحت فکر وحظوظات درون بولنه‌مز .

ووورنارق

—

متکبر اولمق، جهالت صرفه‌یه دلالت ایدر .

فونته‌نل

—

ساده‌لك، مراتب حقیقیه‌نك علاماتندن بریدر .

فونته‌نل

—

اك زیاده امین اولان محل سینهٔ مادردر .

فلوریان

—

— تدبیر بلیاتك اکثریسنه مدافعه ایدر .

— بشقه‌لرینی عفو ایتملی، کندینی عفو ایتمامليدر .

— کبر، بردیلنجی درکه لزومندن زیاده باغیرر .

— انتظام حافظه‌یی متسلی، زمانی تنظیم، اشیایی محافظه ایدر .

— عدم انتظامك اوچ محذوری واردر : بری جان صیقنتیسی بری صبرسزلق دیکری‌ده غیوبت زماندر .

—

برقاب عالیده جولان ایدن افکارك جمله‌سی عالیدر.

پاسقال

—

« کوته » دن

اولجه دوشونلمیان شیده موافق ذوق سلیم هیچ برشی بولنماز. دوشونیلن برشیئی بردفعه دها دوشونمکی وجیبه‌دن عد ایتملیدر .

— برانسان کندی کندیسنی نصل طانیه‌بیلیر؟ انسان کندی کندیسنی تعمیق نظر ایله دکل فقط افعال وحرکاتیله طانیه‌بیلیر. وظیفه‌کی یاپمغه چالیش . قیمتك نه‌قدر ایسه اودرجه قیمتدار اولورسین. فقط وظیفه‌ك نه‌در بونی بیلیور میسین ؟ وظیفه‌ك اقتضای زمانه‌در .

— انسانیت، افکار لازمه ومقتضیه‌یی لاینقطع موقع فعل واجرایه قویان و بونکله عوارضات مستقبله‌یی اداره ایدن برمرد باقی کبی نظر اعتباره آلنملیدر .

— هر انسان کندی طور و مشوارینی دوشونملیدر زیرا هر انسان خطوه‌زن اقدام اولدیغی طریقده بر حقیقته یاخود کذران حیاتنده کندیسنه استنادکاه اوله‌رق بعض افکار صحیحه‌یه راست کلیر. یالکز اورایه بتون بتون حصر افکار ایتمامَلی. فقط کندی کندینی موازنه ایتملیدر. بساطت اولیه‌ده‌کی حس طبیعی اکا کافی دکلدر.

— بر کوشش نامتناهی – هانکی جنسدن اولورایسه اولسون – دائما افلاس قوت ایتمکله نهایت بولور.

— طبیعتك آثارنده اولدیغی کبی انسانلرك آثارنده‌ده بزم نظر حیرتمزی جلب ایتمکه شایان اولان شی نتیجهٔ قطعیه‌در.

— بر خطای کاملی و یاخود بر خطانك نصف و یا ربعنی تقدیر ایتمك واندن حقیقتی استخراج ایدوب کندیسنه مناسب اولان محله قویمق پك کوجدر.

— حقیقتك بر شکل ثابت آلمسی دائما لازم دکلدر. یالکز فکرلرده تموج نمای لطافت اولمسی وروحمزده عکس صدالر پیدا ایتمسی لازمدر.

— برادعای عظیمه ملاحق وملاصق اولان افکار عمومیه طریق ترقیه بلایای مدهشه قویوسی قازارلر.

— اوفله‌مك ایله نای چالنمـاز. پارمقلریده تحریك ایتمك لازمدر.

— قوتلری طانیـان و آنلری وقت و حاله کوره لزومی قدر صرف ایدن چالشقان ومدبر آدملر مشاغل ومصالح دنیویه‌ده ایلرو کیدرلر.

— کندینی مقـدارندن زیاده بیوك طانیمق ودکرندن آز بیلمك خطای عظیمدر.

— هر یرده ایولك بولوب آنی تقدیر ایتمك او محللرده (محبت حقیقت) ك چهره‌نمای ظهور اولمسندن بشـقه برشی دکلدر.

— جدی و درین دوشونانلر عموم ایله طبان طبانه ضد بر موقع مشکلده بولنورلر.

— انسان دیکرلرك خیرخواهلغندن اسـتفاده ایدر ایسه حقیقةً معمر اولیور دیمکدر.

— سـعادتك اوج علیاسی کندمزی اکمال ایتمـك وخطالرمزی سیلمکدر.

— جهانده ایکی قـدرت مصلحه واردر: بری حق دیکری موافقتدر.

— عقل وحکمت حقیقت ایچنده‌در.

— آلداندیغم وقت هرکس فرقنه واریر فقط یالان سویلر ایسه‌م قضیه براز برعکس اولور .

— اك کوچوك (قیل) ك سایه‌سی اولور .

— خطا، گنجا یکن بزم ایله برابرکزر. آرتق بوخطایی تاسن شیخوخته قدر سوروکلیوب گتورمك لازمدکلدر .

— اثنای سیاحتده رفیق اولان شن وشاطر برکیمسه اعلا بر آرابه‌یه مرجحدر .

— کونش اشعه‌پاش اولدیغی وقت خاموردده شعشعه‌نما اولور .

— بزاستقبالی یالکز برجهتدن کورورایسه‌کده ماضی هرجهتدن چهره‌نما اولور .

— حقیقت برمشعلدر اما بیوك برمشعلدر. بز آنك اوکندن گچرکن بزی یاقسون دیه اغماض عین ایدرز .

— بنم خطالرمی سویلاین آدم اوشاغمده اولسه انندم صاییلور .

— منفعتك منقطع اولدیغی محلده خاطردده غائب اولور .

— جهان چاتلاق برچاکه بکزر کورلتی ایدر ایسه‌ده عکس انداز اولمز .

— ذوق سلیم اصحابی مکمل برقاموس مکالمه‌در .

— عقللی بر آدمدن اوفاجق برجنت صدور ایتمز .

— خزینهٔ کمال اصلا توکنمز .

— انسانی علاقه‌دار منفعت ایدن شی ینه انسانك متصف اولدیغی خطالردر .

— انسان آزشی بیلدیکی حالده چوق بیلیورم ظن ایدر . شبهه وتردد علم ایله برابر آرتار .

— هرنه‌پارایسه‌ك بزه یورغونلق ویرر — یورولمیانلر نه‌قدر مسعوددرلر .

— برفکر عمومی‌یی تصحیح ایتمکه قالقشمامالی . زیرا اوفکر حالیله قالور .

— جمعیتده کوریلان طور و حال بر آیینه‌درکه درونده هرکسك خیالی جلوه‌نما اولور .

— نتیجه‌یه تقرب اولندقچه مشکلات تزاید ایدر .

— یاش ایله تجربه تزاید ایدر .

— بریسنی مدح ایتمك کندیسنی اونك درجه‌سنه ایصال ایتمکدر .

— طبع سلیم که دائره‌سی حیات علمیه‌در. مسائل عالیه حلی مراد اولندیغی وقت دوچار خطا اولور. فقط طبع سلیمك

توسع ایتدیکی دائره‌ده بر نظریٔ عالی‌یه نادراً تصادف اولنور .

— انسان اختیارلدیغی وقت هر هانکی بر درجه‌ده ایسه اوراده صفوت و وجدان ایله برابر توقف ایتملیدر.

— اولولره غبطه‌کش حسرت اولندیغی زمان نه‌فوق العاده برزماندر .

— اك زیاده لیاقتلی اولان قادین پدر بولنمدیغی وقت چوجقلری یاننده بابا خدمتنی کورندر .

— « آمنت بالله » کلامی کوزل برکلامدر. نقط اللهی آثاری ایچنده طابیق و آثار مذکوره ایچـنده نه صورتله چهره‌نمای کمال اولدیغنی بیلمك روی زمینده امثالی مفقود اولان سعادتلردندر .

— برفکرك فائده‌پرورلکی تفهم اولنه‌بیلور فقط کاملاً استعمالی بوجهانده ممکن اوله‌ماز .

— بزی آلدادن حسیات دکل، محاکمات‌در .

— حیوان اعضاسیله تعلم ایدر . انسان اعضاسنه اوکره‌در و آنلری اداره ایدر .

— اك بیوك هنرلر انسانلرك بیننده عقد صلحه مدار اوله‌جق وسائط جمیله‌در .

— بر دهادن اول و آخر بکلنیله‌جك شی محبت حقیقتدر.

— ایودن ایو یه نظر انتقاده آلنورسه فلاسفه فکر عمومینك برلسان مبهم ایله افاده اولنمش برصورت آخره‌سیدر .

— عملیات و تجاربه عائد اولان هرخصوصده برفکر صحیح ومتین اك بیوك عقل سلیم صره‌سنه کیرر. زیرا طبع سلیم قارشوسـنده عقل سلیم، طبع سلیمه متانت ویرمکدن غیری هیچ بروظیفهٔ عالیه ایله موظف دکلدر .

— خیالی وحقیقی نامنده اولان بو ایکی عنصرك افعال وحرکات وکرك صنایع خصوصنده اولسون حیاتك ایچنده مجتمع اوله‌رق بولنور. بوحال اکثریا سویلنور فقط آزکشی بوحالدن استیفای حق ایده‌بیلیر .

— تجارب عدیده سایه‌سنده تهذیب ذکایه مقتدر اولمش اولان ذوات جهـانی برسطح افقی اوزرینه وضـع ایتمکی تصمیم ایدرلر. تحری وتفتیش اغورنده صرف کوشش ایدنلرده سطح شاقولی اوزره قویمغی تصـویب ایلرلر. عجبا هانکی نقطه‌یه قدر بوحال انلره میسر اوله‌بیلـور ؟ بوده انلرك مصلحتلرندندر .

— انسان فکرینه بر حد تعیین ایده‌مدیکی وقت دوشونمك لازمدر .

— گنجلکده دوچار موانع و مشکلات اولان کیمسه بر حریت سکون پرورانه‌یه واصل اولور. اواخر حیاتنده گرفتار صعوبات اولانلر ایسه بر حریت جان بی‌بهایه مالك اولورلر.

— حقیقةً سربستی پرور اولان بر فکر تمیز لیاقت ایتمکه مقتدر اولاندر .

— اساطیر اولین، اعتقادك احتشاملی زینتلی بر قسمیدر.

— ادبیاتده انسانلر نسبتنده فساد اخلاقه اوغرار .

— طوغری، ایو و مکمل اولان شیلر دائما ساده گوزوکدکاری جهت هرنه اولور ایسه اولسون دائما بردر. ذم و تقبیحی تحریك ایدن خطا درجهٔ بالاده اوله‌رق کثیر و مختلفدر. ایو طوغری علیهنه آچدیغی محاربه ایله اکتفا ایتمزده اللریله برابر دوکوشور حتی کندی کندیسیله‌ده ضددر .

— تفاخر بر حرص ذاتیدر. بو حرص اوصاف حقیقیه‌سی استحقاقاتی وافعال و حرکاتی خصوصنده کندیسنك نظر اعتباره آلنمسی واعتبار ایدلمسی ویاخود آرانلمسی ایچون دکل بلکه کندی کندیسیچون لازم اولان بر موفقیتدن ایلرو گلیر . بوجهتله تفاخر برجمال بی‌سودده یاقیشور .

— اوصاف خصوصیه، کندیسنجه نائلیت محتمل اولان بر نتیجه‌نك ویا بر مقصدك قوه‌دن فعله اخراجی ایچون بر آدم صداقتکارانه چالیشدیغی وقت ظهور ایدن گرك بیوك وگرك کوچوك ایشلرده گوزیکور .

— بر ایشه دستزن شروع اولمق ایستیان آدم اغتنام فرصت ایدیله‌جك زمانی بکله‌ملیدر بووجهله صعوبات قولایلقله دفع ایدیلیر .

— زمان حال اهالی‌یه بکزر: حاله، کندیسیچون چالیشدیغنی ایناندیروب آنی آلداتملیدرکه اوده بزی راحت براقسون وسعادت حالك نظر تعجب ایله باقه‌جغی ایشه گیزلیجه اقدام ایتمه‌مزه مانع اولمسون .

— کمال و تکمل قانون الهی‌در. اورایه منجذب اولمق قانون بشردر .

— تاریخدن استنباط ایتدیکمز فوائدك بیوکی آنك درونمزده تحریك ایتدیکی حس شدیددر .

— هوسات درونمزی ضبط ایتمك ایچون بزه وسائط لازمه تدارك ایتمه‌دن فکرمزدن گچن شیء مضردر .

— حرکات واطوارینی شدتله تصویب یولنده بولنمق برخطای خیالیدرکه بوخیالده یالکز شخصیت گورینور .

— زهد وتقوی برمقصد دکلدر . فقط مکملیت اخلاقیه‌نك درجهٔ قصواسنه، اك زیاده صافی برروح ایله واصل اولمق ایچون تأسیس ایدلمش برواسطه‌در .

— انسان اختیارلدیغی وقت کنجلکندن زیاده فعالیته حصر وجود ایتملیدر .

— وقتی وقتنه ایفا ایدلمش بروظیفه قلبده اضطرابه مشابه برحس براقور : بوحس‌ده وظیفهٔ مذکوره‌نك اولدقجه تکمیل ایدلمامسیدر .

— فکر عمومی، انسانیتك ذکای مجسمیدر .

— تواریخ علوم، بیوك برجمعیت خوانندکانیدرکه ایچنده ملل مختلفه‌نك صدالری سامعه‌زد حاضرون اولور .

— مشاربالبنان اولانلر دیکر انسانلردن زیاده برموقع مشکلده بولنورلر .

— تاریخ یازمق کندینی ماضینك خاطراتندن قورتارمقدر .

— اکلاشلمیان شیئی تصرف محالدر .

— لطف وعنایت ضعفا ایچون علامت علویتدر .

— مکتب، عصرلرجه کندی کندیسیله مکالمه ایدن برآدم کبی نظر اعتباره آلنغلیدر.

— کفران نعمت برنوع آلچاقلقدر . قلب عالی اصحابنده هیچ بر نانکور ظهور ایتمز .

— آرشمید بکا برنقطهٔ استناد ویرك. ودیکر برکمسنه‌ده سن کندی کندینه برنقطهٔ استناد آرا دیمش‌در . بن ایسه مالك اولدیغك نقطه‌یی محافظه ایت دیه‌جکم .

— فکر برری آردنجه تهاجم ایدر . اعتقادات قلبده کوکلشور . فقط احوال، اثر براقه‌دن مرور ایلر.

— خطا، حقیقته قیاس اولنور ایسه اویقو ایله حال بیداری مابیننده‌کی فرق کوریلور .

— برصورت نازکانه‌ده ارائه اولنان حماقت هم تنفر وهم‌ده تعجب جلب ایدر .

— برجمعیت معصومانه‌ده اولنان مکالمه انسانی تهذیب اخلاقه سوق ایدر بویله برجمعیتده کوریلان سکوت دخی بردرسدر .

—

— یارب العالمین، منکر آله اولان کیمسه نه‌قدر بدبختدر هم سندن اوزاق اوله‌رق یشار وهمده ناامید وبرتسلیت ابدیه‌دن محروم اوله‌رق جهانك ایچنده تکاپو ایدر .

فنه‌لون

—

وجودك كوزللكی، صباحك آچيلان، اقشام اوستی
صولوب پايمال حقارت اولان چيچكه بكزر. فقط روح،
جناب حی وقيوم حضرتلرينك جمال ابديسنك نمونه‌سيدر

ژان ژاق روسو

—

اللهك وحدانيتنه ايمان ايتمك بنی بشره اك زياده
فائده‌بخش اولان اعتقادلردندر.

وولتر

—

كنديكزی جان صيقنتيسی وعدم صبر دنيلان ايكی خائندن
صاقلیكز.

فنه‌لون

—

ملال برخسته‌لقدر علاجی چاليشمقدر.

له‌وی

—

ايشسزلك، جان صيقنتيسنك مادريدر: اك لطيف
واك فرح‌بخش اولان تنبللك برحيات كوشش پرورانه‌نك
ميوه‌سيدر.

ژان ژاق روسو

—

مدت حياتمزده ارتكاب ايتديكمز خطالرك اك بيوكی
ايشسزلكك انسانلری مسعود قيله‌جغنه ايناممزدر.
صحت وجود، شدت فكر، استراحت قلب سعی وكوششك
اك لذيذ ميوه‌لريدر.

ووونارق

—

سعی وكوشش، انسانك حياتيدر.

وولتر

—

عقل وحكمت سعی ايله انسانه حظوظات تدارك ايدر
سعی وكوششدن‌ده فرح بخش اوله‌رق آيريلور.

فنه‌لون

—

تاريخ، چوجقلرك اك برنجی خواجه‌سيدر. تاريخ
چوجقلری ذوقياب، حصه‌مند علم ايلر. فكرلرينی عقللرينی
تزيين ايدر. حافظه‌لرينی برطاقم وقايع خوش آينده ومفيده
ايله مملو قيلار.

رولن

—

علم بر رهبر صادق وسريع الحركه‌در. بزی شهردن

شهره، حکومتدن حکومته سوق ایدر . بزه قانونلر کشف اخلاق، دین، حکومت بخش ایلر .

داکسو

—

جهالت، نوع بشرك مصاب اولدقلری خسته‌لقلرك الك بیوکیدر .

وولتر

—

محبت وطنیه هرکس ایچون عمومی بر محبتدر .

مونتسکیو

—

فضیلت ابدیدر .

فنه‌لون

—

شان حقیقی عقللیاقدر .

کذا

—

فنالغك ایچنه قولایجه آتیلنور فقط کوچلکله چیقیلور

مادام دو منته‌نون

—

الك لطیف حظوظاتمز کدرسز کلمز .

قورنه‌ی

—

رحم مادردن خروج ایدرکن اشك تأثر دنیلن بر جزیه‌یی ویرمکه مجبورز .

آندره شه‌نیه

—

هر فانی کندی قباحتلرینی سویلیه‌رك متسلی اولور .

کذا

—

زانو بزمین نیاز اولان بر بدبخت اولجه بر نشانهٔ تسلیت بولور .

میله‌ووا

—

پنجهٔ حیاتدن قورتولدیغمز زمان نه‌زماندر ؟ اوزمان روحك زنجیر اسارتدن قورتولدیغی برزماندر .

لوئی راسین

—

فضیلتك قوانینی ابدیدر .

لوئی راسین

—

دین دنیلن قالقانی الندن آتان کیمسه محاربه زماننده سپرسز قالور .

بوسوئه

—

اللهی سومیان کندینی ده سومز .

بوسوئه

—

انتظام ومعصومیت دنیا یوزنده بزه حصر اولنمش سعادت یگانه‌در .

ماسیون

—

ذوق وصفایه ربط دل ایتمیکز : اندن وازکچمکه چالیشیکز .

مادام دومنته‌نون

—

فضیلتمندان یالکز دوسته مالك‌در .

وولتر

—

ناموسلی بر آدمك حس ایده بیله‌جکی اك بیوك حظ کندی دوستلرینه حس ایتدیردیکی سروردر .

وولتر

—

ایولك، یاپمق فنالق عفو ایتمکه مخصوص بر ذوقدر .

وووونارق

—

فکر تحریسنده اولان آدملر ایچون عظمتك پارلاقلغی پك سونوك کوزیکور .

پاسقال

—

خاطرشناس اولان پدرلر اکثریا نانکور اولاده مالك اولورلر .

ئه‌تیه‌ن دوژوی

—

فضیلتك کوستردیکی طریقده اولمق اوزره ـ انسانك ایشکذارلغی سعادت حالنك حامیسیدر .

اغژه

—

نه آلتون ونه‌ده عظمت بزی مسعود ایتمز .

لافونتن

—

شان وشهرت آرزوسی قلوب عالیه ایچون یرادلمشدر

له‌برون

—

زمان ماضی ایچنده استقبال کورینه بیلیر .

روترو

—

قرداش، انسانه جناب حق طرفندن ویرلمش بردوستدر

له‌غووه

—

یلانجی، دائمی صورتده یمین مسرفیدر .

قورنه‌ی

—

زمان اینانیله‌جق درجه‌ده بیوك بر خزینه‌در .

كذا

—

كنجلك، خفیف برنسیم كبی وزان اولوب كچر .
غائب اولان زمان الی‌الابد غائب اولمشدر .

ژان باتیست روسو

—

اك زیاده لازم اولان صنعت ومهارت ایو سویلمك دكل فقط اختیار سكوت ایتمكی بیلمكدر .

وولتر

—

بیوك بلایاده بیوك جسارت كوریلور .

رنیار

—

هر قلب عالی ایچون وطن قیمتداردر !

وولتر

—

آرزولرینی تحدید ایدن آدم زنكیندر .

دلیل

—

هرشیئی استه‌مك جنت، افراطده آنك برقسمیدر فقط اعتدال عاقلك خزینه‌سیدر .

وولتر

—

ظالمك كوزینه بیله ظلم مدهش كورینور .

بووالو

—

منكر آله اولان دائما منفور برجنوار كبی‌در .

لوئی راسین

—

الله هرشیئك دكیشدیكنی كورور فقط كندی تحول ایتمز .

دلیل

—

احتیاجات حقیقیه سایه‌سنده خطوطات جدیه میدانه چیقار .

وولتر

—

فكر سلیم صاحبی اولان بر آدم اختیارلغنده مستریحانه دمكذار اولمق ایچون كنجلكنده چالیشور .

بورسول

—

انسانلر نه اولورسه اولسون آنلرله یشامق لازمدر . خویسز وخرجین اولان دائما بدبختدر .

غره‌سه

—

اکثریا فنالغك افراطی ایولکك افراطندن تولدایدر .

له‌بابی

—

وطننه ایو خدمت ایدن آدمك اجداد وتعلقاته احتیاجی قالماز .

وولتر

—

فضیلت اولمزسه اصالت برپاره ایتمز .

قره‌بیون

—

— ظهورات وحادثات بصیرت واحتیاطی اکثریا اغتشاشه ویرر .

رنیار

—

— انسانی الدادانی آلداتمق قبارشی دکلدر .

لافونتن

—

« لامنه »

— کدر واضطرابدن منبعث اولمیان کوز یاشلری سینهٔ بشره دوشن کوز یاشلریدرکه بودموع تأثری کیمسه سیله‌مز .

— بین‌الانسان ضدیت، کین، حسدی تولید ایدن شی دائما زیاده شیئه مالك اولمق آرزوی شدیدیدر .

— پدر، مادر، چوجق، قرداش، همشیره ناملری قدر مقدس، لطیف اسملر وارمیدر ؟ عجبا بونلردن بشقه‌لری کرهٔ ارض اوزرنده، نه ایچون موجوددرلر ؟

— انتشار بنی آدم زماننده روابط انسانیه ایودن ایویه تحکیم وترصین اولنه‌ایدی جنس بشری تضییق ومکدر ایدن فنالقلرك اکثریسی شمدی انلره مجهول قاله‌جق وحسن امتزاج ضروری الظهور اولان بلیاتی تخفیف ایده‌جك ایدی .

— سماده پرواز ایدن قوشلره باقکز : انلر اکمزلر بیچمزلر، احتیاط اوله‌رق انبارلر یاپوب جمع ذخائر ایتمزلر فقط جناب حق انلری بسلر عجب انسانلر انلردن دها زیاده شایان تلطیف دها زیاده مستحق دکلیدرلر ؟

— بى حد اولان خدمت واسارت، اميددن عارى سفالت كيبدر ،

— جمعيت فنالغندن منبعث اوله‌رق نيجه عصرلردنبرى جنس بشرك مصاب اولديغى بالجمله اذيتلر صايله‌جق اولسه ايدى انسانلرك كوزياشلريله نمناك اولان كرهٔ ارضك اوزرينى ستر ايدن چمنلرك عددينه مساوى اولور ايدى .

— انسانلرك ارزو ايتدكارى مسعوديت مكمله حقيقةً جهانده معدومدر .

— فنالق ظلمك داخلنده‌در.

— موفق اولمق استرميسكز؟ كنديكزى دوشونديككز قدر قرداشلركزى دوشونكز .

— موفق اولمق استرميسكز؟ ايو اولان شيئى وسائط حسنه تداركيله اجرا ايديكز .

— يالكز برمتفقه ويا بر آرزو ويا عمومى بر فعله خدمت ايتمك انسانى مغلوب ايده‌جك قوتدر .

— حيات بشره اجراى رياست ايدن عقل، قوانين حقيقيهٔ انسانيه‌نك عمليات ومعلوماتندن عبارتدر .

— وجدانى اولميان، مرحمتى اولميان، كنديسنده آرزوى حسن امتزاج مفقود اولان آثار محبتدن تنفر ايدن انسان «ميت متحرك»دن بشقه نه‌در ؟

— حسن معاشرت، حياتدر . متحداً حسن معاشرت حيات كامله‌در .

—

— (ئه‌پيكتت)ك افكار حكم آياتى —

—

— جناب حق هر بر انسانى مسعود اولسون ديه ياراتمشدر. انسانلرك بدبختلغى كندى قباحتلريدر .

— ايولك وفنالق بزم دلخواهمز اوزره واقع اولور .

— سعادت و آرزو بر يرده مجتمع اوله‌رق بولنه‌ماز.

— انسانك نجابتى فضيلتدن كلير اصالتدن كلمز .

— اكثر زمان اختيار سكوت ايت. مواد لازمه‌يى سويله فقط آز كلمه ايله .

— آرزولرينى، قورقولرينى دفع ايت آرتق سنك ايچون خائن اوصافه لايق هيچ برشى بولنمز .

(لامنه) دن

— انسانده ايكى نوع حيات واردر : برى حيات جسمانيه‌كه بونك مكان استنادى اغذيهٔ متنوعه‌در . ديكرى حسيات عقليه‌كه اغذيه‌سى، حقيقتدر . « حقيقت » ذكاى انسانى‌يى بسيلر .

— انسان يالكز كندى حقنى طانيملى وظيفه‌سنده طانيماليدر .

— حق، معیشت وحریتك کفیلی در .

— دیکر انسانلردن آیری، اخلاق ولسان بیلمیوب، محروم ذکاوت ومحبت اولان انسان، خلقتك اورته‌سنده منشائی مجهول برجنواره بکزرکه هیچ بررابطه واسطه مالك اولمیه‌رق جهانك ایچنده تکاپو ایدر .

— ظلم نه‌در ؟ دیکرینی کندی هوساتی اوغورنده، منفعتی خصوصنده فدا ایتمکدر .

— وظیفه‌یی اکمال ایتمك دیکر برکمسنه‌یه فائده‌لی برشیء یاپمقدر .

— حقوقه رعایت، وظیفه‌یه دقت اولنه ایدی انسانلر شمدی ایچریسنده خطوه انداز ترقی اولدقلری طریقده بلاتوقف یوربیه‌رك مسعودیتك قوجاغنه آتیلورلردی .

— هیچ برمخلوقك موجودیتی دیکرینه وابسته دکلدر

— یشامق نه‌در؟ برشیئی آلمق، اولمك نه‌در ؟ ویرمك .

— بعض کلاملر واردرکه انسانی اولدیرر .

— حسن امتزاجك تخفیف ایتمدیکی هیچ بر آلام یوقدر .

— کونشك حین طلوعنده صولك بهارك قیراغیلری اریدیکی کبی حیاتك کدرینی، المنی ده اخوت، شعاعاتی محو ایدر .

— کیم که کوزل نصیحت ویرر، عاقلانه اخطاراتده بولنور . فائده ویره‌جك معلومات نشر ایدر ایسه آلتون ویرمشدن دها زیاده خیر ایتمش اولور . بیلنان شیء توسیع، علومی نشر ایتمك اخلاقی بسلیه‌جك ذخائرك تخمنی ترلایه اکمکدر .

— صبر، آثار تنبتدن محروم اولان قلبی کلشنسرایه

—

دوندورر .

— زماندن استفاده ایده‌نه کوره زمان پك بیوکدر. چالیشان وتفکر ایدن زمانك حدودینی توسیع ایدر .

وولتر

—

انسان تاریخ مطالعه ایدرك عاقل اولور .

ریشه

—

موالات پرور اولان کوز نادراً یاکیلور.

وولتر

—

انسان کندی حالندن ممنون اولملیدر .

لافونتن

—

هر شیئه آلیشمق لازمه‌دندر .

لافونتن

فکر حقیقی هر شی ایله امتزاج ایتمکی بیلیر .

وولتر

فکر حقیقی ایولك ایله برابر خطوه‌زن اولور .

غره‌سه

متکبرلر اصلا مسعود اوله‌مزلر .

رولن

کرك محاوراتده وکرکسه مخابراتده وضـوح کلام اك برنجی صنعتدر .

ژان ژاق روسو

فکر سلیمك اعتراف ایتمدیکنی ذوق سلیم قبول ایتمز .

نوف شاتو

محررات عالیه وجوده کتیرمك ایچـون نمونهٔ امثال اوله‌جق شیلری ایدنملیدر .

آرنول

فنالرك یاننده انسان چابوق بوزیلور ،

وولتر

فضیلت اولمزسه بر دهاء بی‌مثال نه‌یه یارار ؟

غره‌سه

مصیبت زدکانك سـفالت حالنی نظر احـترام ایله کورملیدر .

قره‌بیون

اکثریا فضیلت ضرورت ایله خطوه‌زن رفاقتدر .

آندره شه‌نیه

ضرورت صنایعك مادریدر .

غره‌سه

اك بیوك هنر کندی معیشتنی یولنه قویمقدر .

غره‌سه

ای رب العالمین ! فنالغی محو ایتمك ایسـترمیسین ؟ اکا فضیلتی کوستر؛ او فضیلتی کورور کورمز رعشه‌دار خوف اولور .

دلیل

(ویقتور هوغو)دن

— مسؤل اولمق ایچون ذكی اولمق لازمدر .

— حدته حدت ایله جواب ویرماملی .

— باغیران كمسه، شدت صداسنی تعیین ایده‌مز .

— وظیفه كوزللكی مكانت نما اولور .

— صداقتك سروری، وجدانلری مجذوب اراداتی ایلر.

— یاقمق، پارلاتمقدر، فضیلت ایچون صیقندی چكنلر بو حالی اثبات ایدرلر .

— ضیای حقیقتك اشعه‌نما اولدیغی محل وجداندر .

— روحمزك فریادی هم رقت آور همده معقولدر .

— حلم وتواضع یالكز حلم دكل فقط مهارتدر .

— ای اخوان ! دائما صلح ومسالمت اوزره بولنه‌لم .

— تسكین حدت وغضب ایتمك، اك بیوك فتوحاتدندر

— نظر بشرك حدودی وارایسه‌ده احكام الهیه‌نك حدودی یوقدر .

— تاریخ ایله مؤرخ بیننده‌كی عدم مناسبت بیوكدر .

—

— طبیعت وصنعت بربرندن متفرق دكللردر . انلری بربرلرندن آیرمق، حیات حقیقیه‌یی محو ایتمكدر .

كوته

—

اثنای مباحثه‌ده كیمسه‌نك اعتراض ایده‌میه‌جكی شیلری سویلمكه دقت ایتملیدر .

كوته

—

(روشفوقولد)دن

— مهارت كامله قیمت اشیایی تقدیر ایتمكدر.

— فصاحت حقیقیه لازم اولان شیئی سویلمكدر .

— منفعت، فضائل وافعال نامرضیه‌یی كندیسنه قربان ایدر.

— یالكز بن عاقل اوله‌یم دیه چالیشمق عادی جنتدر.

— غرور، بورجلی اولمغی، عزت نفسده تأدیه‌دن ایتمكی رد ایدر .

— ریاكارلق، كتولك طرفندن فضیلته ویریلان بر هدیه‌در .

— انهار دریالرك ایچنده نابدید اولدیغی كبی فضائلده منفعت ایچنده غائب اولور.

امید — هرنه‌قدر مداهن ایسه‌ده بزی اواخر حیاتمزه بر طریق شادی ایله سوق ایدر .

—

— خست، اقونومینك معارضیدر .

— آجلق، چالیشقان آدمك قپوسندن باقار فقط ایچری‌یه كیرمكه متجاسر اوله‌مز .

— احترام ومبذولیت چالیشمه‌دن چیقار .

چالیشمه یالکز اکتساب ثروته دکل فقط محظوظیت ذاتیه‌ده‌یه خادمدر .

—

— سفالت، امیدسزلکی اقناع ایدر .

— بزم حیاتمز حرکت ایچنده‌در . استراحت کامله عادتا اولومدر .

— اجراآت وعملیات فکریه ایچون خاطره یاخود تجربه لازمدر .

— تهلکه ایچنده اولومدن قورقاملی تهلکه اولمدیغی وقت قورقملیدر .

— پك سربست اولمق ایو دکلدر .

— حیرت وتعجب انسانلری حال صباوتنده فساد اخلاقه دوچار ایدر .

— انسان اوچ شیء ایله تعریف اولنه بیلیر : تابعیت، آرزوی استقلال، احتیاج .

— اخلاق واسان هم علوم خصوصیه وهمده علوم عمومیه‌در .

— انسان، هم صافدل، هم غیرصافدل، همده قورقاق وکستاخدر .

پاسقال

—

— حق وقانون ایکی قوتدر . اتفاقلرندن انتظام، مباینتلرندن بلیات ظهوره کلیر .

ویقتور هوغو

—

— سزك ایولککزدن بحث اولنمسنی استرمیسکز ؟ یاپدیغکز ایولکلردن بحث ایتمیك .

پاسقال

—

— بزی آلدادن حسیات دکل بلکه حکم فکریمزدر .

کوته

—

— تواضع ریانك ناموسلی همشیره‌سیدر .

وانتوور

—

— قادینلر سلاح کیدرلر جمله‌سی مضردر .

ژرفو

—

— امید، مأیوسك روح ثانیسیدر .

— ابتدای عمرینی انتهای حیاتیله موزون وموافق کتیرن مسعوددر .

— ایو سویلمك ایچون مقدار کافی فکره مالك واختیار سکوت ایتمك ایچون برتمیز معتدله صاحب اولمامق نه‌قدر بیوك سفالتدر .

برویر

—

اك بیوك فكرلر قلبدن چیقار .

ووورنارق

—

وضوح افاده افكار عمیقه‌یی تزیین ایدر .

كذا

—

اولوم مصاب اولدیغمز اضطراباتك اك آجیسیدر .

—

اضطراب ایچنده یشامق چابوجق امرار عمر ایتمكدر .

مادام دوالامبر

—

انسان زیر خاك نسیان اولدقدن صكره سویلور .

قونت‌ه‌وله

—

(ویقتورهوغو)دن

— حق حیات عین اثردر .

— بز حیات جهتیله قرداش، تولد واولوم جهتیله مساوی، روح جهتیله‌ده سربستز .

— مصیبت وفلاكتزه نهایت ویرمك ایستیورایسه‌ك تسكین حدت ایده‌لم .

— مسعودلر، بدبختلره اعانه ایتملیدر .

— جمعیات بشریه‌ده كوریلان انانیت، ابتدای مماتدر .

— یشامق ایسترمیسكز ؟ اتحاد ایدكز .

— دشمنی اولدیرن، جلب خصومت ایدر .

— بردیكرینی قورتارمق كندینی قورتارمق دیمكدر .

— عداوت نه‌قدر مدهش ایسه، اخوت بالعكس اوقدر لطیفدر .

— وجدانه اطاعت ایتمك انسانك اك بیوك وظیفه‌سیدر .

— برشیئی اولدن كشف ایتمك صحراده كزمكه بكزر سیر وتنزه اثناسنده (حقیقت) افقدن ابتسام‌نما اولور .

— اولوم فائده‌سز وبیهوده دكلدر انسان وفاتندن صكره كمال بولور .

—

لسان قلب، لسان عمومیدر . صدای قلبی ایشتمك ولسان قلب ایله مكالمه ایتمك ایچون انسانده یالكز قابلیت احتساس اولمق لازمدر .

دوقلوس

—

هرشیئك قیمتی قلب ایله تعیین اولنور . قلب مسعود ومسرور اولور ایسه مسعدتك نه‌دیمك اولدیغی بیلنور زیرا سعادت حس ایتمكله تعیین ایدر .

سن اوره‌مون

—

قادینك قلبی بر كردابدركه قعرینی كیمسه بیلمز .

شامفور

—

برقادینك قلبی اصلا اختیارلامز . سویلشمکدن منقطع اولدیغی وقت ارتق ضربان ایتمیور دیمکدر .

روشبرون

—

بلا توقف جریان ایدن صولر کبی بزده عازم سوی مقبر اولیورز .

بوسوئه

—

— اختیار عزلت قلوب فریفتکان ایچون تسلی در .

—

کدر وحظ محسوسات حقیقیه‌دندر .

بوفون

—

عفیفه اولمیان برقادین اخلاقی ردیئه‌نك اك فناسنه جلوه‌گاه اولمشدر . کندی جنسنه مخصوص اولان برحس طبیعی‌یی ایاقلری آلتنده چیکنیور دیمکدر .

ژان ژاق روسو

—

— عفتی اولمیان کوزل برقادین ساقدن قوپمش بر چیچکه بکزر .

—

— قادینلرك عندنده تواضع هرنوع فضائلك مادریدر .

—

— امید ، قلوب مصیبت زده‌نك مال یکانه‌سیدر .

—

جسارت حقیقیه تحمل ایده‌بیلمکدر .

وولتر

—

لطافتدن عاری اولان کوزللك یمسز اولطه کبیدر .

نینون

—

فائده اکثر آدملر ایچون برجاذبهٔ شدیده‌در .

آلفرد دوموسه

—

سکون قلب ، اك زیاده ضلالتکار اولان هوسانك هیجانه مرجحدر .

ژان ژاق روسو

—

بن رقیبمی کمال اشتیاق ایله در آغوش ایدرم فقط بو قوجاقلایشم آنی بوغمق ایچوندر .

راسین

—

نظر، عشق پرستان میاننده تعاطی اولنان تذکره‌لرك الك لطیفیدر .

نینون لانقلوس

—

(ووورنارق) دن

— عقل و حریت، ضعف قلب ایله برلشه‌مز .

— محاربه اسارت قدر مدهش دکلدر .

— قدر و حیثیت محبت کبی قرین زوالدر

— بدالار، ارباب عقلی طانیمازلر .

— منفعت آز فائده حاصل ایدر .

— الك بیوك حامیز هنر و معرفتمزدر .

— انسانلرك ادعالری بیوك، تصورلری کوچوك اولور .

— حسیاتك یوقسزلغی، تنبللکی تولید ایدر .

— عقل، قلبك فائده‌سنی طانیماز .

— اولولرك وجدانی حیاته لوم ایدر .

— هوای و هوس انسانلره عقل و حکمتی اوکرتمشدر

— ایشکذارلق تدبیردن زیاده جمع ثروت ایلر .

— اتباع، وافکار جمعیت انسانیه‌دن نشأت ایتمشدر .

— چالشقانلغك میوه‌سی حظوظاتك الك طاتلیسیدر

— صبر، امید ایتمك صنعتیدر .

— جسارت خصومتك ضیاسیدر .

— خطا، فکرك ظلمتی معصومیتك طوزاغیدر .

— خصومت، پك چوق جانی و بی تدبیر آدملر یتشدیرر

— عقللیلق ضعفانك خصمیدر .

— بی قیدی، فکرك اویقوسیدر .

— شان و شهرت. فضیلتك نشانه‌سیدر .

— استهزا، عزت نفسك نشانه‌سیدر .

— اجزاسی قابل اولان نصیحتلر الك نافع نصایحدندر

— انسان حیاتی سورایسه اولومدن قورقار .

— بیوك برحسه مالك اولان چوق شی بیلیر .

— انسانلری تحقیر ایدنلر انسان دکلردر .

— علل و امراضی، فضائل و خطیئاتمزه فاصله ویرر

— لزوم و احتیاج ، متسلی ایده‌مدیکی اضطراباتی طولدیرر .

— سکوت و تفکر هوساتی تسکین ایدر .

— انزوا، فکرك پرهیزیدر .

— فکرك قناعتی قلبك قناعتی مستلزم اوله‌ماز .

حقیقت، ذکاوتك کونشیدر .

ووورنارق

—

— سز ایشلرکزی سوق ایدك، ایشلرکز سزی سوق ایتمسون.

— نوازش پروری بیوکلکك زینتیدر.

— وطنی فاملیادن زیاده سوملیدر.

— عزت‌نفس، حقیقتك اك بیوك دشمنیدر.

— فضیلتدن ماعدا انسانی سعادته سوق ایده‌جك برطریق یوقدر.

— مدنیت برآقار صودرکه اك سرت واك قبا چاقل طاشلرینی جلادار قیلار.

— حدت، جنت موقته‌در.

— حدتی ضبط ایدن آدم اك بیوك دشمننه غلبه چالمش اولور.

— انسانك سعادتی مالك اولدیغی مالده دکل بلکه یاپه‌بیلدیکی ایولکده‌در.

— صدقه برعدالتدر.

— هدیه بربورجدر.

— بلا انتظام وسرسریانه یشامق برعذاب دائمیدر.

— حقیقتده اظهار محبت ایدن دائما عالی اولور.

— خوف باری اولمینجه جهانك شان وشهرتی حلیهٔ

حقیقتدن عاری دیمکدر.

— حقیقی مرحمت، فکری تهذیب، قلبی تنویر، جسارتی تزیید ایدر.

— زمان قیمتداردر فقط قیمتنی بیلن یوق.

— حیات قیصه، یالچین ودیکنلی بریولدر.

— فنالغك دائره‌سنه آتیلان برخطوه انسانی تاجنایته قدر سوق ایدر.

— صبر هر برقپونك انختاری، هر برخسته‌لغك علاجیدر.

— نزاکت وظرافت جمعیتك روحیدر.

— ایو کتاب ایو بردوستدر سزه عقل وحکمت تعلیم ایدر.

— حقنده اجرای عدالت اولنمسنی آرزو ایدرایسه‌ك عادل اول.

— جان صیقنتیسی جهانه تنبللك ایله کیرمشدر.

حسن استعمال بنیان سعادتی تأسیس سوء استعمال ایسه برباد ایدر.

دلیل

—

فضیلتك اولمدیغی یرده سعادت اوله‌مز .

لامارتین

—

عقل، زمانك وكلامك متصرفیدر.

لافونتن

—

قوت اولمینجه عدالت بی‌قدرت قالور.

پاسقال

—

عدالتسز استعمال قدرت ظلمدر.

کذا

—

ایشلنوبده مستور قالان اعمال حسنه اك زیاده مقبول اولان اعمالدندر.

پاسقال

—

انسانلرك کشفیات واختراعاتی عصردن عصره ایلرو. لیه‌رك کیدر فقط فنالق ایله ایولك ده عین ترقیده پایدار اولور .

پاسقال

—

ای فانی ! دنیاده هرشی قرین زوال اولور . فقط بالعکس فضیلت زوال پذیر اولمز .

دلیل

—

طوغدیغمز وقت اولومه برخطوه آتارز.

وولتر

—

اك ایو برقلبك سروزی، حسن شکرانك کتیردیکی سروردر.

لاحارب

—

قورقو جنایتی تعقیب ایدرکه بو خوف او جنایتك مجازاتیدر .

وولتر

—

دوستاق قلوب مفسده ایچون دکلدر.

وولتر

—

دوست، عاقل برکمسنه‌نك مالیدر.

وولتر

—

خلوص قلب، حقیقتك مادریدر.

ژول روبر

—

افكار عالیه قلبدن چیقار.

حظوظات فكریه قلبك یاره‌لرینه برمرهمدر.

مادام دوستائل

—

تواضع كافهٔ فضائلك مصدریدر.

ریشارسون

—

كوزیاشی حزن والمك لسان حالیدر.

وولتر

—

غیبوبت، اك شدید روابط دوستانه‌یی حل ایدر.

ماسیون

—

— كنجلكمزده افعال حسنه‌یه و اعمال مكارمكانه‌یه نه‌قدرچالیشورسه‌ق اختیارلغمزده بزه مدار تسلی اوله‌جق اوقدر مواد جمیله تدارك ایتمش اولورز.

— انسانك چوجقلرینه براقه‌جغی اك قیمتدار میراث كندی فضائلنك شهرت حسنه‌سی وافعال مستحسنه‌سیدر.

سربستجه ادارهٔ كلام ایدن دشمنی، صیقیلوب لاقردی سویلیان دوستدن دها زیاده سورم.

آرنول

—

— سوزی دیكلنلمكه لایق اولان آدم كلامنی تزیین فكره سوق ایدن وفكرینی فضیلت و حقیقت یولنده اداره ایدن آدمدر.

—

— فكر حقیقی، ذوق سلیم ایچنده‌در.

— معصومیت آلام واكدار مدهشه‌یه قارشو برتسلی وبر چاره‌در.

هركسك لسان مدحنه سزاوار اولمغه چالیشكز، كندیكزی مدح ایتمكدن صاقینكز.

فنه‌لون

—

برانسان قیمتنی بیلدیكی برشی ایله دكل فقط بیلدیكی برشی ایله حكم ایتملیدر.

ووورنارق

—

قلبلرك اتحادی سعادت حقیقیه‌یی تولید ایدر.

ژان‌ژاق‌روسو

—

برقلب رقت آور عادتا برمنبع کدردر .

مادام ریقوبونی

—

روحك صفاسی خاطره‌در .

ژورژسان

—

صدق وخلوص، حقیقتك تعریف یگانه‌سیدر .

ژوقوور

—

— فکرك علویتی، آرا وحقیقت پرستلکی ایله بللی اولور .

— انسانلرك قلبلرندن چیقاریله‌جق ایکی شیء واردر: بری غرور دیگری عدم امنیتدر .

— عاقل، حیاتی فدا ایدرك حیات جاودانی قزانور.

— جسمك مماتندن قورقمیه‌لم . روحك مماتندن قورقه‌لم.

— عاقل آدمدن بشقه قدر محبتی بیله‌جك کیمسه یوقدر .

وووروناق

—

— حقیقت هرکس ایچون بردر . فقط هرکس آنی مختلف صورتده تماشا ایدر .

دنیاده ایکی فضیلت واردر بری ایولکك بیوك اولمسی دیگری بیوکلکك ایو اولمسیدر .

شیللر

—

— عاقل کمسه دوستلغه مستعددر .

— مالی، شهرت کاذبه‌یی سون آدم انسانلری سوه‌مز.

— انسانلرك دوستی ناموسلی، ومسعود البال اولان کمسه‌در .

ئه‌پیکتت

—

— هر خصوصده ترازوی انصافی الدن براقمه . زیرا جهانه کلمکدن مقصد بودر .

سائرلرك مسلکنی محاکمه ایتمکسزین تبعیت ایتمك شان انسانیته مغایردر .

مساعیء متوالیه سعادت استقبالی تأمین ایدر .

—

— آتیده‌کی جمل (تالس) ه منسوبدر —

— وجودی صحت وعافیتده اولوب بو سایه‌ده عاقلانه ومدبرانه عائله‌سنی اداره ایدن آدم بختیاردر ،

— دنیاده‌اك کوچ برشی وار ایسه اوده اصلاح نفسدر .

— سائرینه نصیحت ویرمك قدر قولای برشی یوقدر .

—

— جمل آتیه (سقراط) ه منسوبدر —

— نفسنی عارف اولمیان پك چوق سفالته دوچار اولور وپك چوق ایولکدن‌ده محروم قالور .

— بیلمدیکنی اوکرنمکه چالیشان آدم نفسنی عارف دیمکدر .

— بر پدر نه‌قدر تندخو اولورسه اولسون اکا اطاعت واجبدر .

— انسان ولی نعمته قارشی نانکورلك ایتمك پك بیوك برشقاوتدر .

— نه کمسز آت ونه‌ده عقلسز ثروت اداره ایدیله‌بیلیر .

— طمعکارك و اخسانك ثروتی مغرب اختفایه چکیلان کونشه بکزرکه ، انوار وضیاسندن هیچ برکمسه مستنیر اوله‌مز .

— فضیلتپرور بر دوسته مالك اولمق هردرلو سعادته مرجحدر .

— بشقه‌لرینك عموماً اجرا ایتملرینی ایسته‌دیکك فضائلی نفسکده ابراز واجرا ایت .

— آتش هوا وروزکار احراق ایتدیکی کبی انسانده الفت وموانستك کثرتی بیحضور ایدر .

— بشقه‌لرینی سویلتمیوب‌ده متصل سویلنوب طورمق جهالته دلالت ایدر .

— انسانك حصول سعادتی شان وشهرت وثروت و عظمته موقوف اولمیوب هیچ برشیئه احتیاجی اولمامغه متوقفدر .

— انسان هرشیدن زیاده صحت وجودینه مقید اولملی زیرا هرمقصدك حصولی وجودك بقای صحتنه منوطدر .

— هرخصوصده حدینی تجاوز ایتمامك بیوك فضیلتدر .

— قصورلرمزی تصحیح واکاله غیرت ایتمیوب‌ده بویوزدن مکدر ومتأثر اولور ایسه‌ك بوکدر بزم خودبینلکمز ایله خودپرستلکمزدن بشقه برشیئه حمل اولنه‌مز .

مادام دی لاسابلیه‌ر

—

— امور دنیویه‌ده مقدرات الهیه‌یه خائفانه برامنیتسزلك حاصل ایدرز !

— سلامت اخرویه بخشنده عنایات ربانیه‌یه کستاخانه بر امنیتمز واردر .

کذا

—

بشقه‌لرینك قصورلرینی متکبرانه توبیخ وتکدیردن زیاده صبروتحمل ایله اکمال واصلاح اولور .

کذا

—

عبادت ومناجاتدن غرض اجرای شریعتدر . بناء علیه هرکیم شریعتك امروتنبیه ایلدیکی بر وظیفه‌یی اجرا ایدر ایسه جناب حقه عرض عبادتدن زیاده ایفای وظیفهٔ عبودیت ایتمش اولور .

کذا

—

اغراض نفسانیه‌یه غلبه ایتمك مشکل اولدیغی کبی تسکین اغراض ایده‌بیلمك ده محال اندر محالدر .

پیره مونتوال

—

بر آدمك درجهٔ فطانت وکیاستنی اکلامق اودرجه فطانته مالك اولمق اقتضا ایده‌جکی کبی رتبهٔ علم وکمالنی اکلامق ایچونده اورتبه عالم اولمق لازمکلیر .

دی پیره مونتوال

—

خوف عقوبت بعض دفعه انسانی شقاوت ومعصیتدن منع ایدر .

مادام دارفونویل

—

قادینلرك پك چوغی هرکسك کندیلرینه عالمه دیملری ایچون تحصیل علم ایدرلر یوقسه جدی برشی اوکرنمکه سعی وغیرتلری پك ناقصدر .

کذا

—

دائما شورش وفریاد ایله یاشامق ومدت عمرنده طالب حریت اولوب ده کندی رأییله زنجیربند تضییق واسارت اولمق انسان ایچون مقدردر .

—

— جمل آتیه (دی لاروش)ه منسوبدر —

انسانك وسط درجه‌ده مالك اولدیغی استعداد ومعلوماتی یرنده استعمال ایده‌بیلمسی اکثریا جالب فیض ومنفعتدر.

تجربه‌سز آدملر فاضل اولسه‌لر بیله وسط درجه بر فضیلتده قالوب هیچ بروقت نهایت درجه‌یه واصل اوله‌مزلر .

دوستنك سرینی اعلان وافشا ایدن هیچ بروقت شایان امنیت اوله‌مز .

فضائل سوء استعمال اولور ایسه رذائلدن زیاده تهلکه‌یی موجب اولورلر .

—

— جمل آتیه (الونیم) ه منسوبدر —

هرشیئی عقلمزله محاکمه و حسن اخلاق سایه‌سنده استعمال ایتملی یز .

نانکورلکه قارشی عفو ایله معامله ایتمك کمالات انسانیه‌دندر .

—

— جمل آتیه (دی‌وانیه‌ر) ه منسوبدر —

— ایکی آدمك یکدیکریله منازعه و معارضه ایتملرینه طرفیندن برینك حماقتی ، ادراکسزلغی سبب ویرر .

— حقوقك مبدائی احتیاجدر .

— ای ارقداش ارایان پك چوق دفعه یالکز قالمغه مجبور اولور .

فطین وعاقل ذوات امور ومصالحك تسویه‌سی ایچون کمسه‌یه عرض احتیاج ایتمزلر . انجق زمانه محتاجدرلر .

ایلك ایتمکده دوام وثبات ایتمك قدر بیوکلك تصور اولنه‌مز .

—

— جمل آتیه (دی لوری) یه منسوبدر —

— سخاوتك مکافاته احتیاجی یوقدر . سخاوتك مکافاتی ماهیتنده داخلدر .

— عمر انسانلری خراب ایتمکدن زیاده انسانلر عمری محو وخراب ایدرلر .

— مکافاتی دائما موتك غصب ایده‌جکی بر شیئه تشبث ایدن عقلسزدر .

— آه و آنین روحك صداسیدر .

— طمعکارك الندن التون المق لسان حاسدله مدح وثنا اولنمقدن قولایدر .

— حرص وتهور مانع مطالعه وملاحظه‌در .

انسان نه‌یشامقدن متأذی اولمالی ونه‌ده اولمکدن عاجز بولنملیدر .

—

(جمل آتیه‌دی لا بویس روشفور) ه منسوبدر

— عقلمندن بشقه مزیتی اولمیان آدمك برلغت کتابی قدر بیله دکری یوقدر .

—

— نانکور الدیغی ستر ایدر. سخی آدم ویردیکی المش حکمنده طوتار .

—

— بر آدمك طلبی اوزرینه چوق دوشونمك عدم قبولی ایما واشراب ایدر .

— حرص شان بر معشوقهٔ فن‌سازدرکه عاشقنی اخناق ایدر .

—

— جل آیه (سانیال دوبه‌ی) ك در —

— حال حدتده مجازات ایتمك جزا دکل انتقامدر .

— کتابلرك اکثریسی بعض زادکانه مشابهدرلرکه یالکز اسملریله مشهوردرلر .

فقرانك سفالتی ، سعادتی ثروتده ارامالرندن نشأت ایدر اهل ثروتك سفالتی‌ده ثروتده سعادت بوله‌مامالرندن ایلری کلور .

— مطالعات بر بنانك کراسته‌سی تعبیرات واصطلاح ایسه آنك معماری مقامنده‌در .

—

— جل آیه (بوشه‌ن)ه منسوبدر —

— شان وشرف اعمال سیئه‌یی نه‌درجه تطهیر ایتسه ینه لکه‌لری باقیدر .

— تکلمده شتاب ایتمك سائرلرینی کندیسنی استماعه دکل، سکوته دعوت ایتمك دیمکدر .

— لطیف سؤاللر وظریف جوابلر ایله فکرك درجهٔ وسع واقتداری اکلاشیله‌بیلیر .

— بر آدامك نه افکار واخلاقده اولدیغنی اکلامق ایستر ایسه‌ك سوزینه دکل، دقتله ایشنه باق .

— چوق آدم واردرکه دوستلرینه اویون کاغدی کبی معامله ایدرلر، اویون بتدکدن صکره قزانمش‌ده اولسه‌لر قالدیروب بر طرفه آتیویرلر .....

— عالم بر صحنهٔ تماشادرکه دخول ایدرز. تماشا ایلرز، نهایت اوصانیر دیشاری چیقارز .

— اهلیتمزدن نه‌قدر بحث ایدر ایسه‌ك اعتمادمز او درجه آزالیر واو درجه‌ده حیثیتمزی غائب ایدرز.

— سودای اشتها سائرلرینه فائق اولمق آرزوسندن زیاده زیاده بشقه‌لری مادوننده قالمق قورقیسندن نشأت ایدر

— سومکلکك سولمکدن زیاده لذیذ اولمسی اذواق قلبیه‌نك خودپرستلکدن زیاده مسعودیتمزی موجب اوله‌جغنه دلیلدر .

— هر ایشك پاره ایله اولوب بیته‌جکنه ذاهب اولنلر

هر شیه ارتکاب ایتمکه مستعددرلر .

حقارت، کافی بر عداوتدرکه برده اخذ ثاره قیام ایتمك بیهوده‌در .

بر دشمنك النـدن خلاص اولمق ایچـون الك کوزل تدبیر اودشمنی دوست ایده‌بیلمکدر .

(قرال دردنجی هانری)

—

مقبل مسـعود آدملرك بر قصورلری واردرکه اصلا اصلاح ایتمزلر . اوقصورده سفیللر دائما کندی قصورلری سببیله دوچار سفالت اولورلر ـ ظننده بولنملریدر .

حکمت قالبده دکل حالده‌در .

بونه‌ن

—

عاقلك نصیحتی کندی حال وحرکتی کوسترر .

کذا

—

عقل وادراکی کشف حقیقته غیر مسـاعد وافکار ومطـالعه‌لری محدود اولان آدملر کندی عقللرینه واله وحیران اولورلر .

آیه‌ل‌دومره‌سین

—

مقدمه

وهاب ذوالجلال حضرتلری هر شخصه بشقه طور وحرکت احسان بیوردیغی کبی مجمع اشخاص دیمك اولان اقوامك دخی هر برینه بشقه مزاج ومشوار اعطا ایلیوب برقومك طبیعی عد ایتدیکی عادات دیکر قوم عندنده رهین غرابت اولمسیله حقیقتده غرابت امر اعتباری ودها طوغریسی نسبی اولدیغندن «غرائب عادات اقوام» عنوانیله نشر اولنان براثر نره‌ده نشر اولنور ایسـه اورانك اکثریت اهالیسی نظرنده غرائبدن معدود اوله‌جق حالاتی ارائه ایتمك لازم کلمکین بیـان ایده‌جکم غرائب عاداته الك طبیعی نظریله باقانلر عندنده بیله مخطی عداولنمیه‌جغم بدیهی بولنمشدر .

عن اعضای شورای دولت

سعید

غرائب عادات اقوام

دنیاده بولنان اقوام مختلفه‌نك سزاوار دقت وموجب عبرت نیچه نیچه عادات واطوار غریبه‌لری اولوب اوائلده سكنهٔ زمین بیننده مخابرات ومخالطاتك دركار اولان مشكلاتی جهتیله اومقوله خصوصات انواع اكاذیب اره‌سنده حكایه قبیلندن نقل ایدیلور ایدی .

مؤخراً واپورلر وتیمور یوللر وتلغرافلر احداث اولنوب ارتق كرهٔ زمین بر ملك صغیر حكمنه كیرمش وبو وجهله نیچه خفایا میدانه چیقمشدر .

ارباب سیاحت اقوام متنوعه‌نك مساكن واطعمه والبسه ودیانت وخصوصات سائره‌جه مراسمنی متضمن نیچه كتابلر تدوین ایتمشلردر . ایشته كتب مزبوره‌دن بالاستخراج مطالعه ایدنلر ایچون هم سبب انبساط وهم باعث استفاده اولمق اوزره بعض معلومات بیان اولنور .

انواع مساكن واولبابده‌كی عادات

ازمنهٔ سالفه‌ده افریقا اقوام زنجیه‌سنك برطاقمی مغاره‌

لرده مسكن اتخاذ ایلدكلری كبی الحالة هذه دخی مصرده قواصی نام محلده بعض قبائل قدمای مصریین آثاری اوله‌رق مومیا تسمیه اولنان تربیه‌لی میت بدنلرینك مدفون بولندیغی زیر زمینده ساكن اولورلر . و میتلر كندیلرینه متعلق ایدوكنی ادعا ایدرلر . وبویله آثار قدیمه مراقلیسی اولان آوروپالولره میتلرینی فروخت ایلرلر .

سبریانك جهت شمالنده وروسیه‌نك جانب غربیسنده واقع لاپونیا مملكتی اهالیسی دخی اكثری زیر زمینده مقیمدرلر .

اول حوالیده واقع «سمويد» الكاسنده اهالی سنه‌ده یدی آی كافهٔ حیوانلریله برابر یرالتنده مخصوصاً حفر ایلدكلری واغزینی محكمجه سد ایتدكلری مغازه‌لرده ساكندرلر .

بو مدت هفت ماهه ظرفنده ضیای شمسدن بالكلیه محروم قالوب بعضاً مغاره درونده دكز صغری یاغیله چراغ یاقارلر .

اومدتده مغاره‌نك اوستی ثلج ایله مستور اولمغله مغاره‌دن خروج ممكن اولمیوب قارلر اریدكدن صكره چیقارق كنجلر صید وشكار ایچون اطرافده كشت وكذار ویرلر

چالی چرپیدن یاپدقلری کلبه‌لرده قرار ایدرلر .

امریقانك جهت شمالنده کائن بعض ممالکك کشفی ضمننده ارسال ایدیلان انکلیز سفینه‌لریله کیدنلرك (بارین) بوغازی جوارنده واقع (اسقیمو) اهالیسنه مخصوص اوله‌رق مشاهده ایتدکلری مسکنلر بونلردن اغربدر . شویله‌که اهالیٔ مزبوره‌نك اولری قاردن معمول حجره‌لردن وخانه قپولری انسانك انجق یوز اوستنه سورینه‌رك کیره‌بیله‌جکی دلیکلردن عبارتدر .

حجره‌لر اری قوغانه مشابه واوچ کوچك اوطه‌دن مرکب اولوب هر اوطه‌ده بر فاملیا ایام صیفده صید ایتدکلری بعض حیوانات یاغیله اعمال ایتدکلری موملرك نورندن بشقه نور کوره‌مزلر . بتون مدت شتایی ظلمت ایچنده امرار ایدن فامیالر دخی واردر .

بك چوق محللرده اهالی طاغ اتکلرینی اویوب اویوقده ساکن اولدقلری کبی یومشاق قیالری اولان یرلرده اهالیٔ وحشیه اهل مدن کبی طاشلری کسوب مسکن بناسنه بدل قیالری دلمك ودلیکلری مسکن اتخاذ قیلمق دأب سهانی اختیار ایتمشلردر .

شمدی‌یه قدر عالم مدنیتك معلومی اولان اقوام ایچنده بحر محیط شرقیده واقع قلمنك جدید جزیره‌سی اهالیسندن بشقه مسکنسز یشایان ابنای بشر یوقدر .

اهالیٔ مذکوره انسانك غیری حیوانات کبی ایامده دفع غائلهٔ جوع وعطش ایچون صید وشکار ایتمك اوزره کزمکده ونره‌ده اخشام اولورایسه (رزقه کافی اولورسه بر طامله * قنده اخشاملر ایسه‌ك اخشامله) مفادی اوزره اوراسنی مسکن اتخاذ وبو وجهله لیالی کاه دکز کنارلرنده اوتلر اوزرنده وکاه اورمانلرده اغاجلر تپه‌سنده امرار ایتمکده‌درلر .

آمریقاده (اورینوق) نهری بوغازنده‌کی جزایر سکنه‌سندن بعض اقوام لانه کبی اغاجلر اوزرنده مسکن اتخاذ ایدرلر . بوکا سبب دخی بونلرك مملکتلرینی اکثری صوباصوب زمینك صویه مستغرق اولمقده بولنمسیدر .

چین وهند چینی واولطرف اهالیسندن بعض اقوام کمی ایچنده تولد وکمی ایچنده تشیخ ایدرلر . مدت عمرلرنده بشقه مسکنه پناهاده اولمقسزین اولورلر . بونلرك سفینه‌لری یارلمش وسپد کبی اولمش واوزری زفتلنمش قامشلردن عبارتدر . بوقامش کمیلرك اوزرنده تخته ایله یاپلمش اوطه‌لر

اولوب فامیلیالر عمرلرینی اوا وطه‌لرك ایچنده ویا خارجنده
واوستنده کچیریرلر .

ممالك حاره اهالیسنك البسه واطعمه‌جه احتیاجلری ممالك بارده اهالیسنه نسبةً اهون بولندیغی کبی مسکنجه اولان احتیاجلری دخی اهون اوله‌رق مسکنلر محضا اموالك انظار ناسدن مستور وخرسز ویا حیوانات مضره تسلطندن مصون اولمسی مقصدیله یاپیلور .

بلاد سوداندن (نوبه) اهالیسی خانه‌لر انشا ایتمکده اولوب نقط خانه‌لرك دیواری بر آدم بوینی ارتفاعی تجاوز ایلمز .

طوائف عرباندن بر طاقلرینك مسکنلری اولدرجه‌ده کوچك وتکلفسزدرکه برایکی ساعتده یاپیلور . (تاتارقالوق) تسمیه اولنان برطائفه حیوانلرك یپاغیسندن اعمال ایتدکلری قالیچه چادرلرده اقامت ایدرلر . کرك بونلر وکرك عربان وخرخیز ویاقوت ناملرندکی طوائف کبی آسیا وآفریقاده بادیه‌نشین اولان برچوق اقوام برمحلده تقرر ایتماملك اوزره متمادیا حیوانلریله برابر هوا ومرعاسی وقتنه کوره طبعلرینه وایشلرینه موافق کلان محلره کوچرلر . بویله کوچبه طائفه‌لری یرلشمش اهالی قدر بالطبع معرفت وصناعتده

کسب مهارت ایده‌میوب البسه وادوات ضروریه‌دن بشقه برشیئه مالك دکلدرلر .

اسکیدن آوروپا قطعه‌سنك جانب شمالنده بولنان (هونا) طائفه‌سی احمال واثقالیله دائما کردونه سوار اوله‌رق کشت وکذار ووقتنی بو وجهله امرار ایلدیکی تاریخجه مثبتدر .

روسیه الکاسنده اکثرقری اهالیسی بزم بعض ممالکمزده اولدیغی کبی خانه‌لرینی چیتدن بنا ایدوب صیوه یرینه چامور ویا حیوان تزکی سوررلر . بویله ابنیه‌نك انشاسنده سهولت وایام شتاده صیجاق اولمق جهتیله درونلرنده راحت اولمغله قری اهالیسنك بونلره رغبتی چوقدر .

اسویچره اهالیٔ قراسی خانه‌لرینی چام اغاجندن بنا واکثری فوق‌العاده تزیین ایدرلر .

بزم ممالکده‌کی قبطیلر جنسندن اولمق اوزره اوستریاده برطائفه موجود اولوب بونلر دائما مداینندن اوزاق محللرده کشت وکذار ایدرلر . وبونلرك حراثت وزراعتلری اولمدیغی جهتیله فقر وضرورتلری احوال دائمه‌لرندندر .

قدیماً فرانسه والمانیا وشمدی اوروپا دیدیکمز سائر محللر اهالیسنك بیوت وابنیهٔ منتظمه‌سی اولمیوب سرایلر

وکلیسالر وابنیهٔ عالیهٔ سائره هپ روماﻟﻮﻟﺮ ویونانلولردن آلنمشدر .

ابنیهٔ عالیه ومصنع دیرکلر روما دولتنك انقراضیله برابر منسی ومتروك قالمش ومؤخراً تجدید اولنمشدر .

رومالولرك سرایلرنده برقبه‌لی حولی بولنوب بو حولینك اطرافنده سرای صاحبنك کتبخانه وخلوتخانه‌سی وارایدی . دیکر برقبه‌لی حولی اولوب انك اطرافنده حمام وکیلار وانلرك وراسنده باغچه وباغچه‌نك اطرافنده اسرانك اقامتکاهی ومطبخ واخور موجود ایدی .

اکابرك سرایلری نه‌قدر واسع ایسه احاد ناسك بیوتی شمدیکی آثارندن اکلاشلدیغی اوزره اولقدر کوچك اولوب آثار عتیقه کشف ایتمکله اشتغال ایدنلر بوقدر کوچك خانه‌لرده فامیلیالر نصل اوتوره بیلدکلرینه تعجب ایدیورلر . صیجاق یرلرده خلق خانه‌لردن زیاده خارجده امرار وقت ایدر .

ایتالیانك جنوب طرفلرنده ارباب صنایعك پك‌چوغی خانه‌لرینك قپولری اوکنده صنعتلرینی اجرا ایلیوب یالکز یاتمق ایچون ایچرویه کیررلر . ناپولی شهرنده هیچ مسکنی اولمقسزین ازقه‌ده وقتلرینی کچورن فقرا پك‌چوقدر .

اسپانیانك جنوب طرفلرنده خانه‌لرك بیوك واغاجلرله مزین حولیلری اولوب فامیلیالر خانه‌ده بولندقلری زمان او اغاجلرك التنده اوطوررلر .

هندستانده وسائر برایکی مملکتلرده دخی خانه حولیلرنده اغاجلر یتشدیرلمك واغاجلرك سرینلکی ایچرویه اورسون دیو پنجره‌لر حولی‌یه طوغری اچلمق مقتضای عادتدر .

ترك وعرب وعجم مملکتلرنده خانه‌لرك خارجه ناظر آز پنجره‌لری اولور . محله‌لری الك تنها وزینتدن مبرا اقوام ترك وعرب وعجم اولوب چونکه بالنسبه صورت خصوصیه‌ده اختلاط بوقوملرده ناقص وفامیلیالر اکثریا خانه‌لرده ساکندر .

ممالك غربیه‌ده یاغمورلرك کثرتی مناسبتیله خانه‌طاملری بزم استانبول طاملری کبی ایکی‌طرفه مائل اوله‌رق یاپلقده وممالك شرقیه‌ده یاغشلر اوقدر چوق اولمدیغندن طاملر دوز انشا ایدلمکده‌در .

ممالك شرقیه اهالیسی بویله مسطح اولان طاملری اوزرنده ایام حاره‌ده وخصوصیله اخشام اوستلری اقامت وکیجه‌لری دخی اکثری جیڭلك کبی برشی قوروب اوراده آرام وراحت ایتمکده‌درلر . وخانه‌لر دکزه ناظر اولدیغی

حالده طاملر اوزرنده اوتوروب دریا وسمایه عطف انظار تنزه ممالک مزبوره‌نک پک چوغنده یگانه براکلنجه‌در .

چینده وچاپونیاده خانه‌لر پک نارین و برقات اوله‌رق اخشابدن یاپیلور . چینده کرا خانه‌لر ایکی قات اوله‌رق یاپیلوب صاحب خانه مستأجرایله برلکده برخانه‌ده اوطوره‌جق اولورایسه خانه‌سنک الت قاتی مستأجره ویرمک مقتضی بولنمش وعکس حال مغایر انسانیت صاییله کلمشدر . چاپونیاده حرکت ارضک کثرتی جهتیله خانه‌لرک الچاقلغی بالطبع لازمدر .

(پرو) نام امریقا مملکتنده دخی زلزله‌دن ناشی خانه‌لر برقات یاپیلور .

چاپونیاده اوطه‌لر متصلا انشا اولنمیوب ارالرنده فاصله براقمق معتاددر . چاپونیا اوطه‌لرنده اعلا قالیچه‌لر دوشه‌لی ودیوارلرنده نقوش وتصاویر کوناکون موجوددر کذلک چاپونیا اغنیاسنک صفه‌لرنده دخی نظافت وزینت برکمال اولوب چیچکلر وکاسه درونلرنده دیری بالقلر واکثری اویوبجق نوعندن ظریف مصنوعات واردر . بونلرک باغچه‌لرنده کوپریلر وجبللر وقیالقلر بولنور .

انواع مأکولات

هر طائفه دسترس اولدیغی اطعمه‌یی تناول ایدرایسه‌ده بعض اقوام اطعمه‌ده مبالاتسزلق ودیکر بعض اقوامده فرط دقت التزام ایدییور .

آمریقاده واقع (اورینوق) نهرینک منبعی طرفلرنده کوجبه (اوتمان) نام طائفه افرادی نهر مزبورک اثنای فیضاننده مأکولاته متعلق برشی بوله‌میوب خارجدن دخی جلبه مقتدر اوله‌مدقلرندن چاموری اتمک لقمه‌لری کبی یوارلق یاپه‌رق اکل ایدرلر . طائفهٔ مزبوره افرادی بو چامور اکلندن ناشی ضعیف البنیه وخسته مزاجدرلر .

(سودان) ده بعض جزائر اهالیسی دخی چامور اکلیله مألوف اولوب فقط بونلرک برکونه مجبوریتی وچامورک ایسه اصلا لذتی اولمدیغندن بواشتها برخسته‌لک صاییله بیلور .

(سبریا) نک شمالنده ساکن (سموید) طائفه‌سی وآمریقا طوائفندن (اسقیمو) طائفه‌سی یونس بالغی یاغنی

شرب ایله متلذذ ومتعیش اولورلر . وحشی اقوامك پك چوغی جیك بالق و آولادقلری حیواناتك باغرصاقلرینی اکل ایدرلر .

روسیه ممالکنك جانب شمالیسنده واقع (قامچاتقا) اهالیسی بالغی برمحله براغوب تعفن ایتدیردکدن صکره تناول ایدرلر .

شامده بعض عربان چکرکه‌لری طبخ واکل ایتمکه مألوفدرلر .

شرع اسلامده جراد مباح اولدیغنه نظراً بوعادت پك قدیم ایدوکی واکل جرادده برکونه کراهت بولنمدیغی اکلاشیلور .

اقوام وحشیه‌دن برطاقمی فاره وبرطاقمی کدی وبر طاقمی کلب وبرطاقمی آیو وبرطاقمی ییلان وبرطاقمی براسه یمکه الشیقدرلر .

تاتار (قالموق) طائفه‌سی بوحیوانلرك کافه‌سندن اکل ایدر .

تاتار اجناسنك قدمای طوائفندن (حیصا) و (هونا) ناملرنده‌کی طائفه‌لرك افرادی اکل ایده‌جکلری لحومی بارکیرك بلی اوستنه‌قویوب و اوزرینه اکر قپاتوب بارکیری

برمدت شدتله قوشدیره‌رق لحمی بووجهله کویا طبخ ایلدکدن صکره یرلر . بوعادت تاتار نسلندن دهابرقاچ طائفه‌عندنده هنوز بردوامدر .

(اخطوفاجه) نامنده برقوم قدیم (طعام بالقدر) معناسنی مفید اولان اشبو لفظ یونانیدن دخی منفهم اوله‌جغی وجهله بالقدن بشقه برشی اکل ایتمز ایمش .

بعض ممالك شمالیه اهالیسی سنه‌ده برایکی ماه بالقدن بشقه برشی یمدکلری کبی نوروچیاده بالق قوریسی اتمك مقامنده اوله‌رق اطعمهٔ سائره‌یی اکلده واسطه اتخاذ قلنور ممالك مزبوره‌ده حبوباتك ندرتی جهتیله حبوباتی طحن ایدر ایکن اغاج قبوغی وبوصون کبی شیلرله قارشدیروب حاصل اولان قبا دقیقدن غایت لذتسز برنان اعمال ایدرلر . بواتمکلری اکل ایدنلر ریح وقولنج کبی علتلره رفتار اولمقده اولوب بونکله برابر ناچار اکله رغبت کوستریلور .

افریقانك شمالنده « لوتوقاچ » نامنده برطائفه واردرکه عناب نوعندن اولوب الیچ تسمیه اولنان میوه‌دن بشقه برشی اکل ایتمزلر .

اراضیسی منبت ومحصولدار اولان ممالکك اهالیسی دفع

جوع ایچون بویله شیلره تنزل احتیاجندن وارسته‌درلر . خصوصیله ممالك سائره‌دن نقل اشیایه کیف مایشاء موفق اولان اقوام طبعـه خوش کله‌جك مأکولات ومشروبات استحضار ایتمکده‌درلر .

پرنجك اك چوق اکل اولندیغی محللر هند وچین وآسیا قطعه‌سنك جهات جنوبیه‌سی اولوب اوراده پرنج وجوده اك نافع مأکولاتدندر .

عجمستان وتاتارستان وطاغستان اهالیسنك دخی پرنج پلاوی اقدم مأکولاتیدر .

ترك وعربلر دخی پرنج پلاوینـه راغبدرلر . عربان بادیه‌نشین پرنجی کوفته حالنده اکل ایتمکی پلاو حالنـده اکل ایتمکه مرجح طوتارلر .

طعامی ال ایله تناول ایتمك فطرت اصلیهٔ انسانیه مقتضیاتندن ایسه‌ده شربا کبی اطعمهٔ مایعه‌نك دخی ال ایله اکل ایدلمسی عربلر بیننده بدایع حسنه‌دندر .

ایکی یوز سنه اولنه کلنجه‌یه قدر اوروپاده دخی هرکس ال ایله طعام ایتمکده ایکن مؤخراً هرکسـك یکدیکرندن استکراهنه وبعض علل ساریه‌دن احترازینـه مبنی ال دکدرمیه‌رك طعـامی هرکس کندی طباغنـه الوب چتال

بچاق ایله اکل ایتمك قاعده‌سی اتخاذ وتعمیم وسائر بعض اقوام طرفندن محاسن مزبوره‌یه بناءً آوروپالولرك عادت مزبوره‌سی تقلید ایدلمشدر .

ترکلرده ال ایله طعام ایدلدیکی حالده هرکس بر صحندن وفقط کندی اوکندن طعـام ایتمك معتاد اولـوب عرب وعجملرده خانه صاحبنك ات لقمه‌لری قوپاره‌رق مسافرك اوکنه قویمسی لوازم اکرامدن معدود وحتی بونلرك بعض اسافلی بیننده بش اون کشیلك سفره‌ده بر قاشق ایله طعام ایدلمسی وخانه صاحبنك بر قاشق خوشابك نصفنی کندیسی چاشنی کیرانه ایچدکدن صکره نصف دیکـرینی مسافره ایچرمسی عادتی موجوددر .

افریقانك بعض محالنده مصر بغدایی وخرما پك چوق فامیلیالرك یگانه مابه‌التعیشی اولوب خرمادن راقی وشراب دخی اعمال اولنور .

جنوبی امریقاده بعض اقوام یالکز طاری ایله یشارلر .

بحر محیط جنوبیده واقع بعض جزائرك سکنه‌سی هندستان جوزیله تعیش ایدوب بوجوزك سـودینی طبخ ایتدکاری کبی، بعضاً بو سوددن مشروبات دخی اعمال ایلمکده‌درلر .

لاپونیا ممالکنده اینك وکیك سودلری طوکدیریلوب

لازم اولدیغی وقت استعمال اولنمق اوزره ادخار ایدیلور .
آیران دخی اك چوق تاتارلر میاننده ایچیلیر .
چرکسلر آیران ایچنده لحم پیشیروب یرلر .
مشهور جاوه جزیره‌سی اهالیسی سوددن غایتله استکراه ایدرلر .

مسکرات

مسکرات مدنی ووحشی همان کافهٔ اقوام اره‌سنده مستعملدر .
سبریاده کتان تخمندن برنوع شراب یاپلمقده اولوب تاتار قوملرینك پك چوغی سود شرابی یاپمقده‌درلر.
هندستان جویزیله مألوف اولان اقوام بوجویزدن غایت کسکین برنوع شراب چیقارمقده وهندستان جوزینك کثرت استعمالی کسکین مشروباته اشتها ویرمکده‌در.
سرخوشلغك اك چوق اولدیغی یر مکسیقا اولوب اوراده جانب ادارهٔ ضابطه‌دن کیجه‌لری مخصوصا عربه‌لر چیقاریله‌رق زقاقلرده ایاقلر التنده قالان اسرای پیمانه طوپلادیلور .

امریقا جزیره‌لرنده راقی شکر قامشی شیره‌سندن ومجارستان ایله خرواتستانده ایسه مردم اریکندن چیقاریلور
شریعت مطهرهٔ اسلامك جلائل احکام منیفه‌سندن بریده استعمال مسکراتی تحریمده التزام بیوردیغی شدت ایکن اهالیٔ اسلام بیننده مسکراتك مؤخراً تعمیم اولنمسی شایان تأسف مواددندر .
هله اسرار وآفیون مثللو قوای مادیه ومعنویه‌یی کلیاً قاطع اولان شیلرك چارهٔ تدنیٔ رواجنی دوشونمك جمله‌مزه فرض مقامنده‌در .
اوروپانك ممالك جنوبیه‌سنده وخصوصیله فرانسه‌نك جهت جنوبیه‌سنده چیقان اوزملردن غایتله مقبول باده اعمال اولنمقده واوزملرك باغ موقعلرینك اسملریله (بوردو) و(شامپانیا) وسائره تسمیه قلنمقده‌در .
اسکی یونانیلر عشرته منهمك اولوب آثار شعرای یونانیه بزم اشعارکبی رندی وعشقبازی اوزرینه‌در . مشهور اسکندر رومینك عشرتله سرکرم اولمدیغی بر ساعت یوق ایمش .
عجمستان واناطولینك اوزملری لطافت طعمدن ازید

قوتی حاوی اولوب اورالرك شرابنده لذته بدل قوت واردر .

رومالولر دخی سفره‌لرنده نفایس اطعمه واشربه بولندیرمقده وروما کبراسنك ضیافتلرنده بش اون درلو شراب استحضار ایدلمکده ایدی . نوادر اطعمه بولندیرمق عادتی ایلرویه کوتورن قیاصره‌دن برینك ضیافتلرنده طاوس دیلی ودیشی خنزیر ممه‌سی باشی وآفریقا سواحلنده بولنان برنوع بالق وصدفلر ایچنده برطاقم مخلوقات بحریه بولنور ایدی .

روما سفهاسی اکثری سفره باشندن قالقمغه محتاج اولمقسزین پسترده بولنمق ایچون اسکمله‌لرینی بالسهوله یتاق حالنه کله‌جك صورتده تنظیم وغایت نرم اوله‌رق تفریش ایتدیرمکده وبو وجهله سفره باشنده حرکته مجاللری قالمیه‌جق درجه‌ده نوش می ایتدکدن صکره سرداده بالین خواب اولمقده ایدیلر .

رومالولرك کبرا سفره‌لری انواع ازهار ایله مزین اولوب کبرا طالقاوقلری خدمت سخره‌کویی‌یی ایفا صره‌سنده باشلرینه چیچکدن طاقارلر ایمش .

شمالی آمریقا اهالئ وحشیه‌سی دکز کنارلرنده

واورمانلرده عقد مجالس عیش وعشرت ایدرلر اوروپالیلر بوقوملره مسکرات ویروب مقابلنده حیوانات وحشیه دریلری المقده‌درلر . بو تجارت حال سادکیده یشایان ووجود وشعورجه هنوز علل واسقام مداینه کرفتار بولنمیان برطاقم آدملری حسن تربیه‌یه بدل برقات دها انسانیتدن عاری حاله قویمق دیمك اولدیغندن اوروپاجه مغایر ناموس عد ایدیله کلمشدر . برودت اقلیمك سرعت هضمه عظیم مداری بولندیغی درکار اولدیغندن اقالیم بارده اهالیسی بلاد حاره سکنه‌سندن زیاده طعامه محتاجدرلر . عرب وعجم وهند مملکتلرنده پرنج وخرما ایله اکتفا ممکن اولوب ممالك شمالیه‌ده لحم اکلی مقتضی ومسکرات شربی عادتی همان عمومی صورتده جاریدر .

انکلتره‌ده پك یاغلی لحم یرلر. طباق ایچنده چتال ایله کسیلیر ایکن قانلری آقان اتلر عندلرنده جنت طعامی حکمنده معتبردر.

لاپونیا وسبریاده مأکولات همان کاملاً صید وشکار اولنان حیوانات لحومنه منحصر اوله‌رق اهالی اتلرك یاغلی اکل اولنمسنه قناعت ایتمیوب ات یاغنی آیروجه ایچمکله متلذذ اولورلر . !

فرانسزلر انکلیزلر قدر ات یمزلر . فرانسزاشچیلری

اوروپاجه اك معتبر اشچیلر اولوب هر سرایك وهمان هر وکلا واغنیـا قوناقلرینك آشچیلری علی السـویه هپ فرانسزدرلر .

المانیا ایمپراطوری والمانیا ایمپراطورلغنی تشکیل ایدن قراللق ودوقه‌لقلرك حکمدار وپرنسلری خدمت مخصوصه‌لری ایچون دائما فرانسز اشچیلری بولندیرمقده اولوب المانیا ایله فرانسه بیننده ظهور ایدن محاربه‌نك ابتداسنده سلاح التنه چاغریلان عساکر اسناننده بولنان اشچیلر بالطبع خدمتلرینی ترك ایله وطنلرینه کیتمش ومسن اولانلر قالمش ایکن (سـدان)ده ناپولیـونك طوتلمسی اوزرینه فرانسه‌ده اعلان جمهوریت اولنجه ومحاربه‌یه دوام اولنه‌جغی فرانسه طرفندن اعلان ایدیلنجه اشچیلرك کافه‌سی ترك خدمتله توانا اولنـلر کوکللو اولمق و مسن بولنـانلر طوغریدن طوغری‌یه قوملری علیهنده محاربه‌یه بدأ ایدن حکمدارلره خدمت عینی ارتکاب ایتمامك ایچون فرانسـه‌یه کیتمکله ذوات مشار الیهم اشچیسز قالمشلر ایدی . پرنسـلر ناچار کندی وطنداشلری اولان اشچیلرك بکنمدکلری یمکلرینی اکل ایلیوب لکن المانیا ایمپراطوری پك مسن بولندیغندن ومشـاق ومصائب حربیـه ایله بر قاتدها علیـل البدن

اولدیغندن مشار الیهك مألوف اولدیغی اطعمه‌یی بردن بره تبدیل مجبوریتنده بولنمسی وجودنجه تهلکه‌لی اولمق احترازیله ویانه‌ده بولنان برمسن وعلیل فرانسز اشچیسی اوچیوز فرانسز لیراسی معاش ایله سریعاً جلب اولنمش وفقط دیکر اشچیلرك کوستردکلری شوغیرت وطنیه‌قارشوسنده بریکنك شو خدمتی قبول ایتمسی حقنـده وطنداشـلرینك طعن وتشنیعنی دعوت ایلك لازم کلمکله مارسلیاده بولنان همشیره‌سیله همشیره‌زاده‌سی ترك وطنه مجبور اولمشـدر . مومی الیهك ختام حربده صحتیچون اسـکندریه‌یه کیتمك عزمنده بولنمسی سببیله همشیره‌سی وهمشیره‌زاده‌سی درحال اسکندریه‌یه متوجهاً مارسلیادن چیقوب اقتضا ایدن خرجراه اسکندریه‌یه وصوللرنده کندیلرینه تضمیناً اعطا اولنمق اوزره اسکندریه‌ده واقع روسـیه بانقه‌سـنه المانیا ایمپراطورینك خزینـه‌دار مخصوصی جانبندن باتلغراف اشـعار قلنمش والمانیا ایمپراطورینك (ورسایل)ده بولندیغی اثناده پارسه جلب اولنوب قهرمانانه محاربه‌لری مشهور افاق اولان کمی عسکرلرندن مجروحاً اسـیر بولنان (دوران) نامنـده ویکرمی ایکی یاشنده برجوان مشار الیه ایمپراطوره شـویله برعرضحال ویرمشدر .

المانیا ایمپراطوری حضرتلری !

سکز کوندن برو بوراده مجروحاً یاتمقده اولدیغم حالده مهرهٔ جراحانك همم و اقداملریله یاره‌لرم کسب خفت وبخش امید سلامت ایلیور . بو اثناده وطنداشانم اولان خستکان حقنده ابراز بیوردقلری التفات کرانبها ومداواتجه التزام ایلدکلری اعتنا قلبی حق حکمداریلرنده بردرجه‌ده محب ایلدی که تعریف ایدمم . بو همت وعاطفت تاجداریلرینه عاجزانه مقابله ایتمك نیتیله واشجیلرجه زحمت ومشقتده بولندقلری مسموع عاجزانه‌م اولمغله بو بابده ذات حکمداریلرینه مخصوص اولمق اوزره عرض خدمت ایدرم . پدرم استانبوله واسکندریه‌یه ایشلکده اولان واپورلرده اون سنه‌دنبرو اشجیلك ایتمکده‌در . اون ایکی یاشمه‌دنبرو پدرمله برابر اشجیلك ایتمکده اولدیغم حالده اون سکز یاشمده مارسلیاده تجارت بحریه مکتبنه ویکرمی یاشمده کمی عسکری سلکنه کیردم وایکی سنه‌دنبرو کمی عسکری اچنده‌یم . اشجیلکده اولان مهارتم کافهٔ رفقامك معلومیدر . باقی !

امضا

(اسپرانس) سفینهٔ حربیه‌سی نفراتندن یوز التمش ایکی نومرولی پارس محافظه بلوکنده نفر (دوران) صول دیرسکنده قورشون و صول ممه‌سی اوزرنده سونکی یاره‌سیله (ورسایل) خسته‌خانه‌سنده‌کی کمی عسکری قغوشنده.

ایمپراطورك امریله سرای مارشالی مومی‌الیه جواب آتی‌یی یازمشدر :

موسیو دورانه

اوغلم ! افادات شکرانتمای دلاورانه‌کزدن ایمپراطور حضرتلری صورت مخصوصه‌ده ممنون اولدیلر . وسزه بیان محظوظیت اولنمق اوزره بو پدریکزه امر ویردیلر : عرض ایتدیککز خدمت بحثنه کلنجه مجروح وغیر مجروح اسرانك خدماتده وعلی‌الخصوص خدمت مخصوصه‌ده استخداملری مخالف نظام اولدیغندن مع التأسف بو بابده‌کی تکلیفکزی قبول ایتمامك مجبوریتنده بولندقلرینی تبلیغه مأمورم انشاالله یاره‌لریکزك کاملا التیامیله برابر جمله‌مز قریباً لذت مائدهٔ صلح وصلاح ایله متلذذ اولورز . باقی دعا

امضا

حشمتلو المانیا ایمپراطوری حضرتلرینك
سرای حکمداریلری مارشالی
ریختر

(فران تیرور) یعنی باشی بوزوق اوله‌رق طوتیلان اشخاص حقنده مساعدات عسکریه وقوعبولمیه‌جغی المانیا

ایمپراطوری طرفندن اعلان ایدیلوب بو حکمه توفیقاً طوتیلان بر (فران‌تیرور) قورشونه دیزلمك ایستنلدکده مومی الیه اول امرده پرنس (فره‌دریق شارل) ایله ملاقات ایتمك ایسته‌مش و بر وجه استدعا پرنسك حضورینه چیقدقده ایکی سنه‌دنبرو مشار الیهك نزدنده اشجیلك ایدرك مأذوناً فرانسه‌یه عزیمت وکندیسی اوراده ایکن اعلان حرب وقوعیله مملکتنده اقامت ودها صکره (فران‌تیرور) لکی اختیار ایدن بر پیر پنجاه ساله اولدیغنی طانیمش ایسه‌ده پرنس بیچاره‌یه کمال مرحمتله برابر شفاعتکاری ایتامشدر .

ایشته شو وقعه‌لر دخی غرائب عادات اقوام جمله‌سندن صایلغه لایق شیلردن اولدیغندن بونلرك صدد مقاله‌ده استطراداً ایرادندن کیرو طوریله‌مامشدر .

فرانسه‌ده اعمال اولنان اطعمه‌نك اسملری اوروپانك هر طرفنده وامریقاده فرانسزجه اوله‌رق قالمشدر .

ممالك متمدنه‌ده طباخت فنون معتبره‌دن معدود اولوب بونك ایچون مخصوص تعلیمخانه‌لر واردر .

فنون طباخت اربابی ایچنده شعرا دخی موجود اولوب مطبخ محصولی اولان اشعارده پك چوقدر . بزده متشاعر دیو مستعمل اولان کلمهٔ تحقیریه مقامنده تزییفه شایان

شعرایه فرنکلر اشجی‌باشی دیرلر . پارسده طباخت ایچون مکمل بر سالنامه چیقمقده اولوب بونده هر سنه اختراع ویا اصلاح اولنان اطعمه‌نك فوائد ومحسناتنك تعریفی واردر ینه طباخته متعلق وفقط لطائفله قاریشق برایکی مجموعه دخی چیقار .

(لاتابل) یعنی سفره نامنده چیقمقده اولان مجموعهٔ لطائف خوشه کیده‌جك سفره منقبه‌لرینی واکل وشرب اوزرینه سویلنیلان لطیفه‌لری حاویدر . مجموعهٔ مذکوره‌نك بر نسخه‌سنده مندرج برایکی ابیات پك خوش اولوب بونلردن بری شو وجهله ترجمه ایدلمشدر .

« ارزو ایلر ایدم بیك جان ایله »
« سفره‌ده اکلنمکی نسوان ایله »
« ایشته بولدق برایکی اویناق قزی »
« بعدما ذوق ایلرز یاران ایله »
« بز طوقه ایتدکجه جام باده‌یی »
« سن حسودا قهوه ایچ فنجان ایله »

اوچ آیده بر نشر ایتمك ودرونده بالقلرك انواع واحوال طبخیه‌سندن بحث ایلك اوزره (مارتین) نامنده

براشجی باشی (غورمان اماتور دوپواسـون) یعنی (بالق دشمنی پیس بوغاز) عنوانلی بر رساله چیقارمقده اولوب بونك دخی شو آتیده‌کی بر بیتی ترجمه اولندی .

« به امان باده کتور ای غارسون »
« باده‌سز گیتمیور اصلا پواسون . »

(فلورده دینه) یعنی ضیافتلر چیچکی نامنده دیکر بر مجموعهٔ طباختك آداب وارکان ضیافت حقنده نشر ایتدیکی منظومه‌نك شو آتیده‌کی بیتی دخی پك خوش اولدیغندن ترجمه ایدلدی .

« اولی اولسون دقت ایت دعوتلولردن یاریسی »
« تاکه برلکده بولنسون یاقزی یاقاریسی . »

(بونلردن برده شو آتیده‌کی قطعه پك لطیفدر .)

« کمورلر سینه چاك اولدقجه زینتلی اوجاقلرده »
« صیقشدیرسن آچیق کردنلی نسوانی بوجاقلرده »
« زنانی سفرده راحت براقمه باده ویر دائم »
« حضوری بولسون انلر سفره‌دن صکره قوجاقلرده »

طـاتلوجی دکانجیلرینك ایشی کوجی طـاتلوجیلق

اولمغله بشقه اطعمه ایله دخی اشتغاله مجبور اولان لوقنطه وخانه اشجیلرینك بالطبع بودکانجیلر قدر طاتلو یاپمقده مهارتلری بولنمدیغندن حسدلرینه مبنی طاتلوجیلر حقنده کین وعداوتلری برکمال وبناء علیه مطبوخاته متعلق آثارك برقسمی طاتلوجیلر علیهنده مقالات ایله مالامالدر .

شکرك دیشلره اولان مضرت معلومه‌سی وحتی شکرلی برشیئك آتش اوزرند، قاینامسی اثناسنده چیقان دومانك دخی دیشلره پك چوق سوء تأثیری بولنمسی جهتلریله طاتلوجیلرك دیشلری همان کاملاً چوروك اولوب بوکیفیت دخی علیهلرنده دیش بیله‌مکده بولنان اشجیلره مکمل بر مدار تزییف اولیور .

بالاده ذکر اولنان (فلورده دینه) مجموعه‌سنده بونلره دائر مندرج قطعه‌لر ایچنده شو آتیده‌کی قطعه‌ده پك لطیفدر .

« وارمایك طاتلوجی‌یه ای قزلر »
« کیجه کوندز دیشی زیراصزلر »
« بوس لب ایلیه‌مز آدمجه »
« باغلامشدر لبنی ساقزلر »

ایشته بروجه تفصیل بیان اولندیغی اوزره فرانسزلر

طباختده اقوام سائره‌یی کچمشلر وبوبابده افتخار ایده‌
کلمشلردر . شویله‌که ساده درتیوزدرلو یمورطه یمکی یاپارلر .
ولوقنطه‌لری فرانسه تجارتخانه‌لرینك اعاظمندن بریدر .
مشهور پای تختلرك هیچ برنده پارس قدر یرلو اهالیدن
لوقنطه‌ده طعام ایدنلرك کثرتی یوقدر .

فرانسزلرك شومهارتلریله برابر اکثری قوش وبالقلرك
باشلرینی وپنچه‌لرینی دخی قوپارمقسزین وقنادلرینی یولمقسزین
وعلی الخصوص بطنلرینی تطهیر ایتمکسزین طبخ ایتملری
وطوشانلری وقره‌جه‌لری ودها سائر برطاقم صید وشکار
حیوانلرینی بش اون کون ایاقلرندن اصوب ویا برمحلده
براغوب قوقدقدن صکره پیشورملری اوروپا طعاملری
حقنده اهالئ شرقیه‌نك نفرتنی دعوت ایلمکده‌در .

چین اهالیسی چین الکاسنه نسبةً کثرتلی اولدقلرندن
اقوات یومیه تدارکندن اکثری عاجز قالمقده وبو سببله
اللرینه نه حیوان کچر ایسه اکل ایتمکده‌درلر .

چین بازارلرنده کدی وفاره وقرتال وقرغا وبونلره
مماثل حیوانلر وقوشلر هپ قفسلر ایچنده محصول صید
وشکار مقامنده اوله‌رق اشترالرینه اغنیانك اقتداری ایجق
یتیشه‌بیله‌جك مرتبه‌ده فیئات ایله صاتیلور .

چینلولرك اڭ کران قیمت طعاملری قرلنغج یواسی
اولوب اغنیادن بشقه کمسه‌یه بونی اکل ایتمك میسر دکلدر .

ممالك شمالیه‌یه مخصوص بر نوع آیونك اتی وعلی
الخصوص بودی آوروپاده کبرا سفره‌لرنده قیمتلو اطعمه
صره‌سنده اولوب ضیافتلرده بونی بولندیرمق صاحب
ضیافتجه شایان اعتنا لوازم اکرامیه‌دن صاییلور .

قوربغه وقپلومبغه‌یی دخی اوروپالولر اکل ایتمکده
اولوب خصوصیله دکز قپلومبغه‌سی شورباسی ضیافتلرك
مفاتیح مقبوله‌سندندر . ضیافتلر سفاهتلرندن فارغ اولمق
توصیه‌سنی متضمن اوله‌رق اشجی‌باشیلردن بری شو آتیده‌کی
بیتی سویلمشدر .

« دب ابیض اتی اکل ایتمك ایچون * سفهاجه کوتی قارمله »
« قوربغه عشقی ایله کوزسوزدرك * مایهٔ ثروتکی پارمله »

آوروپا ضیافتلرینه متعلق لطائفدندرکه او چنجی ناپولیونك
برضیافتده پك نازلی کچینان وبونکله برابر کبرا ضیافتلرینه
کیتمکده دامن درمیان اولان برمادامه‌یه « قوربغه ایله
مادامه‌لر بیننده‌کی جهت مشابهت نه‌دز ؟ » دیو سؤال
ومادامه‌نك «بیلمیورم» دیمسی اوزرینه مشارالیه « ایکیسیده
ضیافتلره دعوت اولنجه کوز سوزر » دیمسندن مادامه‌نك

جانی صیقیلوب محزون طورمسنی صاحبهٔ ذکا بولنان دیکر برقز بالمشاهده ناپولیونك یاننده اوتوران سناتو رئیسی موسیو (روهر) ه خطاباً « موسیو روهر ! بیلیرمیسکز قوربغه‌لرله دیپلومات بعض حکمداران بیننده جهت مشابهت نه‌در ؟ » دیو صورمش . موسی الیه‌ده ترس برجواب كله‌جکنی اكلامغله قزه خفیاً سکوت اشارتی ایدرك جهراً دخی « ایشی اکلنجه‌یه دوکدیکز . » یوللو سوزلرده ایکن ناپولیون « صیقلمیکز . رجا ایدرم . سویلیکز . » دیو ابرام ایدنجه قز « ایکیسنکده موقعلرنده آوازه‌لریله خلقی ازعاج ایتدکاری قدر ضیافتلرده لطافتلری یوقدر . » دیمسیله مشار الیهی محجوب ایلمشدر .

« سودان » ده « نوبار » دنیلان محل وسائر برایکی محللر اهالیسی غنم وکچی لحومنی وباغرصاقلرینی بلا طبخ پاره‌لیوب اوزرینه حیوانك اودینی دوکدن صکره اکل ایدرلر .

هندستانده مجوسیلرك اکثری عندنده اکل لحوم حرام اولوب بونلر عمرلرینی یالکز سبزه وحبوبات ایله کچوریرلر . چین وهند چین وهندستان وافغانستان وایران

و تاتارستان وروسیه وانکلتره والمانیا ممالکی اهالیسی یعنی دنیاده ساکن وموجود اهالینك اوچ ربعی قدری چای ایچرلر . بعض ممالکده چاینك صحتجه بك منفعتی اولدیغی ادعا ایدلمکده وحتی عموم سکنهٔ کرهٔ ارض اعتباریله عمر وسطیٔ بشری مقدملری اوتوز درت ایکن چاینك تعمم استعمالندن صکره اوتوز التی‌یه چیقمش اولمق روایتنه‌قدر ایلرو کیدلمکده ایسه‌ده مسئله اشتباه وسطحی حساباتدن قورتیله‌مامشدر .

اوروپا وامریقانك (سواره) کبی کیجه دعوتلرنده چای ایچلمك معتاد اولوب صاحب خانه ایله مدعولر بیننده رابطهٔ الفت بردرجه‌یه‌قدر تکلفسز بولنان انجمنلرده صاحب ویا صاحبهٔ خانه حضور مسافرینده چایی بالذات پیشیریر وهرکسك قدحنه قویوب تقدیم ایدر . چای انجمن محبتلرینه دائر لطائف پك چوقدر .

انکلتره امور خارجیه‌سی ناظری لورد غرانویل فرانسز لسانی غایت کوزل بیلوب لسان مذکورك کتابتنده دخی ماهر ومهارتنه اعتنا ایله معروف بولنمش وایتالیانك انکلتره‌ده‌کی سفیری دخی فرانسزجه حسن کتابت واوده

موسیو غرانویل کبی فوق النساده ادعای مهارتله مشهور اولوب برکیجه لوندره‌ده مشارالیه ایتالیا سفیرینك خانه‌سنده بویله تکلفسز بر (سواره) ویریله‌رك لورد غرانویل ایله وکلا و سفرا وسائر معتبراندن بعض ذوات وبرچوق‌ده مادامه حاضر بولندقلری حالده برماصه باشنده چای توزیعی ایله اکلنیلر ایکن ماصه‌نك بر طرفنده لورد غرانویل ایله ایتالیا سفیرینك فرانسزجه سلیقهٔ کتابتدن بحث جریانی ودیکر طرفده چای ابریغنك غلیانی اثناسنده چایی قونیاق ایله مزج ایتمك اعتیادنده اولان ایکی ذاتك قونیاقسز اولمق اوزره اوکارنده طوران ایکی قدح چایه طوغری اطالهٔ دست ایله شکر قنغیسنده چوق دیو بربرینه صورملریله برابر اوته‌دن روسیه سفارتنك باش کاتبی: « لورد غرانویلك کتابتنده‌می شیوه چوقدر: ایتالیا سفیری حضرتلرینك‌کنده‌می ؟ » سؤالنی ایتدیکندن روسیه سفیرینك مادامه‌سی شکر سؤالنه جواباً بلند آواز ایله « نه آنده نه اوته‌کنده » دیمسیله ایکیسنك‌ده کتابتنی استهزا ایتمش وصکره قونیاقلی قدحلره ال اوزاتان ایکی ذاتك « بوقدحلر-ده‌کی چایلر ایی کورینیور دیملری اثناده روسیه سفیریله مادامه‌سی برمادامه‌یه آیرو آیرو چایلر عرضیله هربری

کندی ویردیکی قدحده‌کی چایی ثنا ایلکده اولوب مادامه « سفیر حضرتلرینك سوزلریمی طوغری یوقسه مادامه-لرینك سوزلری‌می ؟ » دیو اظهار حیرت ایلر ایکن لورد غرانویل قدحلره ال اوزاتانلره خطاباً بلند آواز ایله : « ایکیسنده‌ده قونیاقك براز مدخلی وار . » دیمسیله ضمناً روسیه سفیری ایله حرمنك سرخوش بولنملرینی ایما واشراب ایتمشدر .

اعلا چای یالکز چینده و چین حوالیسنده حاصل اولمقده و بشقه طرفلرده حسن زراعت ایدیله‌مامکده اولوب بونجه ممالکده استعمال واستهلاك اولنان چایك اك ایسی ینه چیندن کلیر .

خوش طبع ونازك مشرب بعض ذواتدن واز جمله

حاجی عزت الدی بالا سایهٔ شاهانه‌ده
ویردی احبابه اداء شکر ایچون عنبرلی چای

تاریخنده مشارالیه اولان عطوفتلو عزت افندی حضرتلریله بعض احبای علیه‌لرندن ماعدا بزده چایه صورت مخصو-صه‌ده مبتلا اولنلر یوقدر دنیله‌بیلور .

اوروپانك هرطرفنده وممالك عثمانیه‌ده آسیا و افریقا

قطعه‌لرینك بعض محللرنده قهوه ایچیلوب بزلرده محضا هضم طعام ویا مسافرلره اکرام ایچون معلوم اولدیغی اوزره کوچك فنجانلرله مستعمل بولندیغی حالده ممالك متمدنه‌ده قهوه طعام مقامنده اوله‌رق غنی وفقیر هرکس حالنه کوره علی الصباح سودلی قهوه ایچر. سودلی قهوه ایچمك اوزره صباحلین کمسه کمسه‌یی اوروپاده دعوت ایتمز.

سودلی قهوه فامیلیالرك کندیلرینه مخصوص طعاملری دیمکدر. سودلی قهوه ایله برابر تره‌یاغی اتمکه سوره‌رك اکل ایتمك فرنکلرك عاداتندندر.

چوقالاته دنیلان شی دخی صباحلری پیشیریلوب قهوه مقامنده ایچلمك عادتی‌ده ممالك متمدنه‌نك همان کافه‌سنده جاری ایسه‌ده بوچوقالاته‌یی اکثری نازلی کبرا ایچر.

چوقالاته‌یی سود ایله پیشیرمك عادتی دخی جاری اولوب حساب اولندیغنه کوره لوندره‌ده یومی سکسان بیك کیلوغرام چوقالاته استهلاك ایدیلور.

ایتالیاده عصر حاضرك الك بیوك پیشروان حریتندن اولان ودها یقین وقتلرده وفات ایتمش بولنان مشهور (ماچینی) دائما چوقالاته ایچدیکندن ایتالیانلرك جمهوریت

وحریت طرفدارانی بیننده چوقالاته‌یه (نوسترا لیبرتا) یعنی بزم حریتمز نامی ویرلمشدر.

المانیالیلرده سودلی قهوه مراقی همان سائر یرلرك کافه‌سندن زیاده صایله‌بیلور. باویراده سودلی قهوه ایله برابر بیرا ایچلمك معتاد اولوب باویرا بیرالرینك مشهور اولان نفاستنه وتازه حالنده فرط لذتنه مبنی بورایه کیدن اجانب دخی اوعادته چابوق آلیشور.

سودلی قهوه و چوقالاته ایچمك حقنده بیان اولنان شوخصوصات ساده حالده تعیش ایدنلره مخصوص اولوب سفها واصحاب هوا سودلی قهوه ایچرکن مسکراتك انواعنی نوش واکلنجه‌لرك جمله‌سنی اجرا ایدرلر.

البسه وتزیینات

اقوام وحشیه انجق صغوقدن محافظه ایچون کینوب ویا صاریلوب سترعورت اعتناسنده بولنمزلر. سودانده وآمریقانك بعض محالنده وبحرجنوب جزائرینك چوغنده اقوام وحشیه چبلاق کزمکده ویالکز میانلرینه بزدن ویاخود دریدن صاچاقلر باغلامقده‌درلر.

اسکی زمانلرده اوروپا اهالیسی دخی شمدیکی وحشیلر کبی کزمکده وصیجاقلرده بتون بتون چپلاق یشامقده ایدیلر. حتی روماليلر فرانسه وانکلتره والمانیایی ضبط ایتدکلرنده ممالك مزبوره اهالیسنك چوغی اویله بولمشلردر .

امریقانك شمال طرفلرنده کائن (اسقیمو) و (کیرونلاند) اهالیسی دکز صغیری و (سمدید) اهالیسی آیو (لاپونیا) لولر کیك دریسندن اثواب کیمکده‌درلر .

بحر منجمد شمالیده کائن (لاهود) جزیره‌سی اهالیسنك نفقه‌سی منحصراً بالق اولوب اثوابلری کوپك بالغی دریسندن بولندیغی کبی صندالری دخی مذکور بالغك دریسیله قاپلیدر .

بوقاروده بالمناسبه ذکر اولنان (کفریه) اهالیء وحشیه‌سنك البسه‌لری بیابان اوکوزی دریسندن اولوب اوکوزك قویروغی دخی وسائط تزیینیه‌دن اوله‌رق البسه‌نك اوستنده طورر اهالیء مزبوره‌نك ایاق قابلری‌ده ظرفا وفیل دریسندن یاپیلور .

اعرابی ومغربی طوائفی البسه‌جه التزام اختصار وسادکی ایتمکده ایسه‌ده اهل مدائن اولان عربان تزییناته غایت مائلدر .

انسانك زینته اولان میلانی خلقی و جبلی برکیفیت اولوب چریل چپلاق کزن بعض طوائفده بیله تزیینات عادتی واردر . بحر محیط اکبر جزائری سکنه‌سی باشلرینی قوش توکاریله وکردن وقولاقلرینی بونجق وصدف ومعدنی حلقه‌لرله تزیین ایدرلر . وبعضاً قولاق ودوداق وبورونلرینی دله‌رك خرما یاپراغی وبیابان قازی توکی ویااغاجدن حلقه ایله زینتلندیررلر .

وبعضاً الت دوداقلرینی آغر حلقه ایله صارقیدرلر .

برزیلیانك برطاقم اهالیسی دوداقلرینی دلوب دلیکلرینه قالین اغاج پارچه‌لری صوقارلر . ینه مملکت مزبوره‌نك برقسمی دوداقلرینی ساقزلر ایله تزیین ایدرلر وبهایم کبی بعض اقوام قولاقلرینی چکه‌رك اوموزلرینه ربط ایتمکده وبونیده تزییناتدن عد ایلکده‌درلر .

آمریقا وحشیلرینك چوغی قولاقلرنده صاری تلدن معمول حلقه‌لر طاشیرلر .

صودانده (موزامبیق) طائفه‌سی زینت ایچون دیشلرینی درپی ایله درپیلرلر .

بونلرك قاریلری ممه‌لرینی ممکن اولدیغی قدر اشاغی

صارقتق خصوصنه اعتنا ایدوب بونی حسن وجمال اقتضا سندن صایارلر .

(سدویش) اطه‌سی سکنه‌سنك برطاقی چوجقلرینك کوزلرینی طیشارویه طوغری چیقارمق ایچون یوزلرینی یاصیلدیرلر .

رومالولرك فرانسه وانکلتره والمانیا ممالکی اهالیسی چپلاق بولاش اولملری تاریخلرده محرر اولدیغی کبی اکلنجه‌یه متعلق بعض آثارده دخی واسطهٔ لطائف اتخاذ قلنمشدر . مثلا دهایقین وقتلرده برشاری واری غزته‌سنده شو آتیده‌کی قطعه یازلمشدر .

« رومالولر بزی بولاش چپلاق »
« کیمشز صکره لباس وقالپاق »
« ینه اولمازمی صوینسه‌ق عجبا »
« فضله قالورایدی یورغانله یتاق »

المانیاده اصحاب ثروتدن وفقط سرمایهٔ عقلجه مفلس طاقمندن بر ذات مقدملری جرمانیانك هواسی انسانك چیرل چپلاق کزمسنه مساعد ایکن مؤخراً بوزلمش اولوب شمدی ینه قابل اصلاح اولدیغنه مبنی انسانلرك بوبابده سعی وغیرتلریله هوایی بالاصلاح پیاپی البسه‌یی

خفیفلتمك ودها صکره بتون بتون اورته‌دن قالدیرمق تشبثنده بولنملری اقتضا ایده‌جکی وتقلیل احتیاجات خصوصنده بوندن اعلا تدبیر اوله‌میه‌جغی جهتله بوبولده شمن‌دوفرلرك وواپورلرك دومانلری هوانك اصلاحنه احداث ممانعت ایلر ایسه انلرك بتون بتون قالدیرلمسی وبیوك فابریقه‌لرك قپادلمسی درجه‌لرینه قدر کیدیله‌بیله‌جکی ادعاسنده بولنمش وبو ادعا اغورنده نشر وتألیف ایتمش اولدیغی کتاب ورساله‌لره اون اون بش‌بیك لیرا صرف ایتمشدر .

البسه وتزییناتجه تکلفسزلك التزامیله بوبابده تعمیم قواعد ایچون المانیاده واقع مونیخ شهرنده وقتیله برشرکت تشکل ایتمش ویدی سکز سنه قدر مقصودینه چالشوب غالبا بوندن خیرلو برمقصد بولنه‌بیله‌جکنی ادراك ایله انفساخ ایتمشدر .

انکلتره‌ده البسه‌اوزرینه لطائف منشوره پك‌چوقدر . بونلردن بری اره‌صره نشر اولنور بر رساله‌درکه آدینه (موده‌لر علیهنده موده غزته‌سی) دیرلر .

بوغزته‌نك عنوانك عینی عنوانده اوله‌رق المانیاده

دخی (استه‌تن) شهرنده اره‌صره غزته قلیقلو بر مجموعهٔ لطائف چیقار .

وقتیله انکلتره‌ده واقع اسقوچیا اهالیسندن (بیکت) طائفه‌سی بدنلرینی انواع نقوش ایله تزیین ایدوب بو عادت حالا بعض اقوام وحشیه بیننده جاریدر .

آمریقانك شمال طرفلرنده بولنان وحشیلرك ذکوری یوزلرینی سیاه وقرمزی ایله بویارلر . آفریقانك ممالك جنوبیه‌سنده ساکن بعض اقوام وحشیه بدنلرینی ایچ یاغی وبرنوع آلچی ایله تدهین ایدرلر .

امریقانك ممالك جنوبیه‌سندن (قولومبیا) اهالیسی بزم حنایه مماثل برطاقم شیلرله بدنلرینی تزیین ایتمکده وفقط بو تزیینات اغنیا طاقمنه منحصر قالمقده‌در .

مملکت مزبوره‌ده یرلودن بری وطنداشندن برینك خانه‌سنه مسافرةً کیتدیکی حالده خانه صاحبنك حرمی اکراماً مسافرك اوستنده‌کی بویایی ییقامق ویرینه مجدداً بویا سورمك لوازم خاندانیدن اولوب فقط اجانبه بویله معاملهٔ اکرامیه ایدلمز .

جزائر بحر محیط جنوبی اهالیسنك اکثری الی الآن چپرل چپلاق کزمکده‌درلر .

هندستانده دخی هوانك حرارتی حسبیله یالکز اینجه بزلره صارینوب کزمکده اولان طائفه‌لر واردر . بویله بزلره صارینوب کزمك ذکوره مخصوص کبیدر . قادینلر البسه کیمکده واغنیا قادینلری تزیینات دخی التزام ایلمکده ایسه‌ده فقیرلر ارککلرك بزلرینه یاقین البسه ایله اکتفا وقناعت ایدرلر .

سبریانك جهت جنوبیه‌سنده برودتك شدتی مناسبتیله البسه‌سز کزلمك ممکن اولمیوب اهالی حیوانات دریسندن البسه کیرلر .

مجموعهٔ ابوالضیادن مأخوذ

انکلتره‌ده اصول مشورتك اساس اولان قاعدهٔ انتخاب روماليلرك دور شوکتندن اول یعنی بتون خلق جهان عمای جهالت ایچنده ایکن موجود ایدی .

(لوردمر) دنیلان شهر امانتنك زمان تشکلنده اورایه نصب اولنه‌جق آدمك تعیین استحقاقنه بر مقدار معیننده طاش صایمق اقتدارینی شرط اتمشلر ایدی .

مثلا هر کیم ۱۵۰ عدد قدر اسامیٔ اعدادی یکان یکان بیان ایله اول مقدار طاشی شاشرمقسزین صایه‌بیلیر ایسه شهر امانتنه اثبات اهلیت ایتمش اولوردی .

حالجه مضرتی اولمیان عادات قدیمه‌یی ابقا ایله مألوف اولان انکلیزلرده حالا بو معامله عبرتنمای دوامدر .

قدیم یونانیلر بیننده کل اسراره علامت اولوب حتی بر ضیافتده ویا بر جمعیتده جریان ایدن مکالماتك خارجه عکس ایتمامسی وجریان ایتدیکی محله منحصر قالمسی مطلوب اولدقده سفره‌نك اورته یرنده ومکلف بر چیچکلك درونده بر عدد کل بولندیریلیر ایدی .

اقوام یونانیه‌دن جنکجیلکله شهرتشعار اولان اسپارته‌لیلر محارباتده مجروح اولنلردن اقان قانلری کوروب ده افرادك جسارتی قیرمامق ایچون عسکرلرینه نسق واحد اوزره قرمزی اثواب کیدیریرلر ایدی .

اسپارته قومینك واضع قانونی اولان مشهور (لیکورك) که میلادك ۸۸٤ سنه مقدمنه متصادفدر؛ اطفالی یدی یاشنه قدر حکومتك زیر نظارتنده بولندرمغی و صحیح الوجود

اولمیان اطفالی ایلروده حرب وضربه یرایه‌میه‌جقندن نهره القا ایله تلف ایتمکی قانون اتخاذ ایتمشدی .

اچانتی قومنك عجائب عادتلری

دنیاده عجائب عادتلری اولان قوملردن بری ده «اچانتی» دنیلان بو قومدر. فقط اچانتی دیاری نه طرفده اولدیغنی بیلمك ایچون اولجه بوراسنك جغرافیاسندن برآز معلومات اعطاسی لازم کلور . اچانتی الکاسی افریقا قطعه‌سنك غرب طرفنده‌در . اهالیسی اوچ میلیونه یقیندر . بو دیارك پای تختی «قوماس» شهریدر . اراضیسی پك محصولداردر . چوق معدنلری وارایسه‌ده اهالیسی بونلردن پك فائده‌مند اوله‌مز . صنعتلری همان پاموق طوقومق وبویامقدن عبارتدر . لکن اولرینی پك هنرلی صورتده یاپارلر . باشلوجه مذهبلری مجوسی مذهبیدر . بو آدملر زیاده یکیت ایسه‌لرده وحشی بر حالده‌درلر .

انکلیزلر اچانتی الکاسنی ضبط ایدوب اوراده یرلشمکه چالشمشلر ایسه‌ده ۱۲٤۰ سنهٔ هجریه‌سنده وقوعبولان

هجوملرنده انهزامه دوچار اولدقلرندن دیکش طوتدیره . مامشلردر . فقط شمدیلرده انکلیز وفلمنکلرك بر تجارت یریدر .

کله‌لم عادتلرینه :

اچانتیده بر چوجق دنیایه کلدیکی وقت واقرباسی وقومشولری چوجغك والده‌سنه بر ر هدیه کتوررلر . وچوجغه طوغدیغی کون برلقب طاقارلر . بولقب ایسه اشیادن بر شیئك اسمیدر . مثلا صندق یا اوطه یاقپو کبی شیلردن بریسنك آدینی اکا لقب اولمق اوزره طاقارلر . بوندن ماعدا باباسی‌ده آیروجه بر اسم قور . کبرا زادکان چوجقلری بیوك بابالرینك لقبنی آلورلر . کبرادن برینك بر چوجغی طوغدیغی زمان تفنك آتمق ورقصلر ایتمکله اعلان مسرت ایدرلر . عادتلرندن بری‌ده اکر طوغان چوجق ارکك ایسه بر قیزایله . و قیز ایسه برارکك چوجقله همان دنیایه کلدیکی کون نشانلانیر . قیز ویابرطول قادینی الەجق آدم چوق مصرف ایتمز اولنه‌جك آدم عادی بر کمسه ایسه بری کندی مملکتنده یاپیلان دیکری‌ده (سریم) شهرندن کلان ایکی پارچه حصیر ایله بر پشتمال وبر طوپ قماش والتون توزندن یاپلمش بر

قاچ بلزیك ارسال‌ایدر . واولنان زنکین ایسه نشانلیسنه کوندره‌جکی اشیا ینه بونلردن عبارت ایسه‌ده براز بهالیجه لرندندر .

افریقا قطعه‌سنك سائر مملکتلرنده اولدیغی کبی اچانتیده دخی بر آدم نه‌قدر چوق قاری الیرسه . اوقدر بیوك بر شان قزانیر . بوجهتله هر آدم الندن کله‌بیلدیکی قدر قاری المغه چالشیر . وقاریلرینك بریسندن اوصاندیغی حالده اوقاریسنی دفع‌ایدر . وبشقه برارککه وارمسنه اذن ویریر . بو سببدن طولایی پك چوق قادینلر اون اون بش قوجه‌یه واریرلر . وهر بر قوجه‌دن بر ر ایکیشر چوجق طوغره‌رق فامیلیالر اولقدر چوغالیرکه عادتا اچانتی اهالیسنك فاملیالرینی تفریق پك کوچدر .

بونلرك عادتلرندن بری ده بر قیز چوجغی بیویوب عقلی باشنه کلدیکی زمان قزك پدر ووالده‌سی نه قدر طانیدقلری قاری وار ایسه جمله‌سنی دعوت ایدرلر . بو دعوتلی قاریلر تعیین اولنان کونده کلور . واناسی باباسی برابر اوله‌رق هپسی برلکده قزی الوب بر نهرك کنارینه کوتوررلر . اوراده قیزی ییقادقدن صکره برطاقم

بونجقلرله سوسلته‌رك طوغریجه ینه پدر ووالده‌سنك اوینه کوتوررلر . اوراده دخی قیزك وجودینه بیاض طوپراق ایله درلو درلو رسملر یاپارلر . بوندن صکره بر قاچ کون شنلك اجرا ایدرلر . اقربا واحبابك هر بری قدرتلرینه کوره بر هدیه کتیرمکه مجبوردرلر .

آچانتیلر اقلی اون قاری الوب بو قاریلرك بر دانه‌سنی خانه‌نك اداره‌سنه تعیین واوته‌کی قاریلرك اوزرینه نظارته مأمور ایدرلر. بوباش قادین هر حالده قوجه‌سندن برقاچ یاش بیوك اولمق شرطدر . بونك ایچون دائما قوجه‌سنه نصیحت ایدر . وهر ایشنه قاریشور . بو قاری زیاده اختیار اولدیغی وقت کندیسندن کنج بولنان بشقه برقادینه کندی یرینی ویریر. قاریلرك بری برینی قسقانمق خویلری یوقدر .

بر آدم قاریلرندن برینی بوشادیغی حالده کندی مملکتنك والیسی مقامنده بولنان بر آدمك حضورینه کوتوریر اوراده قارینك بویوننك اوست

طرفنه بیاض طوپراق ایله بر اشارت ایدر وبو اشارت قاری‌یی بوشادیغنی ایما ایلر .

آچانتیلرك وفات ایلدکلری زمان جانلری طبق بودنیایه بکزر بشقه بر دنیایه کیدوب بودنیاده نه رتبه‌ده ونه خدمتده ونه ایشده بولنورلر ایسه اوراده‌ده اورتبه‌ده او خدمتده بولنه‌جقلرینی اعتقاد ایدرلر . بو اعتقادلری ایچوندرکه آدم قربان ایدرلر . شویله‌که : وفات ایدن آدم بیوك بر منصبده ایسه کیتدیکی دنیاده دخی او منصبده اوله‌جغنی ظن ایتدکلرندن اوراده‌ده بو آدمك خدمتنده بولنمق ایچون منسوبی اولان وخدمتنده بولنان آدملر کندیلرینی قربان ایدرلر . واکر شاه وفات ایدرسه حسابسز کمسه‌لر جانلرینی قربان وفدا ایدرلر . مثلا قاریلری، جاریه‌لری کوله‌لری وسائر دنیاده هر بر ایشنده قوللاندیغی انسانلر « آمان شاهك اوته‌کی دنیاده‌ده خدمتنده بولنه‌لم » دیه‌رك کندیلرینی سوینه سوینه قربان ایدرلر .

برجاریه ویا بر کوله افندیسنك نفرتنی قزانمش ایسه بیان اولنان عادتلر بونلر حقنده اجرا اولنماز . یعنی بر انسان جاریه ویا کوله‌لرندن برینی سومز ایسه افندیسی اولدیکی زمان اونی کسمزلر واو مثللولر کندی اجللریله

اولدکلری وقت جسدلرینی دخی کورمیه‌رك حتی اوزونجه برخسته اولدقلری حالده اوله‌جکنی بکلمیه‌رك همان اوحالده بیچاره‌یی آلوب سوپرنتیلکه اتارلر . اولمیه‌جکی وار ایسه بیله اوراده آچلقدن قیورانه قیورانه جان ویررلر .

اولنمامش عادی بر آدم ویا قوجه‌یه وارمامش برقاری اولدیکی صره‌ده قومشولری او جوارده‌کی خصم واقربا. بالریله احبابلرینه وفاتنك خبرینی طویررلر . درحال هپسی متوفانك خانه‌سنه کله‌رك اغلامغه باشلارلر . وفات ایدنی ییقادقدن صکره الك ییکی واك کوزل روباسنی کیدیررلر . وجسدینك باشنه بیاض طوپراق ایله انواع رسملر یاپارلر . بوحال ایله جنازه الك اشاغی ایکی کون اوده قالیر . بو اثناده کلان اقربا واحبا براز اغلادقدن صکره خرما شرابی ایچرلر واویون اوینارلر . ارککلر قویی رنکلی ویا بیاض اولدیغی حالده توزدن طوپراقدن کیرلنمش بر پشتمال کیرلر قادینلریده قزیل طوپراق ایله بویانمش بز پارچه‌لرینی قوللرینه باشلرینه صیقی صیقی‌یه صارارلر . بعضکره دخی خانه قپوسنك اوکنده تفنك اتارلر .

ایرتسی کون بوطوپلانان آدملرك هربری اولن ایچون بر هدیه کتیررلر . کتیریلان هدیه‌لر ایسه هرکسك

حالنه کوره‌در . فرضا کیمی بیاغی برپشتمال، کیمی عادی برحصیر، کیمی‌ده بونلرك ایچه‌لرینی وکیمیسی‌ده التون توزی کتیریر . کلان شیلری اوراده حاضر بولنانلرك جمله‌سنه کوستریرلر . شویله‌که پشتمال کلدیکی حالده اوجلرندن ایکی کشی طوته‌رق هرکس کورسون دیه یوقاری قالدیریرلر . اکر کلان شی التون توزی ایسه برکوچك لکنه‌قورلر . وبریسی بولکنی اوراده بولنانلرك اوکلرندن کچیره‌رك هرکسه کوستررلر .

بوعادتلرینی اجرا ایتدکدن صکره ارتق جنازه‌یی کومك ایچون قالدیررلر . فقط هیچ بروقت اولی‌یی خانه‌نك قپوسندن چیقارمزلر . چیتدن عبارت بولنان دیوارك برطرفنی ییقوب اورادن چیقاریرلر . تابوتلری‌ده خرما دالندن یاپلمش وحصیر ایله اطرافی قاپلانمش سپت بچمنده برشی ایچنه اولی‌یی کلان هدیه‌لر ایله برابر یاقنده بولنان اورمانك ایچنده مزاره کومرلر . اندن صکره برقاچ ال تفنك اتارلر . وهپسی برآغزدن الله اصمارلادق دیه‌رك براقیر کیدرلر .

اولی‌یی کومزدن برایکی کون اول اوروج طوتمق باطل دینلرینك اقتضاسندندر . اوروجلرینك تمامنده جنازه‌نك بولندیغی اوطه‌یه برقاچ سفره قوروب اوزرینه درلودرلو

یمکلر قورلر . بو یمکلرك بر مقـداريني يرلر . برازینی ده موتانك مزارينك اوسـتنه کوتروب براقيرلر . قصـور قالانی‌ده چوجقلره توزيع وتقسيم ايدرلر . شـو ايشلر اولوب بتدکدن صـکره قاريلر اللرينه ايکيشر دانه چاقل طاشی آله‌رق شهرك و يا کويك اطرافنده کزرلر واللرنده‌کی طاشـلری بری برينه اورارق اوينارلر . بوندن صـکره ارتق هرکس وجودينه قزل طوپراق سـوروب بر مدت ياس طوتارلر و اولن آدمك دنياده اك سـوديکی يمکلردن اره‌صره ياپه‌رق مزارينك اوزرينه کوتروب قورلر و برده ياس طوتدقلری مدت کنديلرينی کيرلی صايدقلرندن او مدت ظرفنده آتشـه‌می اغاچلره‌می نه‌يه طاپه‌جقلر و آيينلری نه‌دن عبارت ايسه آنی ياپمزلر . چونکه او کونلرده ابدستسزدرلر ياسلری ماتملری تمام اولور اولماز کويا غسـل ايتمك يعنی تميزلنمك ايچون جمله‌سی برابر جوارده بولنان بر اقارصويه کيروب ييقانيرلر . اندن صکره عادتلری هرنه ايسـه آنی اجرا ايدرك اولکی حاللری اوزره يشارلر دها پك چوق تحف کوله‌جك و آجنه‌جق حاللری وار ايسه‌ده باشلوجه‌لری ايله اکتفا اولنمشدر .

ژاپونيا احوال وعاداتنه دائر معلومات

چينك جهت شرقيه‌سنده واقع ژاپونيا دکزی ديدکلری دکزدن عرضـاً اوتوز التی درجه‌دن اللی درجه‌يه وطولاً يوزيکرمی سکز درجه‌دن يوزقرق التی درجه‌يه قدر ممتد واينجه و اوزون و بيوك وکوچوك اوله‌رق موجود بر طاقم جزائرك هيئت مجموعه‌سنه ژاپونيا خطه‌سی ديرلر .

جزائر مزبوره‌نك موسم صيفلری فوق العاده صيجاق ويغمور و بوره‌لری چوق وقيشلری صوؤق اولـوب هواسی قرين لطافت وموافق صحتدر .

ارضی محصولدار وعدد نفوسی اوتوز مليونی متجاوزدر .

ژاپونيانك مقر حکومتی (يدو) شـهری اولوب مقدار نفوسی استانبولك نفوس موجوده‌سی قدر واردر .

ژاپونيا بر ايمپراطورلق اولوب شمديکی ايمپراطورك اسمی‌ده (موتس هيتو) در .

مملکتك تنظيماتی اولدقجه مکمل اولوب شورای دولتی واك بيوك عقارات اصحـابندن اوله‌رق اوتوز اعضـادن مرکب بر سناتوسی واردر .

حکمدارك يوزاوتوز باب سرايی موجوددر . اهاليسی

اصنامپرست اولوب ژاپونیاده مجموعاً التی‌بیك اصنامخانه واردر .

بوسرایلر پك مكلف اولوب هر برنده آلتون یالدیزلی اژدرها رسملرینی حاوی صچاقلری و آلتون قاپلو قپولری وصرمه ایله طوقونمش حصیرلری واردر . سرایلرك وخانه‌لرك اوطه‌لری ویدالو تخته‌لردن یاپلمش اولملغله ایسته‌نلدیكی زمان بوزیلوب بشقه‌درلو یاپیلیر .

ژاپونیا اصنامپرستانی اوچ صنفه منقسمدر .

(پاغوده) نامنده‌كی عبادتخانه‌ده اوچیوزبیك صنم موجود اولوب بونلرك بری اوقدر بیوكدركه آوجنك ایچنه فرح التی آدم صیغیشه‌بیلیر .

آلتون معدنلری اوقدر چوقدركه قیمت زر نقصان بولمسون دیه آلتون معدنی ایشلتمك اوزره كمسه‌یه رخصت ویرلمیوب حین اقتضاده معدنلرك برطاقنی حكومت ایشلدیر . حكمدارك سرای وباغچه‌لری برسور ایله محاط اولوب او سورك اطراف خارجیه‌سنده وكلای دولت واصلزادكان مملكت سرای وباغچه‌لری وانلرك اطرافده‌كی سورك دیشاروسنده ارباب ثروتك خانه وكاشانه‌لری وانلرك اطرافده ایچی صوایله طولی بیوك خندقلر واردر . دولت مأمورلری

هانكی صنفدن اولورایسه اولسون بللرینه قلیچ طاقارلر . مأمورین دولتدن اولدقدن بشقه اصالتلری بولنانلر ایكی قلیچ بردن قوشانیرلر .

اوراده خیانت ویاسائر كونا اغرجه برجنایت ایشلیانلر كندی قارنلرینی بچاقله یاروب كندی كندیلرینی تلف ایدرلر ایسه انلرك فامیلیالرینه بركونه ضرر كلمز وفقط تلف نفس ایلیه‌رك جزای قانونیلرینی چكنلرك فامیلیالری ایسه محقر ورزیل اولورلر .

بوندن یكرمی اوتوزسنه اقدم ژاپونیا لیمانلرینه سفن اجنبیه كیرمك ممنوع ایكن بر انكلیز سفینه‌سی زور ایله لیمانلرندن برینه كیروب اورانك محافظ ومدیری نقصان تدبیر ایله اتهام ایدلملكله كندیلرینی تلف ایتمكه قرار ویرمشلر وسفینه طائفه‌لری بونی طوینجه لیمانی ترك ایله صاوشمشلردر

ژاپونیا دولتنك قوهٔ عسكریه‌سی وقت حضرده اوتوزبش ووقت سفرده اللی‌بیك كشیدن وقوهٔ بحریه‌سی هرنوع اخشاب وبر زرهلی سفینه‌دن عبارتدر .

اكثر اصنامپرستان بیننده اولدیغی اوزره ژاپونیالیلر اراسنده‌دخی تجارتده حیله ودسیسه غایت بیوك كناه اولوب اخذ واعطاده یرلو واجنبی كمسه‌یی الداتمق تجویز اولنه‌مز .

شمدی اوروپا تجاری ژاپونیایه کتان بزی وچوقه وفیل دیشی کتیرمکده وبونلره مقابل التون وسیم وباقر وپرنج وچای وفغفوری کاسه‌لر کوپلر المقده‌درلر . ژاپونیاده جواهر طاشلرینک هردرلوسی موجود وهله بیاض اینجو ایله رواج واعتبارده برابر برقرمزی اینجو پک مشهوردر . معارف خصوصنده ژاپونیا حکومتنک همتی واردر. ژاپونیا مکاتب ومدارسی کثرت اوزره اولوب بونلرده هردرلو علوم وفنون درسلری ویریلیر . مطبعه‌لر دخی اکسک اولمیوب هرنوع کتابلر طبع اولنور، بش اون غزته چیقار .

(یدو) شهرنده بربیوک چای وار . بونک اوستنده پک مصنع واطرافی یالدیزلی، پارمقاقلی برکوپری موجود وپارمقاقلری بابالرینک هر بری اوزرنده ژاپونیا اولکاسی شهرلرندن برینک (یدو) شهرینه اولان بعدی محرر اولوب خلق دائما اوکوپرینک اوزرینه کیدرک تحقیق مسافات ایدر .

طرق ومعابرجه ژاپونیا هیچ برمملکته حسد ایتمک احتیاجنده اولمیوب حتی ممالک متمدنهٔ سائره‌ده یالکز زقاقلر ومیدانلری صولامق معتاد اولدیغی حالده اوراده جسیم

طرقک دخی یاز کونلری صولانمسی قرا وقصبات اهالیسنه حکومت طرفندن مکلفدر .

ژاپونیانک فابریقه‌لری دخی اولدقجه منتظمدر .

هرولایتدن بدأ ایله قریه‌لرک محله‌لرینه وارنجه‌یه قدر یکدیکرینه تابع مأمورین وعساکر ضبطیه واردر . زقاقلرک برر قپوسی اولوب کیجه‌لری قپادیلیر . ومأمورین ضبطیه قپولرده بکلر . بناءً علیه زقاق خرسزی پک نادر اولوب اره‌صره ظهور ایتسه بیله چابوق طوتیلور . لکن خانه خرسزلرینه هیچ بریرده چارهٔ مؤثر یوقدر .

ژاپونیاده زلزله کثرت اوزره اولدیغندن سرایلر ، خانه‌لر هرنوع ابنیه‌لر الچق وپک محکم یاپیلیر .

(ژزویت) هیئت مذهبیه‌سنک (میسیونر) نامیله هرطرفه کیدن پاپاسلرندن برطاقمی وقتیله اورایه کیدوب اهالیی قتولیک ایتمکه چالشمشلر وخیلوجه آدم قاندرمشلر ایسه‌ده بوندن تقریباً یوز اللی سنه اقدم طرف حکمداریدن قتولیکلر علیهنده قتل عام اعلان اولنه‌رق اوتوز بیک کشی قدر اعدام واتلاف ایدلمش بونک اوزرینه قتولیکلک کورلدیسی برمدت کسب سکون ایتمش ایسه‌ده اره‌دن اوتوز قرق سنه کچر کچمز ینه میسیونر یادکارلری تکرار

کیدوب برطاقنی قتولك ایتمشلردر .

بونك اوزرینه برکره دها قتولك قتل عامی اعلان اولنوب اون اون‌بش بیك کشی دها قتل واعدام اولنمسی اوزرینه ارتق قتولك نامی بسبتون قالقمشدر .

الحاصل ژاپونیالیلر تنظیمات‌وقوانین ونظاماته‌رعایتکار وصاحب معرفت برقومدرلر .

شمدیکی حکمدارلری معارفپرور برذات‌اولوب اوراده پك‌چوق مکاتب ومدارس بناوانشا ایتدردیکی کبی‌کنجلرده برلین دارالعلومنه‌ده برقاچ طلبه کوندرمشدر .

ژاپونیا دولتی‌طرفندن امریقا واوروپایه اعزام اولنان سفرادن وژاپون شورای دولتی اعضاسندن (کیرو) نام ذات مملکتنه عودتنده سیاحتی اثناسنده‌کی مشهوداتی قلمه الوب بررساله‌طبع ونشر ایتمشدرکه بورساله‌نك اقصای شرقده بولنان بومملکتده خیلو تأثیری کورلمشدر .

رساله‌ٔ مذکوره‌نك مؤلفی ژاپونیاده کندیسنك رئیسی بولندیغی سربستی طرفدارلرینك افکارینی تصویر وترویج ایتمش اولدیغندن ژاپون پایتختی خواصی بیننده خیلوجه مکالمه ومباحثه جریان ایتمشدر .

مذکور رساله‌ده اقطارشرقیه‌جه مقدما معلوم‌اولوب

چوقدنبرو فراموش ایدلمش اولان «برمملکتك حاکم صحیحی قانون اولمق لازم کلیر . حکومت منفعت اهالی ایچون تشکیل اولنمش . واهالی حکومتك اسیری دکلدر . » کبی بعض افکار حکیمانه دخی کورلمشدر .

مؤلف مومی الیه مطالعات واقعه‌سنی یالکز کندی ملتنك تاریخنه مراجعت‌تاریخ عمومیدن دخی دلائل ایرادیله اثبات ایلمشدر . ازجمله لهستان قراللغنك نه‌صورتله محو اولدیغنی بیان ایتمشدر . (مذکور رساله‌نك نتیجه وخاتمه‌سی بوغیسه‌ده ژاپونیالیلرك اولکاسنده‌اعلا حنطه حاصل اولور) ایسه‌ده اهالیسی‌چوقلق بغدای اکل ایتمیوب حبوبات‌سائره اکل ایلدکلرندن اوروپایه وباخصوص انکلتره‌یه کلیتلو بغدای کیدر ایسه‌ده اوروپالیلره اك چوق یرایان شی ژاپونیانك ایپك محصولیدر .

جاپونلیلر مندیل یرینه نباتاتدن معمول درت کوشه‌لی برچوق ورقپاره‌لر طاشیوب بونلرله برکره بورنلرینی سیلدکدن صکره اوورقپاره‌یی آتوب مؤخراً بردیکرینی قوللانیرلر . وکندی مملکتلرینه عزیمت ایدن ملل سائره افرادینك بوبابده یالکز کرباسپاره طاشیوب بونك ایچنه

سومکوردکجه ینه جیبلرینه صوقدقلرینی کمال نفرتله مشاهده ایدرلر ایمش .

آمریقا ممالک مجتمعه‌سنک ولایات جنوبیه‌سندن قادینلرک اکثری ایکیده برده دیشلرینه انفیه سوروب کسب تلذذ ایدرلر . ودائما خانه‌لرنده قوطیلرله انفیه وبونلرک یاننده بر دیش فورچه‌سی بولندیریر وویزیته‌یه کلان مسافرلرینه دخی اکرام ایدرلر . انجق مذکور انفیه‌یی فورچه ایله بر دفعه دیشلرینه سوردکدن صکره عادتا اغز توتونی استعمال ایدن سفینه طائفه‌لری کبی دهانلرندن پیدا اولان مرارتی توکورمکله دفع ایدرلر .

آفریقانک ایچرولرنده یشایان قبائل زنجیه‌نک جمله‌ٔ عادات غریبه‌سندن بری دخی عقد رابطهٔ دوستی واتفاق ایچون بری برینک قانی ایچمک عادتیدرکه بونی اجرا ایتمش اولان شخصین بیننده فیمابعد شقاوت ونفاق وقوعبوله‌مامسی واکثر ایکی طرفک قوللرندن بر طمر دلوب بوندن چیقان قانی یالامقله یکدیکرینه الی آخر العمر تعهد صدق ومخالصت ایتمش اولملریدر .

چین ممالکنک جانب جنوبیسنده واقع (قوچینچین) نام ممالک تمساح لحمنی اکل ایدرلر . وبونک ایچون

مخصوصاً حوضلر یاپوب وایچنه چامور طولدیروب بش التی تمساحی بردن مذکور حوضلرده حفظ وتربیه ایدرلر . بوصورتله بسلنان تمساحلرک لحمی سوت کبی بیاض وسمیز ولذیذ اولوب اکل اولندقدن صکره دماغنده مسک رایحه‌سی قالیرمش .

انکلیزلرک عادات قومیه‌سندندرکه برکیمسه زوجه‌سندن خشنود اولمدیغی حالده بوینونه براپ کچیروب بازاره کوتوریر . وعلناً بالمزائده بش اون شلین بها ایله طالبنه فروخت ایده‌بیلیر . بو عادت شمدیلرده چوقلق جاری دکلسه‌ده قانوناً مجاز اولدیغندن اره‌صره وقوعی ایشیدیلیر.

چینلیلرک انتحارلری

چینلیلرک عادات غریبه‌لرینک الک مشهوری رسمی وعلنی صورتده اجرا قلنان انتحار یعنی تلف نفس عادتلریدر. اولا شعشعه‌لی برالای تشکیل اولنور . ارقه‌سندن بر طاقم خلق اهالی ابراز آثار شادمانی ایله اتباع ایدرلر. بوالای تلف نفس ایده‌جک اولان آدمی یوکسک بر دپه‌ده قورلمش اولان منظرهٔ مؤسفه‌یه نقل ایدر . محل

مذکورده کلیتلو صندالیه‌لر واردرکه سیرجیلر طرفندن غالی غالی اجرتلرله استیجار اولنور . تلف نفس ایده‌جك اولان آدمك متعلقات ومنسوبات واحبالری وسائر برطاقم اهالی محل مذکوره طولارلر . مثلا تلف نفس ایدن اکثریا طول قالان کنجلردر . زیرا طول قالانلره تکرار اولنمك ایچون قانون چینی مساعد دکلدر . بونك ایچون کنج کنج طول قالان ارکك وقادینلر عمر سفالتلرینه برنهایت ویرمك اوزره مفتخراً تلف نفس ایدرلر .

وبویله رسمی انتحار کونلرینی اهالی یوم مسرت عد ایدرلر منتحر برطول قادین اولورسه برموقع مرتفعده اولا اقرباسیله کمال مسرتله برمدت ملاقات وبعده انلرایله طعام ایتدکدن صکره قوجاغنه کوچك برچوجق ویریرلر . بو چوجغی اوپر سوور واوخشار . صکره انواع قوقولی چیچکلرله مملو برسپتی الینه الوب سیرجیلرك اوزرینه سرپر . بعده کلوب دپه‌ده بولنان بردار اغاجینك التنده طورر . ویوزنده اثر بشاشت ومسرت برکمال اولدیغی حالده کندی اللری ایله ایپی الوب بوغازینه بویوننه کچریر . وآن واحدده تلف اولور قالیر . سائر انواع سببلرله تلف نفس ایدنلرك ده اکا کوره تمات و تکلفاتلری واردرکه کمال کرمی ایله اجرا اولنور .

چینلیلرك معلومات طبیه‌لری وصورت تداویلری

چینلیلرك طبابت وجراحلق حقنده‌کی فکرلری پك غریبدر .

ایمپراطورلغك وسطنده ساکن اهالی قلبی ذکاوت ودرایتك مرکزی وبتون بدن انسانیتك حاکم وناظمی کبی عدواعتبار ایدرلر . معده‌یی ایسه اعضای تنفسدن سرور ومسرتك مرکزی اوله‌رق قبول واعتقاد ایدرلر . چینلیلرك اعتقادلرنجه شجاعت وجسارتك مرکزی اود (صفره) در حیوانات وحشیه‌نك صفره‌سنی ییه‌رك اکتساب جسارت ایدیلور ظننده بولنورلر . جمجمه ایله باجاق وقوللری یالکز کمیکدن عبارت عدایدرلر . چین طبیبلرینك علاجی خسته‌لرك بیونلرینی مکرراً صقمقدن عبارت اولوب حتی خسته‌نك جلدی بسبتون سیم سیاه اولنجه‌یه قدر بو دواهی مؤذیلرینه دوام ایدرلر . بویله‌لکله خسته‌نك تخرشنی وکویا وجودینی استیلا ایدن شیطانلرینی دفع واذاله ایدیبورم خلیاسنده بولنورلر . مملکت مذکوره‌ده

برخسته حالت نزعه کلدکجه طبیبه مراجعت ایدلمز . اکر طبیب ویزیته‌دن صکره خسته‌نك حالنك فنا اولدیغنه حکم ایدرسه اول وقت کندیسیچون علی العجله بر تابوت احضار ایتدیرمکی آرزو ایدر .

قانون قرالی

شارلمان قرالینك اوامر وارادانی حاوی اولان بر کتاب مخصوصنده شو کوزل وغایت معنیدار بر بند محرردر که بالجمله محاکم قپولرینه آلتون خط ایله یازلمغه شایاندر :

« طول قادینلره یتیم ویتیمه‌لره . اوکسز وبیکس وکافهٔ فقرا وضعفایه دائر اولان بالجمله دعوالر اوکله‌دن اول اجتماع ایدن ایلك مجلسده فصل ورؤیت اولنه‌جقدر فقط قرال رهابین وزنکین واصحاب ثروت وقدرتك دعوالری ایسه اوکله‌دن صکره انعقاد ایدن مجلسده فصل ورؤیت اولنه‌جقدر . چونکه فقرا وضعفانك احقاق حق ایدیلنجه‌یه قدر صبر وتحمل ایتمکه وقت وحاللری مساعده ایتمز . بوندن بشقه بونلرك تأخیر دعوالرندن تولد ایده‌جك شکایت واحوال متأسفهٔ سائره تا بزم سمعمزه واصل اوله‌جغی امر بدیداردر . »

مقدمه

جناب فیوضاتبخشای عالم وآدم، تعالی وصفه عما ترقم بالقلم، ذاتاً دین مبین محمدینك حامیسی اولمق اوزره تجلیات معنویه‌سیله تأسس ایدن سلطنت سنیه یعنی خلافت کبرای احمدیه‌یی حبیب اکرمی حرمتنه مصون حادثات کوناکون بیورسون. محض یاوریٔ توفیقات الٓهیه ایله قرناً بعد قرن دولت عثمانیه‌یی جهانکیر اولمغه مستعد و مستحق قیلان اشراف و سعدای امت بیضای اسلامیه‌نك بالقوه وبالفعل اعاظمی طرف اقدسلرندن قطعات ارضك هر جانبنده‌کی فرق اسلامیه‌جه جمیع زمانده ملجأ

و پناه اولمق اوزره باکمال صدق واستقامت محافظه وصیانت بیوریلان امانات کبری وخلافت عظمی تواریخ شناسان اذکیایه اطرافیله معلوم اولدیغی اوزره دولت علیهٔ عثمانیه‌نك یدشریفنده بولندیغندن الحالة هذه نیجه نیجه ملیون نفوس مسلمین معنیً بو مرکزدن استفاضهٔ حیات ایدرلر . نصل ایتمسونلرکه حاکم مطلق اولان واجب الوجود نامنه مبعوثاً اجرای نفوذ ایلیان فخر عالم (صلی ع و) افندمز زیر جناح سعادتلرینه صغنان وکیتدکجه تزاید ایدن عباد اللهی چهار یارکزین افندیلرمزه ودیعه ایتدکلری حالده حمد و ثنا اولسون ادراکیله متیمن اولدیغمز بیك اوچیوز سنهٔ هجریه‌سنه مصادف شو عصر مبارکده حبیب اللهه و پیغمبر ذیشانه اختصاص ایدن

او کرسیٔ خلافته تیمناً و تبرکاً اجلاس بیوریلان واکثریتله طرف قدسه منجذب واصحاب کراماتدن اوله‌رق یرادیلان سلالهٔ آل عثمان ایچنده برکوهر یکانهٔ رحمت ولؤلؤ شهدانهٔ بحر سلطنت اولان السلطان ابن السلطان السلطان شوکتلو مهابتلو (عبد الحمید خان) ثانی افندمزه نوبت اقبال خاقانی توجه ایتمش و توجیه وجیه رب متعال ایله ذات حضرت ملوکانه‌لرینك ممالك محروسهٔ شاهانه‌لری اوزرنده تدابیر واجراآت خارق العاده‌لری حقاکه کرامات اولیا ومعجزات انبیا منزله‌سنده کورلمکله دیار بدیار صغار وکبار و یار واغیار پادشاهمز افندمزك وجودیله بحق افتخار ایتمشدر والی آخر الزمان ایده جکاردر.

امت محمدیه‌جه نه رتبه عالی اولدیغی توصیفه صیغمیان حضرت علی کرم الله وجهه افندمزك بر یادکار قیمتداری اولان «عهدنامهٔ» شریفلرینك بر نسخهٔ نادره‌سی ترجمه‌سیله معاً الده ایدلمکله و بوکبی آثار مهمهٔ مبارکه‌نك عصر سعادت حصر خلافتپناهیده تعمم وانتشاری بر موفقیت معنویهٔ شهنشاه جهان الجاات مخصوصه‌سندن بولنمغله دلالت و وساطت فقیرانه‌مله طبع و نشرینه اجتسار و اولبابده رخصت رسمیه‌سنی استحصال ایلدم.

محمود جلال الدین

شرح عهدنامهٔ علی

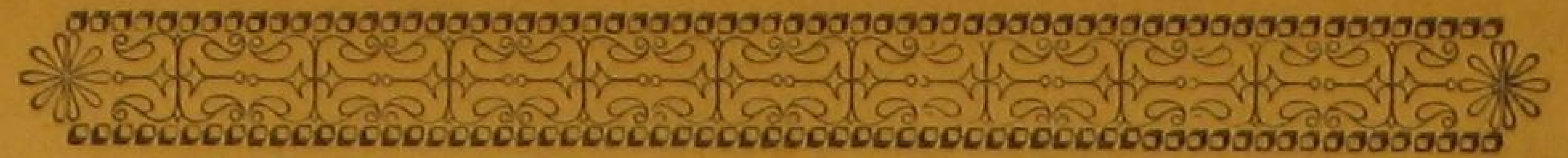
کرم الله تعالی وجهه

بسم الله الرحمن الرحیم

شکر بیفکر بینهایت، وسپاس بیقیاس بیغایت، خداوند بندکان ارباب عنایت، حضرتلرینه اولسونکه نظام سعادت انتظام جهانی، قانوننامهٔ عدالت ختامهٔ شبر یزدانیده، آشکار واحسان بیورمغله خواص و عوامك امن وامانه بادی اولمشدر. (اما بعد) : ارباب وقار عالیتبار، حضراتنك رأی آفتاب پیرای، والالرینـه معلوم اوله‌که امیر المؤمنین علی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك عهدنامهٔ میمنت علا- مه‌لرینك زبان ترکیله شرح و بیانی اقتضا ایتمکله، بو بندهٔ کمترین، ارادت قرین، پادر رکاب، کتاب مستطابی تلخیص و بیان ایدوب ناظران مستفیدان حضراتنك ادعیهٔ خیریه- لرینه امیدوار اوله‌رق نیازمند درکاه آلهی اولمشدر.

و بالله التوفیق.

وَمِنْ اَحْسَنِ مَا وَرَدَ مِنَ
الاِطْنابِ الْعَهْدُ الَّذى كَتَبَهُ
اَميرُ الْمُؤْمِنينَ عَلِىُّ بْنُ اَبى
طالِبٍ رَضِىَ اللّهُ عَنْهُ لِلاَشْتَرِ
النَّخَعِىِّ رَحْمَةُ اللّهِ عَلَيْهِ عَلى
مِصْرَ وَصُورَتُهُ بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ
الرَّحيمِ هذا ما اَمَرَ بِهِ عَبْدُ اللّهِ
اَميرُ الْمُؤْمِنينَ مالِكَ بْنَ الْحَرِثِ
الْاَشْتَرَ فى عَهْدِهِ اِلَيْهِ حينَ
وَلّاهُ مِصْرَ جِبايَةَ خَراجِها
وَجِهادَ عَدُوِّها وَاِصْلاحَ
اَهْلِها وَعِمارَةَ بِلادِها .

امير المؤمنين اسدالله الغالب على ابن ابى طالب ، كرم الله وجهه ورضى الله تعالى عنه حضرتلرى ولايت مصرك خراج وجزيه سنى جمع وفراهم ، واعداء واشقياسنى منع ومزاجم ، واهالى و فقراسنى راحت وآزاد ، وبلاد وقراسنى معمور و آباد ايلمك ايچون ملك مذكورى مالك بن الحرث الاشتر النخعى حضرتلرينك عهدهٔ لياقتنه توجيه واحسان ، بيوردقلرنده جانب خلافت مجانب عليه لرندن بروجه اطناب ، بلاغت اكتساب ، طرف مشار اليه تحرير بيوريلان ، عهدنامهٔ عنبرين ختامه نك ، صورت شريفه سيدر .

اَمَرَهُ بِتَقْوَى اللّهِ وَسُنَنِهِ الَّتى
لايَسْعَدُ اَحَدٌ اِلّا بِاتِّباعِها وَلا
يَشْقى اِلّا بِجُحُودِها وَاِضاعَتِها .

جناب حق جل وعلا حضرتلرينك نواهى جليه سندن اجتناب واتقاء ، وتكاليف بهيه سنه اطاعت ورضاء ، واوامر عليه سنه اتباع و اقتداء ،

وكتاب مبين اولان قرآن كريمده بسط وبيان بيورلديغى وجه اوزره فرائض الهيه يه اعتقاد و عمل ، وسنن سنيه ايله كامل و مكمل ، اولمغى امير المؤمنين حيدر كرار ، مالك سعادت كردار ، حضرتلرينه امر وفرمان بيورديلر . زيرا كه درجات سعادته نيل وترقى ، انجق احكام شرعيهٔ الهيه يه امتثال وانقياد ايله اولور . و دخى دركات شقاوته تنزل وتدنى ، انجق احكام اعتقاديه يى جحد وانكار ، ياخود اضاعهٔ بضاعهٔ عمليه يى كسب و اختيار ايله اولور .

وَاَنْ يَنْصُرَ اللّهَ سُبْحانَهُ بِيَدِهِ
وَلِسانِهِ وَقَلْبِهِ .

جناب مولاى متعال حضرتلرينك قوللرندن صلحاء مؤمنينه يد احسان ايله تأييد و نصرت ، و ثناء زبان ايله تأكيد ورغبت ، وخلوص جنان ايله تأبيد وهمت ، ايدوب ودخى عصات مكلفينه يد قاهره ايله قهر وتحذير ، وزبان زاجره ايله زجر وتعزير ، وجنان فاكره ايله بغض وتكدير ، ايدرك دين مبين غرايه ياردم ايتمكده حق

تعالی حضرتلرندن غیری برکسنه‌دن خوف ایتمامکی امیر المؤمنین علی رضی الله تعالی عنه حضرتلری مالك میمنت مسالك حضرتلرینه امر وفرمان بیوردیلر.

فَاِنَّهُ جَلَّ اِسْمُهُ قَدْ تَکَفَّلَ بِنَصْرِ مَنْ نَصَرَهُ وَاِعْزَازِ مَنْ اَعَزَّهُ.

زیرا که شرع شریف غرایه نصرت واعزاز ایدنلرك منصور ومعزز اولمرینه جناب خیر الناصرین حضرتلری تکفل ایتدی.

وَاَمَرَهُ اَنْ یَکْسِرَ مِنْ نَفْسِهِ عِنْدَ الشَّهَوَاتِ وَیَزَعَهَا عِنْدَ الْجَمَحَاتِ.

ودخی جزئیات محسوسه‌دن اوله‌رق لذائذ مکروهاته جنبان وسرکش اولان سمند نفسی کمند پند ایله منع وضبط ایتمکی امیر المؤمنین فاتح الخیبر رضی الله تعالی عنه حضرتلری مالك اشتر حضرتلرینه امر وفرمان بیوردیلر.

فَاِنَّ النَّفْسَ اَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ اِلَّا مَا رَحِمَ اللّٰهُ.

زیرا که جناب حقك رحمتندن دور اولان بر مقتضای طبیعت لذات سیئاته هوس و ارتکاب ایدیجیدر.

ثُمَّ اعْلَمْ یَا مَالِكُ اَنِّی قَدْ وَجَّهْتُكَ اِلَی بِلَادٍ قَدْ جَرَتْ عَلَیْهَا دُوَلٌ قَبْلَكَ مِنْ عَدْلٍ وَجَوْرٍ.

بوندن بویله معلوم اوله که یا مالك! جانب امیر المؤمنیندن عهد کرزه توجیه واحاله بیوریلان ملك مصره، سندن اقدم عادل وظالم چوق دولتلر جاری اولدی.

وَاَنَّ النَّاسَ یَنْظُرُونَ مِنْ اُمُورِكَ مِثْلَ مَا کُنْتَ تَنْظُرُ فِیهِ مِنْ اُمُورِ الْوُلَاةِ قَبْلَكَ وَیَقُولُونَ فِیكَ مَا کُنْتَ تَقُولُ فِیهِمْ.

ودخی سلفکزده اولان ولات وحکامك امورینه نظر ایدوب حقلرنده ایتدیکك قال وقیل کبی اهالیٔ مملکت سنك امورکه نظر ایدوب حقنده قال وقیل ایدرلر.

وَاِنَّمَا یُسْتَدَلُّ عَلَی الصَّالِحِینَ بِمَا یُجْرِی اللّٰهُ عَلَی اَلْسُنِ عِبَادِهِ.

اعمال حسنه ایله عامل اولدیغکنه اتفاق ایدرلر ایسه زمرهٔ صلحادن معدود اولورسین السنهٔ ناسده جاری اولان کلمات طیبه ایله صلاح حالکزه استدلال اولنور.

فَلْیَکُنْ اَحَبُّ الذَّخَائِرِ اِلَیْكَ ذَخِیرَةَ الْعَمَلِ الصَّالِحِ فَامْلِكْ هَوَاكَ وَشُحَّ بِنَفْسِكَ عَمَّا لَا یَحِلُّ لَكَ.

اعمال صالحه سوکیلی ذخائرك اولوب هواکه مالك اوله‌رق محرماتدن کندوکی وقایه ایله.

فَاِنَّ الشُّحَّ بِالنَّفْسِ الْاِنْصَافُ مِنْهَا فِیمَا اَحَبَّتْ وَکَرِهَتْ.

زیرا که شح نفس دیدکلری، شرع شریفه مخالف اولان محبوبات نفسانیه‌ده انصاف ایدوب شریعتك مقتضاسیله عمل ایتمکدر. هرنقدر نفسه کوج اولسه‌ده.

وَاَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِیَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ وَاللُّطْفَ بِهِمْ.

رعایا و برایانك حقلرنده اقتضا ایدن لطف ومحبتی، وشفقت ومرحمتی، قلبکه اشعار والزام ایله.

وَلا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبُعاً ضارِياً
تَغْتَنِمُ اَكْلَهُمْ.
فَاِنَّهُمْ صِنْفانِ اِمّا اَخٌ لَكَ فِي
الدّينِ وَاِمّا نَظيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ.
يَفْرُطُ مِنْهُمُ الزَّلَلُ وَتَعْرِضُ
لَهُمُ الْعِلَلُ وَتُؤْتى عَلى اَيْديهِمْ
فِي الْعَمْدِ وَالْخَطأِ فَاَعْطِهِمْ مِنْ
عَفْوِكَ وَصَفْحِكَ مِثْلَ الَّذي
تُحِبُّ اَنْ يُعْطِيَكَ اللّهُ مِنْ عَفْوِهِ
وَصَفْحِهِ.
فَاِنَّكَ فَوْقَهُمْ وَوالِي الْاَمْرِ
عَلَيْكَ فَوْقَكَ وَاللّهُ فَوْقَ مَنْ
وَلّاكَ.
وَقَدِ اسْتَكْفاكَ اَمْرَهُمْ وَابْتَلاكَ
بِهِمْ.

رعایا وبرایانك اوزرینه یرتیجی حیوان کبی اولمه، اموال اشیالرینك اخذ ونهبنی غنیمت صانمه.
زیراکه رعایا ایکی قسمدر مؤمنلری دین قرداشلرکدر ذمیلری سنك کبی مخلوق خدادر. بحسب البشریه سندن صادر اولان قصور وکسورك عفو واعراضنی، درکاه الهیدن نیاز ایتدیکك کبی تحت حکومتکده اولان رعایانك عمداً وخطأ ظهور ایدن زلل و خللرینی عفو ایدوب قصور وکسورلرندن صفح و اعراض ایتمك کرکدر.

زیراکه رعایانك فوقنده فریادرس سنسین. سنك فوقکده اولی الامر وار. اولی الامرك فوقنده جناب حضرت خداوند دادرس وار.
حال بوکه حضرت خالق لم یزل رعایانك امورینه سنی کافل قیلدی.
رعایانك اموریله بین الناس سنی ابتلا وامتحان ایلدی. [بیت]
حکمت محض است اکر لطف
جهان آفرین *

لا تَنْصِبَنَّ نَفْسَكَ لِحَرْبِ اللّهِ.
فَاِنَّهُ لا يَدانِ لَكَ بِنِقْمَتِهِ.
وَلا غِنى بِكَ عَنْ عَفْوِهِ وَرَحْمَتِهِ.
وَلا تَنْدَمَنَّ عَلى عَفْوٍ.
وَلا تَبْجَحَنَّ بِعُقُوبَةٍ.
وَلا تُسْرِعَنَّ اِلى بادِرَةٍ وَجَدْتَ
عَنْها مَنْدُوحَةً.
وَلا تَقُولَنَّ اِنّي مُؤَمَّرٌ آمُرُ
فَاُطاعُ.
فَاِنَّ ذلِكَ اِدْغالٌ فِي الْقَلْبِ
وَمَنْهَكَةٌ لِلدّينِ وَتَقَرُّبٌ مِنَ
الْغِيَرِ.
وَاِذا اَحْدَثَ لَكَ ما اَنْتَ فيهِ

خاص کند بندهٔ مصلحت عام را.

رعایایه ظلم و تعدی ایتمکله قادر منتقم اولان الله ذوالجلال ایله حرب ومعارضه‌یه نصب نفس ایتمه.
زیراکه قادر منتقمدن اخذ انتقامه سنده قوت وقدرت یوقدر.
ودخی جناب اللهك عفو ورحمتنه محتاجسین.
رعایایه ایتدیکك عفوه نادم وپشیمان اولمه.
رعایایه ایتدیکك عقوبت وعذاب ایله فرحناك اولمه.
صفت حلم وسعت مرحمت وار ایکن غضبه سرعت ایلمه.

تحقیقا بن امر ایتدیریجیم، بیورورم، عقبنده مطاع ونافذ الکلم اولورم، دیوب رعایایه افتخار کبی ایتمه.
زیراکه بو وجهله اولان فکر وخیال وبوکونه ظهور ایدن قول وفعال فساد قلبدر وضعف دیندر وتغییر دینه تقربدر.
هوای سلطنتدن نفسکزه افتخار وابهت، واکتثار ومخیلت، حادث

مِنْ سُلْطَانِكَ اُبَّهَةً اَوْ مَخِيلَةً
فَانْظُرْ اِلَى عِظَمِ مُلْكِ اللّٰهِ
فَوْقَكَ وَ قُدْرَتِهِ مِنْكَ عَلَى مَا
لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ مِنْ نَفْسِكَ .
فَاِنَّ ذٰلِكَ يُطَامِنُ اِلَيْكَ مِنْ
طِمَاحِكَ .
وَيَكُفُّ عَنْكَ مِنْ غَرْبِكَ وَيَفِيءُ
اِلَيْكَ مَا عَزَبَ عَنْكَ مِنْ
عَقْلِكَ .
اِيَّاكَ وَمُسَامَاةَ اللّٰهِ فِى عَظَمَتِهِ
وَالتَّشَبُّهَ فِى جَبَرُوتِهِ .
فَاِنَّ اللّٰهَ يُذِلُّ كُلَّ جَبَّارٍ وَيُهِينُ
كُلَّ مُخْتَالٍ .
اَنْصِفِ اللّٰهَ وَاَنْصِفِ النَّاسَ
مِنْ نَفْسِكَ وَخَاصَّةِ اَهْلِكَ وَمَنْ
لَكَ فِيهِ هَوًى مِنْ رَعِيَّتِكَ .

اولديغی وقتده سنك فوقنده اولان عظمت خداوند جهانه نظر، وقدرت خلاق لامكانه اعتبار وفكر ايتمكله كندوكی معركهٔ غروردن خلاص وآزاد ايله .

زيراكه بو وجهله اولان نظر واعتبار سنی حرص شديددن ساكن ايدر .

ودخی حدت نفسی سندن ابعاد ايدر . مراتب عقلكدن زائل اولان مقداری اعاده وارجاع ايلر .

جناب واجب الوجود حضرتلرينك عظمت وجبروتنه مشابهت ومسامتتدن حذر واجتناب ايله .
زيراكه حق سبحانه وتعالى حضرتلری كل جباری ذليل ايدر وكل متكبر ومختالی حقير وپريشان ايدر .
كرك كندو نفسنك وكرك اهل بيتنك وكرك رعايادن اولان احباب ومتعلقاتنك مطلوب ورضالری رعايانك راحت وصلاحنه مخالف اولمغله رضاء اللهه منافی اولدقده انصاف ومروت ايدوب خلاف

فَاِنَّكَ اِنْ لَمْ تَفْعَلْ تَظْلِمْ .
وَمَنْ ظَلَمَ عِبَادَ اللّٰهِ كَانَ اللّٰهُ
خَصْمَهُ دُونَ عِبَادِهِ .
وَمَنْ خَاصَمَهُ اللّٰهُ اَدْحَضَ حُجَّتَهُ
وَكَانَ لِلّٰهِ حَرْبًا حَتّٰى يَنْزِعَ
اَوْ يَتُوبَ .
وَلَيْسَ اَدْعٰى لِتَغْيِيرِ نِعْمَةِ اللّٰهِ
وَتَعْجِيلِ نِقْمَتِهِ مِنْ اِقَامَةٍ عَلٰى
ظُلْمٍ .
فَاِنَّ اللّٰهَ يَسْمَعُ دَعْوَةَ
الْمَظْلُومِينَ وَهُوَ لِلظَّالِمِينَ
بِالْمِرْصَادِ .
وَلْيَكُنْ اَحَبُّ الْاُمُورِ اِلَيْكَ

رضادن اجتناب ايتمك كركدر .
اكر انصاف ايلمزسه‌ك ظلم ايتمش اولورسين .
بركمسنه عباد اللهه ظلم ايدرسه آنك خصمی الله تعالى حضرتلريدر عباد الله دكلدر .
بركمسنه حق تعالى يه خصم اولسه آنك حجت قاطعه‌سنی ابطال ايتمكه سعی ايدوب ياهلاك اولنجيه قدر يا توبه ايدنجيه قدر حق تعالى حضرتلريله محاربه ايتمش اولور .
نعم الهيه‌نك تقليل وتغييرينه ونقم ربانيه‌نك تعجيل وتسييرينه اقامهٔ ظلمدن ادعى واشد سبب يوقدر .

زيراكه جناب اقدس الهی اهل ظلمك رصدنده اوله‌رق مظلوملرك انكسارينی قبول ايدر .

جوانب ثلاثه سنده مرخص اولديغك حقك وسطنی [*] اختيار، وهنكام

[*] مثلا حق زكاتك تحصيلنه مأمور اولان كيمسه زكاة غنمك كرك اعلاسين وكرك ادناسين وكرك اوسطين اخذ ايتمكه مرخص ايكن اوسطين اخذ ايتمك اولى ومختاردر زيراكه اعلاسين اخذ ايدرسه صاحب ماله غدر اولوب واكر ادناسين اخذ ايدرسه بيت الماله غدر اولور. خير الامور اوسطها .

أَوْسَطُهَا فِي الْحَقِّ وَأَعَمُّهَا فِي الْعَدْلِ وَأَجْمَعُهَا لِرِضَاءِ الرَّعِيَّةِ.

عدالتده عمومی ایثار، وعامهٔ رعایا ایله خاصه‌نك بیننده واقع اولان امور مختلفه‌ده عامهٔ رعایانك رضالرینی ترجیح ومختار، ایتمك سزه‌احب وامور اولسه کرکدر.

فَإِنَّ سُخْطَ الْعَامَّةِ يُجْحِفُ بِرِضَاءِ الْخَاصَّةِ وَسُخْطَ الْخَاصَّةِ يُغْتَفَرُ مَعَ رِضَاءِ الْعَامَّةِ.

زیراکه عامه‌نك رضاسنی ابطال، خاصه‌نك رضاسنی ابطال ایدر. ودخی خاصه‌نك رضاسنی ابطال، عامه‌نك رضاسنی تحصیل ایدنجه غائب اولور.

وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنَ الرَّعِيَّةِ أَثْقَلَ عَلَى الْوَالِي مَؤُونَةً فِي الرَّخَاءِ.

ودخی رعایادن هیچ بری هنکام صفاده خاصه کبی ولاته عرض مؤنت ایله حمل اثقل دکلدر.

وَأَقَلَّ مَعُونَةً لَهُ فِي الْبَلَاءِ.

ودخی ایام بلاده ولاته اعانت ایتمکده رعایا خاصه‌دن اقل وکمتر دکلدر.

وَأَكْرَهَ لِلْإِنْصَافِ.

ولاتك عدل وانصافنه خاصه مانع اولدیغی کبی عامه مانع اوله‌مز.

وَأَسْأَلَ بِالْإِلْحَافِ.

سؤال حاجتده خاصه‌نك ایتدیکی الحاح وتعجیزی عامه ایده‌مز.

وَأَقَلَّ شُكْراً عِنْدَ الْإِعْطَاءِ.

ولاتك احسانی مقابله‌سنده رعایانك شکری خاصه‌دن اقل دکلدر.

وَأَبْطَأَ عُذْراً عِنْدَ الْمَنْعِ.

ولاتك احسانندن منع اولندقده رعایانك عذری خاصه‌دن ابطأ وادنأ دکلدر.

وَأَضْعَفَ صَبْراً عِنْدَ مُلِمَّاتِ الدَّهْرِ مِنْ أَهْلِ الْخَاصَّةِ.

مصائب دهریه اوانده عامه‌نك صبری خاصه‌دن اضعف دکلدر.

وَإِنَّمَا عَمُودُ الدِّينِ وَجِمَاعُ الْمُسْلِمِينَ وَالْعُدَّةُ لِلْأَعْدَاءِ الْعَامَّةُ مِنَ الْأُمَّةِ.

انجق دین مبینك دیرکی وحضرات مسلمینك جامعی واعداء دین ایچون حاضرلق امتك عامه‌سیدر.

فَلْيَكُنْ صَفْوُكَ لَهُمْ وَمَيْلُكَ مَعَهُمْ.

سنك دخی میل وخلوصك رعایا ایله برابر اولسون.

وَلْيَكُنْ أَبْعَدُ رَعِيَّتِكَ مِنْكَ وَأَشْنَأُهُمْ عِنْدَكَ أَطْلَبُهُمْ لِمَعَائِبِ النَّاسِ.

عامهٔ رعایادن ناسك معائب وقباحتنه رقیب اولنلری عندکده قبول ایتمه. عندکده جمله‌دن ابعد اولسون.

فَإِنَّ فِي النَّاسِ عُيُوباً الْوَالِي أَحَقُّ مَنْ سَتَرَهَا.

زیراکه ناسك عیوب کثیره‌سنی ستر ایتمکده والیدن احق برکسنه یوقدر.

وَلَا تَكْشِفَنَّ عَمَّا غَابَ عَنْكَ مِنْهَا.

دخی ناسك سندن غائب اولان عیبنی کشف ایتمه.

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ تَطْهِيرُ مَا ظَهَرَ لَكَ.

زیراکه سکا لازم اولان سکا ظاهر اولان عیبنی تطهیر ایتمکدر.

وَاللّٰهُ يَحْكُمُ مَا غَابَ عَنْكَ.

سندن غائب اولان عیبه حق سبحانه وتعالی حضرتلری حکم ایلر.

وَاسْتُرِ الْعَوْرَةَ مَا اسْتَطَعْتَ .

يَسْتُرُ اللّٰهُ مِنْكَ مَا تُحِبُّ سَتْرَهُ مِنْ عَوْرَتِكَ .

اَطْلِقْ عَنِ النَّاسِ عُقْدَةَ كُلِّ حِقْدٍ .

وَاقْطَعْ عَنْكَ سَبَبَ كُلِّ وِتْرٍ .

وَتَغَابَ عَنْ كُلِّ مَا لَا يَصْلُحُ لَكَ .

وَلَا تَعْجَلَنَّ اِلَى تَصْدِيقِ سَاعٍ .

فَاِنَّ السَّاعِيَ غَاشٌّ وَاِنْ تَشَبَّهَ بِالنَّاصِحِينَ .

وَلَا تُدْخِلَنَّ فِي مَشُوَرَتِكَ بَخِيلًا .

يَعْدِلُ بِكَ عَنِ الْفَضْلِ وَيَعِدُكَ الْفَقْرَ .

وَلَا جَبَانًا يُضْعِفُكَ عَنِ الْاُمُورِ .

عیب انسانی تحت طاقتکده اولدیغی قدر ستر ایله .

جناب ستار العیوب سنك دخی دیله دیکك عیبکی سترایدر .

جانب ناسه وابسته اولان عقدهٔ حقدی کشاد ایله واطلاق ایله .

اسباب کینی کندکدن قطع ایله .

ودخی کندکه صالح اولمیان اموردن غباوت اوزره بولك .

ودخی غمازلرك اقوالنی تصدیق اتمکه عجله وشتاب اتمه .

زیراکه غماز حقی ستر ایدیجیدر هر نقدر ناصحلره مشابه ایسه‌ده .

مشورت ومصلحتکه بخیلی ادخال اتمه .

بخیل کسنه‌سنی فضلدن بعیدایدر ودخی سکا فقری وعد ایدر .

ودخی جبان وترسانی دخی مشورتکه داخل اتمه امورکه ضعف ایراث ایدر .

وَلَا حَرِيصًا يُزَيِّنُ لَكَ الشَّرَهَ بِالْجَوْرِ .

فَاِنَّ الْبُخْلَ وَالْجُبْنَ وَالْحِرْصَ غَرَائِزُ شَتَّى يَجْمَعُهَا سُوءُ الظَّنِّ بِاللّٰهِ .

شَرُّ وُزَرَائِكَ مَنْ كَانَ لِلْاَشْرَارِ قَبْلَكَ وَزِيرًا .

وَمَنْ شَرِكَهُمْ فِي الْآثَامِ فَلَا يَكُونَنَّ لَكَ بِطَانَةً .

فَاِنَّهُمْ اَعْوَانُ الْاَثَمَةِ وَاِخْوَانُ الظَّلَمَةِ .

وَاَنْتَ وَاجِدٌ مِنْهُمْ .

خَيْرَ الْخَلَفِ مَنْ لَهُ مِثْلُ آرَائِهِمْ وَنَفَاذِهِمْ .

وَلَيْسَ عَلَيْهِ مِثْلُ آصَارِهِمْ وَاَوْزَارِهِمْ .

ودخی حریصی مشورتکه داخل اتمه طمعه زینت ویرر جور وظلم اتمکه .

زیراکه بخل وخست وحرص وشدت طبیعت جبلیه‌در بونلرك جامعی ذات خدای متعال حضرتلرینه اولان سوء ظندر .

یا مالك امورکده مستخدم اولان رجال ووزرانك شری سلفکده اولان ولات اشراره وزیر اولنلردر .

ظلم وتعدیده سلف اشرایه شریك اولان وزیر سکا معین وغمخوار اوله‌مز .

زیراکه انلر عصات آثمه‌نك اعوان وهواداری وظلمهٔ غلبه‌نك اخوان ویارکاریدر .

حالبوکه سن دخی انلردن معدود اولمش اولورسین .

خلفك خیرلوسی سلفك تدبیرات حسنه‌سنك مثلیله تدبیر وامورات مستحسنه‌سنك امثالنی تشهیر اتمکله فیضیاب اولنلردر .

ودخی سلفك افعال شنیعه‌سنك مثلیله فاعل واعمال سیئه‌سنك برابریله عامل اولمزلر واوزرلرینه

مَنْ لَمْ يُعَاوِنْ ظَالِماً عَلٰى ظُلْمِهِ وَلَا آثِماً عَلٰى إِثْمِهِ أُولٰئِكَ أَخَفُّ عَلَيْكَ مُؤْنَةً وَأَحْسَنُ لَكَ مَعُونَةً وَأَحْنٰى عَلَيْكَ عَطْفاً وَأَقَلُّ لِغَيْرِكَ إِلْفاً فَاتَّخِذْ أُولٰئِكَ خَاصَّةً لِخَلَوَاتِكَ وَحَفَلَاتِكَ.

ثُمَّ لْيَكُنْ عِنْدَكَ آثَرُهُمْ أَقْوَلَهُمْ بِمُرِّ الْحَقِّ.

وَأَقَلَّهُمْ مُسَاعَدَةً فِيمَا يَكُونُ مِنْكَ مِمَّا كَرِهَ اللّٰهُ لِأَوْلِيَائِهِ وَاقِعاً ذٰلِكَ مِنْ هَوَاكَ حَيْثُ وَقَعَ.

وَأَصْدَقَ أَهْلِ الْوَرَعِ وَالصِّدْقِ.

عقاب وعتاب ترتب ایتمز .
ظالمك ظلمنه معاون وآثمك اثمنه مقارن اولمیوب اوزریکه مؤنتی اهون حقکده شفقت واعانه‌سی احسن اولوب سنك غیرك ایله الفت وترددی اقل اولان کسنه‌لری خلوت ومشورتکه تخصیص ایله .

بوندن بویله معلوم اوله‌که مجلس شورایه تخصیص اولان خواصدن عندکده ممتاز ومختار اولان آجی حقی زیاده سویلیجی اولوب .

ودخی قبل الهیدن اولیای کرامه مکروه بیوریلان زلات قبیحه‌نك برمقتضای هوا سندن وقوع وصدورینه مساعده ایتمیوب .

ودخی متورع اصدق اولوب والحاصل بواوصاف ثلثه ایله متصف اولان کسنه بین الخواص مستثنی ومختار ومعتمدك اولسه کرکدر .

ثُمَّ رُضْهُمْ عَلٰى أَنْ لَا يُطْرُوكَ وَلَا يُبَجِّحُوكَ بِبَاطِلٍ لَمْ تَفْعَلْهُ.

فَإِنَّ كَثْرَةَ الْإِطْرَاءِ يُحْدِثُ الزَّهْوَ وَتُدْنِي مِنَ الْغِرَّةِ.

وَلَا يَكُونَنَّ الْمُحْسِنُ وَالْمُسِيءُ عِنْدَكَ بِمَنْزِلَةٍ سَوَاءٍ.

فَإِنَّ فِي ذٰلِكَ تَزْهِيداً لِأَهْلِ الْإِحْسَانِ فِي الْإِحْسَانِ.

وَتَدْرِيباً لِأَهْلِ الْإِسَاءَةِ عَلٰى الْإِسَاءَةِ.

وَأَلْزِمْ كُلّاً مِنْهُمْ مَا أَلْزَمَ نَفْسَهُ.

وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ بِأَدْعٰى إِلٰى حُسْنِ ظَنِّ وَالٍ بِرَعِيَّتِهِ

وسنی افراط اوزره مدح ایتامکه وایشلمدیکك بر شیله بغیرحق سنی شیمارتمامغه انلری منقاد ومطاوع قیل .

زیراکه کثرت مدحت مباهاتی احداث ایدر وغفلته مقارن ایدر .

ودخی صاحب حسنه ایله صاحب سیئه عندکده مساوی اولمسون .

زیراکه طرفینك مساواتنده اهل احسانی احساندن اعراض وتنفیر ایتمك اولور .
ودخی اصحاب حسنه ایله اهل سئیه‌نك میانه‌لرینی برابر وتسویه ایتمك اهل سیئه‌نك افعال شنیعه‌سنی تأکید وتأیید ایتمك اولور .
طائفهٔ خواصدن هر بری امور و خصوصلرنده کندو نفسلرینه لازم قیلدیغی شیئی سن دخی انلره لازم قیل .
معلوم اوله‌که جانب رعایادن طرف ولاته عائد اولان حسن ظنك اسباب قویه‌سی رعایایه احسان

مِنْ اِحْسانِهِ اِلَيْهِمْ وَتَخْفيفِهِ
لِلْمُؤناتِ عَلَيْهِمْ وَتَرْكِ اِسْتِكْراهِهِ
اِيّاهُمْ عَلى ما لَيْسَ لَهُ قِبَلَهُمْ.
فَلْيَكُنْ مِنْكَ في ذلِكَ اَمْرٌ
يَجْتَمِعُ لَكَ بِهِ حُسْنُ الظَّنِّ
بِرَعِيَّتِكَ.
فَاِنَّ حُسْنَ الظَّنِّ يَقْطَعُ عَنْكَ
نَصَباً طَويلاً.
وَاِنَّ اَحَقَّ مَنْ حَسُنَ ظَنُّكَ
بِهِ لَمَنْ حَسُنَ بَلاؤُكَ عِنْدَهُ.
وَاِنَّ اَحَقَّ مَنْ ساءَ ظَنُّكَ
بِهِ لَمَنْ ساءَ بَلاؤُكَ عِنْدَهُ.
وَلا تَنْقُضْ سُنَّةً صالِحَةً عَمِلَ
بِها صُدورُ هذِهِ الْاُمَّةِ
وَاجْتَمَعَتْ بِهَا الْاُلْفَةُ وَصَلَحَتْ
عَلَيْهَا الرَّعِيَّةُ.

ایتمك ودخی رعایانك مؤنتنی تخفیف ایتمك ودخی قرون سالفه‌ده اولمیان تكلیفاته جبر و اكراهی ترك ایتمكدر.

جانب رعایادن طرفكزه عائد اوله‌جق حسن ظنك اسبابنه سندن تشبث اولسون.

زیرا كه رعایانك جانب ولاته تحقق ایدن حسن ظنلری ولاتك درد وبلیات طویله‌سنی قطع ورفع ایدر.
ودخی سنك حسن ظن ایتدكلركدن حسن ظنه الیق واحق اول كمسنه دركه سنك امر واختبارك انك عندنده حسن اولور.
ودخی سنك سوء ظن ایتدكلركدن سوء ظنه احق اول كمسنه دركه سنك امرك ونهیك وبلاك آنك عندنده فنا وسیء اولور.
ودخی معلوم اوله كه معمول صدور امت، یعنی ماصدر عن الخلفاء الثلثة وبادی اجتماع الفت، وباعث صلاح رعیت، اولان سنت صالحه‌یی نقصان ایتمه.

وَلا تُحْدِثَنَّ سُنَّةً تَضُرُّ بِشَيْءٍ
مِنْ ماضي تِلْكَ السُّنَنِ فَيَكونَ
الْاَجْرُ لِمَنْ سَنَّها وَالْوِزْرُ عَلَيْكَ
بِما نَقَضْتَ مِنْها.
وَاَكْثِرْ مُدارَسَةَ الْعُلَماءِ
وَمُناقَشَةَ الْحُكَماءِ في تَثْبيتِ
ما صَلَحَ عَلَيْهِ اَمْرُ بِلادِكَ وَاِقامَةِ
ما اسْتَقامَ بِهِ النّاسُ قَبْلَكَ.

وَاعْلَمْ اَنَّ الرَّعِيَّةَ طَبَقاتٌ
لا يَصْلُحُ بَعْضُها اِلّا بِبَعْضٍ
وَلا غِنى بِبَعْضِها عَنْ بَعْضٍ فَمِنْها
جُنودُ اللّهِ وَمِنْها كُتّابُ الْعامَّةِ
وَالْخاصَّةِ وَمِنْها قُضاةُ الْعَدْلِ
وَمِنْها عُمّالُ الْاِنْصافِ وَالرِّفْقِ
وَمِنْها اَهْلُ الْجِزْيَةِ وَالْخَراجِ
مِنْ اَهْلِ الذِّمَّةِ وَمُسْلِمَةِ النّاسِ

بو وجهله اولان سنن ماضیهٔ صالحه‌یه بخل وخلل ایده‌جك بدعت سیئه‌یی احداث ایتمه. زیرا كه سنت ماضیه‌نك اجری واضع سنته عائد اولور، ودخی نقصانكك وزری سنك اوزریكه قالور.
ودخی زیر حكومتكده اولان بلاد وقرانك امور وخصوصنك مبناسی اولان احكام الهیه‌یی تثبیت وتقریر ایچون وسندن مقدم اولان حضرات ناسك استقامتنك بناسی اولان قوانین شرعیه‌نك اقامه‌سیچون مدارسهٔ علمایی و مناقشهٔ حكمایی كثیر ایتمك كركدر.
معلوم اوله كه زیر حكومتكده اولان جنود نصرت نمود، وكتاب بلاغت نصاب، وقضاة عدالت سمات، وعمال انصاف آمال، وتجار صداقت آثار، واهل صنعت یمنت، وخراجكشان خوش نشین، ومساكین بی تمكین، بو اصناف ثمانیه‌دن عبارت اولان رعایا وبرایانك هر بر صنفی امور وخصوصلرنده صنف آخردن مستغنی اوله‌میوب، جناب خدا- وندجهان كتب ازلیه‌سنده وسن

وَمِنْهَا التُّجَّارُ وَأَهْلُ الصِّنَاعَاتِ وَمِنْهَا الطَّبَقَةُ السُّفْلَى مِنْ ذَوِي الْحَاجَةِ وَالْمَسْكَنَةِ وَكُلٌّ قَدْ سَمَّى اللّٰهُ سَهْمَهُ وَوَضَعَ عَلَى حَدِّهِ فَرِيضَتَهُ فِي كِتَابِهِ أَوْ سُنَّةِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ وَعَهْدَ أَمْنِهِ عَهْدًا مَحْفُوظًا.

نبویه‌سنده علی حسب الحدود و المراتب اسهام مقدره‌لرینی مسممات ، و فرائض معینه‌لرینی مجلات، وعهودسدودایله مأمون ومسدود ایلدیکندن ناشی.

فَالْجُنُودُ بِإِذْنِ اللّٰهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ وَزَيْنُ الْوُلَاةِ وَعِزُّ الدِّينِ وَسُبُلُ الْأَمْنِ.

جنود ظفر قرین ، بعنایة رب العالمین ، رعایا و برایانك حصن حصینی، وولات ثقاتك زینت وزینی، ودین مبینك عزت ومعینی، وامن وامانك طرق متینی، اولمغله

وَلَيْسَ تَقُومُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ.

رعایا و بر ایانك راحت وقوامی انجق عساکر منصورهٔ محمدیه ایله اولور.

ثُمَّ لَا قِوَامَ لِلْجُنُودِ إِلَّا بِمَا يُخْرِجُ اللّٰهُ لَهُمْ مِنَ الْخَرَاجِ الَّذِي يَقْوَوْنَ بِهِ فِي جِهَادِ عَدُوِّهِمْ

عساکر ظفرمآثرك معاش ومصالحلرینه وافی، ومدار وحاجتلرینه کافی، اولان خراج وجزیه، عساکر منصوره‌نك اعداء دین مبین ایله

وَيَعْتَمِدُونَ عَلَيْهِ فِيمَا أَصْلَحَهُمْ وَيَكُونُ مِنْ وَرَاءِ حَاجَتِهِمْ.

محاربه‌لرینه بادیٔ قوت، ومجاهده‌لرینه باعث قدرت اولدیغندن، عساکر مظفره‌نك دوام وقوامی انك ایله اولور.

ثُمَّ لَا قِوَامَ لِهٰذَيْنِ الصِّنْفَيْنِ إِلَّا بِالصِّنْفِ الثَّالِثِ مِنَ الْقُضَاةِ وَالْعُمَّالِ وَالْكُتَّابِ لِمَا يُحْكِمُونَ مِنَ الْمَعَاقِدِ وَيَجْمَعُونَ مِنَ الْمَنَافِعِ وَيُؤْتَمَنُونَ عَلَيْهِ مِنْ خَوَاصِّ الْأُمُورِ وَعَوَامِّهَا.

طائفهٔ قضات، وعمله وعمال وکتبه وکتاب، خواص وعوامك اقتضا ایدن امور وخصوصنه امین، وارتفاع ولایتی حامی ومنافع مملکتی جامع اولوب رعایا وبرایانك معاقد ومعامله‌لرنده وقوع بولان منازعهٔ شرعیه‌نك فصل وطینه منصوب اولدقلرندن ناشی عساکر منصوره‌نك واهل خراجك قوامی انجق بو مذکور اولان طوائف ثلثه‌نك قوامی ایله اولور.

وَلَا قِوَامَ لَهُمْ جَمِيعًا إِلَّا بِالتُّجَّارِ وَذَوِي الصِّنَاعَاتِ فِيمَا يَجْتَمِعُونَ عَلَيْهِ مِنْ مَرَافِقِهِمْ وَيُقِيمُونَ مِنْ أَسْوَاقِهِمْ وَيَكْفُونَهُ مِنَ التَّرَفُّقِ بِأَيْدِيهِمْ مِمَّا لَا يَبْلُغُهُ رِفْقُ غَيْرِهِمْ.

طائفهٔ تجار وفرقهٔ اهل صنعت اتفاق ومرافقت ایتمکله اسواق وبازاری معمور ایدوب غیرلرك رفد واعانه‌سی یرشمیه‌رك اسباب معاشی و آلات مداری مهیا ایلدکلرندن کافهٔ اصنافك قوامی انجق تجار و اهل صنعتك دوام وقوامی ایله اولور.

ثُمَّ الطَّبَقَةُ السُّفْلَى مِنْ أَهْلِ

بوندن بویله معلوم اوله‌که طبقهٔ

الْحَاجَةِ وَالْمَسْكَنَةِ الَّذِينَ يَحِقُّ رِفْدُهُمْ وَمَعُونَتُهُمْ وَفِي اللّٰهِ لِكُلٍّ سَعَةٌ وَلِكُلٍّ عَلَى الْوَالِي حَقٌّ بِقَدْرِ مَا يُصْلِحُهُ .

سفلادن اولان مساکین واهل حاجتك مدار ومعونتی هرنقدر خزائن مقدرهٔ الهیه‌ده مقدر ومهیا ایسه‌ده مساکین مذکوره‌نك حال مسکنت مآللرینه کافی وصالح اوله‌جق مقداری مدار معاشلری ولات ثقاتك طرفلرندن ادا وقضا اولنمق کرکدر.

فَوَلِّ مِنْ جُنُودِكَ أَنْصَحَهُمْ فِي نَفْسِكَ لِلّٰهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِإِمَامِكَ مَنْ كَانَ أَنْقَاهُمْ جَيْبًا وَأَفْضَلَهُمْ حِلْمًا مِمَّنْ يُبْطِئُ عَنِ الْغَضَبِ وَيَسْتَرِيحُ إِلَى الْعُذْرِ وَيَرْؤُفُ بِالضُّعَفَاءِ وَيَنْبُو عَنِ الْأَقْوِيَاءِ مِمَّنْ لَا يُثِيرُهُ الْعُنْفُ وَلَا يَقْعُدُ بِهِ الضَّعْفُ .

عنف وعذاب ایله ساکن وقاعد وتأدیب آداب ایله صالح وراشد، اولمیان، اقویاء واشداء اوزرینه غالب وعالی اوله‌رق، فقرا وضعفایه مشفق ورؤف، رعایا وبرایانك استعذاریله مستریح والوف، بطیء الغضب، نجیب الحسب، نقی القلب، اعلم الجنود، امیرالمؤمنینه صادق، ارادهٔ شفیع المذنبینه مطابق، رضای رب العالمینه موافق اولدیغی، کندو نفسکده معلوم اولان برکسنه‌یی عساکر منصوره‌دن انتخاب ایدوب، تولیت عسکری‌نی عهدهٔ لیاقتنه احاله وتو- جیه ایلمکده رخصت ویرلمشدر.

ثُمَّ أَلْصِقْ بِأَهْلِ الْأَحْسَابِ وَذَوِي

بوندن بویله معلوم اوله‌که تحت

الْبُيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ وَالسَّوَابِقِ الْحَسَنَةِ ثُمَّ أَهْلِ النَّجْدَةِ وَالشَّجَاعَةِ وَالسَّخَاءِ وَالسَّمَاحَةِ .

تصرفکزده اولان رعایا وبرایادن صاحب احساب، نجدت مآب، شجاعت نصاب، سخاوت اکتساب، سماحت آداب، خاندان اقدم، علوالهمم، ولی الکرم، اولان کسنه‌لره، مجاور وملاصق اولسه کرکدر.

فَإِنَّهُمْ جِمَاعٌ مِنَ الْكَرَمِ وَشُعَبٌ مِنَ الْعُرْفِ .

زیراکه آنلر اصحاب همم وارباب کرملردر.

ثُمَّ تَفَقَّدْ مِنْ أُمُورِهِمْ مَا يَتَفَقَّدُهُ الْوَالِدَانِ مِنْ وَلَدِهِمَا .

بوندن بویله معلوم اوله‌که اطفال وصبیانك مادر وپدرلری احوال طفیلانه‌لرینی استفسار و سؤال ایتدکلری کبی سن دخی عساکر منصوره‌نك کذارش وکیفیاتنی شفیق ورحیمانه تفقد واستفسار ایتسه‌ك کرکدر.

وَلَا يَتَفَاقَمَنَّ فِي نَفْسِكَ مَا قَوَّيْتَهُمْ وَقَوَّيْتَهُمْ بِهِ .

ودخی طرفکزدن عساکر منصو- ره‌نك قوت وقوتنه اولان مصارف نفسکزه عظیم وشدید وثقیل اولمسه کرکدر.

وَلَا تُحَقِّرَنَّ لُطْفًا تَعَاهَدْتَهُمْ بِهِ وَإِنْ قَلَّ .

و دخی طرفکزدن عساکری منصوره‌یه وعد وتعاهد قلنان لطف و احسان هرنقدر قلیل وناچیز اولورایسه حقیر وناچیز

عدا ایتمیوب وقت ومحلیله اعطا ایتسه‌ك کرکدر.

فَاِنَّهُ دَاعِيَةٌ لَهُمْ اِلَى بَذْلِ النَّصِيحَةِ لَكَ وَحُسْنِ الظَّنِّ بِكَ.

زیراکه بوکون عهد ومیثاقه وفا ایتمکز عساکر اسلامك طرفکزه خلوص وحسن ظننی جلب ایدر.

وَلَا تَدَعْ تَفَقُّدَ لَطِيفِ اُمُورِهِمْ اِتِّكَالاً عَلَى جَسِيمِهَا.

عساکر منصوره‌نك امور جسیمه‌لرینه مساعده ایده‌جکم دیو امور قلیله‌لرینی استفسار وتفقد ایتمکی ترك ایتمامك کرکدر.

فَاِنَّ لِلْيَسِيرِ مِنْ لُطْفِكَ مَوْضِعاً يَنْتَفِعُونَ بِهِ وَلِلْجَسِيمِ مَوْقِعاً لَا يَسْتَغْنُونَ عَنْهُ.

زیراکه بعض موضع اولورکه سنك لطف قلیلك ایله منتفع اولورلر ودخی بعض موقع اولورکه سنك لطف جسیمك ایله مستغنی اوله‌مزلر.

وَلْيَكُنْ آثَرُ رُؤُسِ جُنْدِكَ عِنْدَهُمْ مَنْ وَاسَاهُمْ فِي مَعُونَتِهِ وَاَفْضَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ جِدَتِهِ بِمَا يَسَعُهُمْ وَيَسَعُ مَنْ وَرَاءَهُمْ مِنْ خُلُوفِ اَهْلِيهِمْ حَتَّى يَكُونَ هَمُّهُمْ هَمّاً وَاحِداً فِي جِهَادِ الْعَدُوِّ.

عساکرك اعداء دین ایله هنکام محاربه‌لرنده دل غضنفر منزل شیرانه‌لری عائله‌ء اخرادن خالی اولوب، اهتمام نصرت انجاملری انجق امور محاربه‌یه مصروف اولمق ایچون، عساکر منصوره‌نك امور و خصوصلرینك وسعت وانتظامنه جد وجهد واوطان اصلیه‌لرنده باقی قالان اهل وعیاللرینك مدار ومعاشلرینه سعی

وکوشش ایتمکده رؤسای عسکریه‌نك جمله‌سندن افضل و قوی الاقتدار ودیندار اولان برکیمسه‌یی مختار وممتاز ایتمك کرکدر.

فَاِنَّ عَطْفَكَ عَلَيْهِمْ يَعْطِفُ قُلُوبَهُمْ عَلَيْكَ.

زیراکه عساکر منصوره‌یه اولان عطف و شفقتك غایت ومآلی عساکرك ربط وخلوصنی کندو طرفکزه جلب وارجاع ایتمکدر.

وَلَا تَصِحُّ نَصِيحَتُهُمْ اِلَّا بِحِيطَتِهِمْ عَلَى وُلَاةِ اُمُورِهِمْ وَقِلَّةِ اِشْتِغَالِ دُوَلِهِمْ وَتَرْكِ اِسْتِبْطَاءِ اِنْقِطَاعِ مُدَّتِهِمْ.

ودخی عساکر منصوره‌نك نصیحت وخلوصلرینی طرفکزه عطف وجلب ایتمك انجق امور وخصوصلرینه نصب ایتدکلری متصرفلره رعایت وحمایت ایتمك ودخی اشتغال دولتلرینی تقلیل ودخی مدت سفرلری تمام اولدقده اذن ورخصت ویرمك ایله اولور.

فَافْسَحْ فِي آمَالِهِمْ وَوَاصِلْ مِنْ حُسْنِ الثَّنَاءِ عَلَيْهِمْ وَتَعْدِيدِ مَا اَبْلَى ذَوُالْبَلَاءِ مِنْهُمْ.

عساکر منصوره‌نك آمال ومقاصدلرینه توسیع وفسحت ویوزلرینه اقتضاسی وجهله حسن ثنا، و هنکام محاربه‌ده ظهور ایدن بارارلقلرینی تعداد وتشهیر ایتمك کرکدر.

فَاِنَّ كَثْرَةَ الذِّكْرِ لِحُسْنِ فِعَالِهِمْ يَهُزُّ الشُّجَاعَ وَيُحَرِّضُ

زیراکه عساکر منصوره‌نك حسنات جهادیه‌سنی ذکر وثنا ایتمك بهادر متبادرلره جسارت وتحریك

النّاكل ان شاء الله تعالى .

ثمّ اعرف لكل امرئ منهم ما ابلى ولا تضمّنّ بلاء امرئ الى غيره ولا تقصرنّ به دون غاية بلائه .

ولا يدعونّك شرف امرئ الى ان تعظم من بلائه ما كان صغيراً ولا صغر امرئ الى ان تستصغر من بلائه ما كان عظيماً .

واردد الى الله ورسوله ما يضلعك من الخطوب ويشتبه عليك من الامور فقد قال سبحانه لقوم احبّ ارشادهم يا ايها الذين امنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى

وجبون زبونلرينه ترغيب وتحريض اولور.

بوندن بويله معلوم اوله‌كه اوان محاربه‌ده عساكر منصوره‌نك مبتلى اولدقلرى بليات حسنه‌لرينى بى‌تبديل و بى تلبيس هربرلرينك اسم وشهرتيله بلانقصان نشر وتشهير ايتمك كركدر.

اشراف عساكرك اقتضا ايدن بليات صغيره‌لرينى لاجل الشرافة كبير عد ايدوب ودخى صغار عساكرك اقتضا ايدن بليات حسنهٔ كبيره‌لرينى صغير عد ايتامك كركدر زيراكه لغرض صغيرى كبير ودخى كبيرى صغير عد ايتمك نوعا ضرردن خالى اولمز.

ودخى قبل الهيدن فصل ونظامنه مأمور اولديغك امور عظيمه‌ده ظهور ايدن اشتباه وشبهاتى آيات محكمات قرآنيه‌دن استنباط واحاديث نبويهٔ محمديه‌دن استخراج اولنان احكام شرعيهٔ الهيه‌يه رد وتطبيق ايتمكله اجراى احكام ايتمك كركدر.

الأمر منكم فان تنازعتم فى شئ فردّوه الى الله والرسول والرّد الى الله الاخذ بمحكم كتابه والرّد الى الرسول الاخذ بسنّته الجامعة غير المتفرّقة .

ثمّ اختر للحكم بين الناس افضل رعيّتك فى نفسك ممّن لا تضيق به الامور ولا تمحّكه الخصوم ولا يتمادى فى الزّلة ولا يحصر من الفئ الى الحقّ اذا عرفه ولا تشرف نفسه على الجمع ولا يكتفى بادنى فهم دون اقصاه اوقفهم فى الشبهات وآخذهم بالحجج واقلّهم تبرّماً بمراجعة الخصم واصبرهم على تكشف

بوندن بويله دخى معلوم اوله كه رعايا وبرايانك ميانه‌لرنده وقوع بولان احكام شريفى اجرا ايتمك ايچون، علم وظنكده جمله‌دن افضل اولوب، تكاثر اموردن مكسور، وتراكم جمهوردن تضييق وفتور چكميوب وحين مرافعه‌ده اصحاب تدافعك لجاجت ومغالطه‌سى سببيله، ذلت وحقارته متنزل ومتمادى اولميوب، حق وحقيقته واقف اولدقده احقاق حقه رجوع وتسليم اولمقدن حصر وعاجز اولميوب، .ودخى نفس اماره‌يى طمع خامه قرين ومقارن ايتميوب، شبهات احكاميه‌نك اقصاى نهايتنه واصل اولمدين ادنى فهمله اكتفا

الْاُمُورِ وَاَصْرَمَهُمْ عِنْدَ اتِّضَاحِ الْحُكْمِ مِمَّنْ لَا يَزْدَهِيهِ اِطْرَاءٌ وَلَا يَسْتَمِيلُهُ اِغْرَاءٌ .

وحکم ایتمیوب، ادلهٔ قاطعهٔ شرعیه‌یه اعلم وآخذ اولوب، اصحاب نزاعك تردد و مراجعتندن متألم ومتبرم اولمیوب، حال وحقیقتك کشف و اتضاحنك سیف صارم کبی قاطع واصرم اولوب، ارباب آهنکك مدح واغراسنه مغرور، ومداح مداهنك تملق و ریاسنه مغبون اولمیان، بر عالم فاضل دینداری دردست ایدوب، مسند قضایه نصب و تشریف ایتمك کرکدر.

وَاُولٰئِكَ قَلِيلٌ .

حالبوکه بو اوصاف مذکوره ایله متصف اولان آز بولنور.

ثُمَّ اَكْثِرْ تَعَاهُدَ قَضَائِهِ .

دخی آنك تعاهد قضاسنی وتعارف وفاسنی کثیر ایتسه‌ك کرکدر.

وَافْسَحْ لَهُ فِي الْبَذْلِ مَا يُزِيحُ عِلَّتَهُ وَتَقِلُّ مَعَهُ حَاجَتُهُ اِلَى النَّاسِ .

ودخی نصب ایتدیکك قاضی مکرم الیهك علت افتقارینی ازاله واراحه ایدوب رعایا وبرایایه حاجت وتعلق اولمیه‌جق مقداری اسباب مدارینی کندو طرفکزدن بذل واعطا ایتمکده توزیع وفسحت ایتمك کرکدر.

وَاَعْطِهِ مِنَ الْمَنْزِلَةِ لَدَيْكَ

ودخی عندکزده مقرب و متعبر

مَا لَا يَطْمَعُ فِيهِ غَيْرُهُ مِنْ خَاصَّتِكَ لِيَأْمَنَ بِذٰلِكَ اغْتِيَالَ الرِّجَالِ لَهُ عِنْدَكَ .

اولان رجال خواصك حیل واغتیالندن امین اولمق ایچون درجات اعتباریهٔ متداوله‌دن نصب ایتدیکك قاضیٔ مکرم الیهه رجال خواصك طمع وتوقعی اولمیه‌جق بر درجه ویرمك کرکدر.

فَانْظُرْ فِي ذٰلِكَ نَظَراً بَلِيغاً .

ودخی امور قضایه تقید واطوار قضاته نظر بلیغ ایله نظر ایتمك کرکدر.

فَاِنَّ هٰذَا الدِّينَ قَدْ كَانَ اَسِيراً فِي اَيْدِي الْاَشْرَارِ يُعْمَلُ فِيهِ بِالْهَوٰى وَتُطْلَبُ بِهِ الدُّنْيَا .

زیراکه بو دین مبین اشرار ناسك یدلرنده اسیر اولدی بو دین مبینده هوای نفسله عمل ایدرلر ودخی بو دین مبین ایله دنیایی طلب ایدرلر.

ثُمَّ انْظُرْ فِي اُمُورِ عُمَّالِكَ فَاسْتَعْمِلْهُمْ اخْتِبَاراً .

بوندن بویله معلوم اوله‌که قصور وخیانتلرینك اقتضا ایدن مکافات وجزاسی طرفکزدن ترتیب اولنه‌جغی یقین ایدوب طرفکزدن خوف اوزره اولان عمال واعیانی رعایانك اوزرینه نصب ایدوب اختبارك اوزره استخدام واستعمال ایدرك افعال واطوارینه نظر ودقت ایتمك کرکدر.

وَلَا تُوَلِّهِمْ مُحَابَاةً وَاَثَرَةً .

طرفکزه کندیلرینی احباب مختاردن عد ایدوب ترتیب تربیه‌کزدن

فَاِنَّهُمَا جِمَاعٌ مِنْ شُعَبِ الْجَوْرِ وَالْخِيَانَةِ.

امین اولان کمسنه‌لری رعایا و برایانك اوزرلرینه اعیان و عمال نصب ایتمامك کرکدر.

زیراکه انلر اصحاب ظلمدن و ارباب خیانتدن بر طائفه‌در.

وَتَوَخَّ مِنْهُمْ اَهْلَ التَّجْرِبَةِ وَالْحَيَاءِ مِنْ اَهْلِ الْبُيُوتَاتِ الصَّالِحَةِ وَالْقَدَمِ فِى الْاِسْلَامِ الْمُتَقَدِّمَةِ.

رعایا و برایادن شرف اسلامك خاندان قدیمدن اوله‌رق مجرب الاطوار والحیاء بر کمسنه‌یی تحری و توخی ایدوب رعایا و برایانك اوزرلرینه اعیان و عمال ایتمك کرکدر.

فَاِنَّهُمْ اَكْرَمُ اَخْلَاقاً وَاَصَحُّ اَعْرَاضاً وَاَقَلُّ فِى الْمَطَامِعِ اِسْرَافاً وَاَبْلَغُ فِى عَوَاقِبِ الْاُمُورِ نَظَراً.

زیراکه آنلر کریم الاخلاق وصحیح الاغراض وقلیل الطمع وعاقبت اندیش اولورلر.

ثُمَّ اَسْبِغْ عَلَيْهِمُ الْاَرْزَاقَ.

بوندن بویله معلوم اوله‌که عمال واعیانك اقتضا ایدن معاش و مدار- لرینی کندو طرفکزدن تنظیم ایتمك کرکدر.

فَاِنَّ ذٰلِكَ قُوَّةٌ لَهُمْ عَلَى اِسْتِصْلَاحِ اَنْفُسِهِمْ وَغِنًى

زیراکه انلرك معاشلرینی بو وجهله تنظیم ایتمك انلرك اصلاح نفسلرینه قوت وتناول رعایادن غنا ومجانبت،

لَهُمْ عَنْ تَنَاوُلِ مَا تَحْتَ اَيْدِيهِمْ وَحُجَّةٌ عَلَيْهِمْ اِنْ خَالَفُوا اَمْرَكَ اَوْ ثَلَمُوا اَمَانَتَكَ.

وهنکام خلاف و خیانتلرنده اوزرلرینه نصب حجت ایتمك اولور.

ثُمَّ تَفَقَّدْ اَعْمَالَهُمْ وَابْعَثِ الْعُيُونَ مِنْ اَهْلِ الصِّدْقِ وَالْوَفَاءِ عَلَيْهِمْ.

صکره دخی انلرك امورینی تفتیش ایچون اصدقا وفادارکزدن اوزرلرینه مفتشلر کوندرمك کرکدر.

فَاِنَّ تَعَاهُدَكَ فِى السِّرِّ لِاُمُورِهِمْ حَدْوَةٌ لَهُمْ عَلَى اِسْتِعْمَالِ الْاَمَانَةِ وَالرِّفْقِ بِالرَّعِيَّةِ وَتَحَفَّظْ مِنَ الْاَعْوَانِ.

زیراکه طرفکزدن انلرك امورینی سر وخفاده تفتیش وتعاهد ایتمك انلری استعمال اماندن منع ایتمکه بادی ورعایایه رفق وملاطفت ایتمکه باعث وظلمهٔ اعواندن حفظ وحمایته موجب اولمق کرکدر.

فَاِنْ اَحَدٌ مِنْهُمْ بَسَطَ يَدَهُ اِلَى خِيَانَةٍ اِجْتَمَعَتْ بِهَا عَلَيْهِ عِنْدَ اِخْبَارِ عُيُونِكَ اِكْتَفَيْتَ بِذٰلِكَ شَاهِداً فَبَسَطْتَ عَلَيْهِ الْعُقُوبَةَ فِى بَدَنِهِ وَاَخَذْتَهُ بِمَا اَصَابَ مِنْ عَمَلِهِ ثُمَّ نَصَبْتَهُ بِمَقَامِ الْمَذَلَّةِ وَوَسَمْتَهُ بِالْخِيَانَةِ

اکر عمال بدفعالدن بر کمسنه دست شکستنی سوی خیانته بسط ودراز ایتمش اولور ایسه طرفکزدن تعیین قلنان عیون مفتشك اخبار واعلانیله رعایا و برایانك انلرك اوزرلرینه اقتضا ایدن غلو وشقاق جقلرنده ایجاب ایدن حدود ومؤاخذه‌یه شاهد قوی، وسند متین، اولمغله بدن محنت فکنلرینه، اسواط عذابی بسط

وَقَلِّدْهُ عَارَ التُّهْمَةِ .

وایثار، ومقام مذلته ایقاع ودوچار وعلایم خیانت ایله اشهار، وقلائد تهمت ایله بی‌ناموس وبیعار ایلمك عبرة للسائرین من الاشرار، اقتضا ایتسه کرکدر.

ثُمَّ تَفَقَّدْ اَمْرَ الْخَرَاجِ بِمَا يُصْلِحُ اَمْرَهُ .

بوندن بویله معلوم اوله‌که امور خراجه صالح ونافع اولان اسباب وآلاته دقت ایتمکله امر خراجه سعی واهتمام ایتسه کرکدر.

فَاِنَّ فِي صَلَاحِهِ وَصَلَاحِهِمْ صَلَاحاً لِمَنْ سِوَاهُمْ .

زیرا که رعایا و برایانك صلاح ومنفعتی انجق امر خراجك نظام وانتظام واهل خراجك صلاح وفائده‌سنه توقف ایتمش اولور.

لِاَنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ عِيَالٌ عَلَى الْخَرَاجِ وَاَهْلِهِ .

زیرا که ناسك قوسی خراجك واهل خراجك عیاللری اولمشلر.

وَلْيَكُنْ نَظَرُكَ فِي عِمَارَةِ الْاَرْضِ اَبْلَغَ مِنْ نَظَرِكَ فِي اِسْتِجْلَابِ الْخَرَاجِ .

اراضیء خراجیه‌نك معمور وآباد اولمسنه سعی واهتمام ایتمك نفس خراجك جلب وجمع اولمسنه دقت واعتنادن زیاده اهم وابلغ واولی‌در.

لِاَنَّ ذٰلِكَ لَا يُدْرَكُ اِلَّا بِالْعِمَارَةِ .

زیرا که جلب خراج انجق عمارت املاك ایله اولور.

وَمَنْ طَلَبَ الْخَرَاجَ بِغَيْرِ عِمَارَةٍ

برکسنه اراضی واملاکك عمارت

اَخْرَبَ الْبِلَادَ وَاَهْلَكَ الْعِبَادَ فَلَمْ يَسْتَقِمْ اَمْرُهُ اِلَّا قَلِيلاً .

وآباد اولمسنه اهتمام ایتمیوب انجق منافع خراجك جلب وجمعنه سعی ایدرسه بلاد وملکی خراب ورعایا وبرایایی هلاك ویباب ایتمکله امور سلطنتی مستقیم وراست اولمسه کرکدر.

فَاِنْ شَكَوْا عِلَّةً اَوْ ثِقْلاً اَوْ اِنْقِطَاعَ شِرْبٍ اَوْ بَالَّةٍ اَوْ اِحَالَةَ اَرْضٍ اِغْتَمَرَهَا غَرَقٌ اَوْ اَجْحَفَ بِهَا عَطَشٌ خَفَّفْتَ عَنْهُمْ بِمَا تَرْجُوا اَنْ يَصْلُحَ بِهِ اَمْرُهُمْ .

عوارضات دهریه‌دن یعنی مزروعات نابته‌لرینی جراد وفاره یسه یاخود تکلیفات خراجیه‌لری ثقیل اولسه یاخود صولری کسلسه یاخود دا کینلری یغموردن چوریسه یاخود اراضیء مزروعه‌لری سیله غرق اولمغله طاشلق ورودخانه اولسه یاخود صوسزلقدن یانسه خلاصة الکلام بو مثللو آفات سماویه‌دن رعایا و برایانك منافع ومحصولاتلرینه عارض اولان نقصان وآلاملرینی طرفکزه افاده وشکوی ایتدکلرنده احوال عاجزانه‌لرینه صالح وکافی اوله‌جق مقداری احمال واثقاللرینی تخفیف ایتمك کرکدر.

وَلَا يَثْقُلَنَّ شَيْءٌ عَلَيْكَ خَفَّفْتَ بِهِ الْمَؤُنَةَ عَنْهُمْ .

ودخی طرفکزدن رعایا و برایایه تخفیف مؤنات ایتمك اوزریکه ثقیل وکران کلمامك کرکدر.

فَاِنَّهُ ذُخْرٌ يَعُودُونَ بِهِ عَلَيْكَ فِى عِمَارَةِ بِلَادِكَ وَتَزْيِينِ وِلَايَتِكَ مَعَ اِسْتِجْلَابِكَ حُسْنَ ثَنَائِهِمْ وَتَبَجُّحِكَ بِاسْتِفَاضَةِ الْعَدْلِ فِيهِمْ .

زیراکه حین اقتضاده رعایایه احسان اولان تخفیف مؤنت اراضی واملاکك هنکام عمارتنده و بلاد ولایتك ایام زینتنده رعایا وبرایانك طرفکزه حسن ثنالرینی جلب ایلیه‌رك وطرفکزدن اوزرلرینه استفاضه اولان عدلکز ایله مسرور و فرحناك اوله‌رق طرفکزه اعاده ایتدکلری ذخائردر یعنی طرفکزه طبیعتلریله اعانه ایلیه‌لر .

مُعْتَمِداً فَضْلَ قَوْلِهِمْ بِمَا اِدَّخَرْتَ عِنْدَهُمْ مِنْ اِجْمَامِكَ لَهُمْ وَالثِّقَةَ مِنْهُمْ بِمَا دَعَوْتَهُمْ مِنْ عَدْلِكَ عَلَيْهِمْ وَرِفْقِكَ بِهِمْ .

جانب رعایایه طرفکزدن بو وجهله ظهور ایدن راحت واجمام وحال عاجزانه‌لرینه و ابسته اولان عدالت و انعامدن ناشی عند رعایاده ادخار ایتدیکك ذخایر اعتبار سببیله حقکزده ایتدکلری قول وثنانك فضل و زیاده‌سنه معتمد وامیدوار اولدیغك حالده .

فَرُبَّمَا حَدَثَ مِنَ الْاُمُورِ مَا اِذَا عَوَّلْتَ فِيهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَعْدُ اِحْتَمَلُوهُ طَيِّبَةً اَنْفُسُهُمْ بِهِ .

ودخی طرفکزدن بوکونه انصاف ومروتی درکار ایتدکلرندن صکره چوق اولورکه امور عظیمه‌دن اوله‌رق برام مهمی اوزرلرینه احاله وتعویل ایتدیکك وقتده ممنوناً و مطیباً قبول و احتمال ایدرلر .

فَاِنَّ الْعُمْرَانَ يَحْتَمِلُ مَا حَمَّلْتَهُ .

زیراکه اهالئ معموره احتمال حملدن امتناع ایتمزلر .

وَاِنَّمَا يُؤْتَى خَرَابُ الْاَرْضِ مِنْ اِعْوَازِ اَهْلِهَا .

ودخی ملکك خرابی اهالینك فقرندن اولور .

وَاِنَّمَا يُعْوِزُ اَهْلَهَا اِشْرَافُ اَنْفُسِ الْوُلَاةِ عَلَى الْجَمْعِ وَسُوءِ ظَنِّهِمْ بِالْبَقَاءِ وَقِلَّةِ اِنْتِفَاعِهِمْ بِالْعِبَرِ .

ودخی انفس ولاتك جمع امواله هوسکار ودوام وبقایه سوء اعتبار وطرف آخردن قلیل الادخار اولملری رعایایی فقیر وپریشان ایدر .

ثُمَّ انْظُرْ فِى حَالِ كُتَّابِكَ .

بوندن بویله معلوم اوله‌که دائره‌کزده اولان کتابك احوال و اطوارینه نظر ودقت ایتمك کرکدر .

فَوَلِّ عَلَى اُمُورِكَ خَيْرَهُمْ .

امور وخصوصکزه کتابك خیرلوسنی نصب واستخدام ایتمك کرکدر .

وَاخْصُصْ رَسَائِلَكَ الَّتِى تُدْخِلُ فِيهَا مَكَائِدَكَ وَاَسْرَارَكَ بِاَجْمَعِهِمْ لِوُجُودِ صَالِحِ الْاَخْلَاقِ مِمَّنْ لَا تُبْطِرُهُ الْكَرَامَةُ فَيَجْتَرِئُ بِهَا عَلَيْكَ

ودخی امور وخصوصکزده اقتضا ایدن اخذ وعطانك تحقیق وتصرفنده تغافل ومرور وجانب عمالدن طرفکزه ورود ایدن مکاتبك حضورکزه ایراد وایصالنده تکاهل وقصور وایجاب ایدن جواب صوابك طرفکزدن

فِى خِلافٍ لَكَ بِحَضْرَةِ مَلَاءٍ
وَلَا تَقْصُرُ بِهِ الْغَفْلَةُ عَنْ اِيرَادِ
مُكَاتَبَاتِ عُمَّالِكَ وَاِصْدَارِ
جَوَابَاتِهَا عَلَى الصَّوَابِ عَنْكَ
وَفِيمَا يَأْخُذُ لَكَ وَيُعْطِى مِنْكَ.

اصدار وارجاعنده تعلل و فتور ایتمیوب مدهوش کرامت و بیهوش کتابت اولمیوب حضور ملاده خلافکه جسارت ایتمیوب صالح الاخلاق اولان برکاتبی بین الکتاب انتخاب ایدوب اسرار و مکایدی حاوی اولان رسائل و مکاتبی انك عهدهٔ صداقتنه تفویض واحاله ایتمك کرکدر.

وَلَا تُضْعِفُ عَقْدًا اِعْتَقَدَهُ لَكَ.

ودخی اول کاتبك طرفکزه وابسته اولان اعتقادنی ضعیف ایتمامك کرکدر .

وَلَا تَعْجِزُ عَنْ اِطْلَاقِ مَا عَقَدَ
عَلَيْكَ.

ودخی اوزرکه عقد ومسدود اولان مشکلك حلنك عاجز اولمامك کرکدر .

وَلَا تَجْهَلُ مَبْلَغَ قَدْرِ نَفْسِكَ
فِى الْاُمُورِ.

ودخی امور ومهامده قدر نفسکه جاهل اولمامك کرکدر .

فَاِنَّ الْجَاهِلَ بِقَدْرِ نَفْسِهِ
يَكُونُ بِقَدْرِ غَيْرِهِ اَجْهَلَ.

زیراکه قدر نفسنه جاهل اولان غیرك قدرینه اجهل اولور.

ثُمَّ لَا يَكُنْ اِخْتِيَارُكَ اِيَّاهُمْ
عَلَى فِرَاسَتِكَ وَاسْتِنَامَتِكَ
وَحُسْنِ الظَّنِّ مِنْكَ.

صکره دخی طائفهٔ کتابك اطوار حسنهٔ ظاهره‌سنه نظر ایتمکله حسن ظن ایدوب فراست و استیامت ایله اختیار ایتمامك کرکدر.

فَاِنَّ الرِّجَالَ يَتَعَرَّفُونَ
لِفِرَاسَاتِ الْوُلَاةِ بِتَصَنُّعِهِمْ
وَحُسْنِ خِدْمَتِهِمْ لَيْسَ وَرَاءَ
ذَلِكَ مِنَ النَّصِيحَةِ وَالْاَمَانَةِ
شَيْءٌ.

زیراکه طائفهٔ رجال خلوص وامانتك غیریدن اجتناب ایدوب تصنعات حسنه وخدمات مستحسنه ابرازیله اظهار معرفت ایدوب ولات ثقاتك فراست وحسن ظننی جلب ایدرلر .

وَلَكِنْ اِخْتَبِرْ بِمَا وُلُّوا
لِلصَّالِحِينَ قَبْلَكَ فَاعْمَلْ
لِاَحْسَنِهِمْ كَانَ فِى الْعَامَّةِ
اَثَرًا وَاَعْرَفِهِمْ بِالْاَمَانَةِ
وَجْهًا.

ولکن سلف صالحین کسنه‌لرك امورنده مستخدم اولان کتابدن بین العامة احسن ومختار اولوب وجوه امانته اعلم واعرف اولان کتابی امورکه عامل ایتمك کرکدر.

فَاِنَّ ذَلِكَ دَلِيلٌ عَلَى نَصِيحَتِكَ
لِلّٰهِ وَلِمَنْ وُلِّيتَ اَمْرَهُ.

زیراکه تحقیقا بو وجهله امور رعایایه اهتمام ودقتکز جناب باری عز اسمه حضرتلرینه منوط و طرفندن وکیل ووالی نصب اولندیغك حضرت امیرالمؤمنینه مربوط اولان خلوص واعتقادکزه برهان قاطع اولسه کرکدر .

وَاجْعَلْ لِرَأْسِ كُلِّ اَمْرٍ مِنْ
اُمُورِكَ رَأْسًا مِنْهُمْ لَا يَقْهَرُهُ

ودخی امور مهمه‌نك کثرت وتراکمندن عاجز ومقهور اولمیان کتابك هر بررلرینی برر امور

كَبِيرُهَا وَلَا يَتَشَبَّثُ عَلَيْهَا كَثِيرُهَا .

مهمه‌نك اوزرینه رئیس ایتمك کرکدر .

وَمَهْمَا كَانَ فِي كُتَّابِكَ مِنْ عَيْبٍ فَتَغَابَيْتَ عَنْهُ أَلْزِمْتَهُ .

طائفهٔ کتابدن ظهور ایدن عیوب و قصوردن تغافل وتغابی ایتمك عیوب وقصورلرك الزام ودوامنه بادی اولسه کرکدر.

ثُمَّ اسْتَوْصِ بِالتُّجَّارِ وَذَوِي الصِّنَاعَاتِ وَأَوْصِ بِهِمْ خَيْراً الْمُقِيمِ مِنْهُمْ وَالْمُضْطَرِبِ بِمَالِهِ وَالْمُتَرَفِّقِ بِبَدَنِهِ .

طائفهٔ تجارك واهل صنعتك مقیم ومتحرك وکاسب ومترفقلرینه خیر وصلاح ایله وصیت اولسه کرکدر.

فَإِنَّهُمْ مَوَادُّ الْمَنَافِعِ وَأَسْبَابُ الْمَرَافِقِ .

زیراکه طائفهٔ تجار، وفرقهٔ صنعتکار، رعایا وبرایانك فوائد ومنافعنه اسباب ومصالح ومرافقنه بادی واصحاب، اولمشلردر .

وَجُلَّابُهَا مِنَ الْمَبَاعِدِ وَالْمَطَارِحِ فِي بَرِّكَ وَبَحْرِكَ وَسَهْلِكَ وَجَبَلِكَ وَحَيْثُ لَا يَلْتَئِمُ النَّاسُ لِمَوَاضِعِهَا وَلَا يَجْتَرِؤُنَ عَلَيْهَا .

ودخی صحرا ودریاده، وسهال وجبالده، وناسه ملایم اولمیان، و ناسك جسارت ایده‌مدیکی مواضعده اولان امکنهٔ بعیده‌دن و مهلکات و مطارح شدیده‌دن رعایا وبرایانك منافع و فوائدینی جلب ایدرلر .

فَإِنَّهُمْ سِلْمٌ لَا يُخَافُ بَائِقَتُهُ وَصُلْحٌ لَا يُخْشَى غَائِلَتُهُ .

زیراکه طائفهٔ تجار ارباب سلامت واصحاب صلح وراحتلر اولدیغندن اسباب داهیه‌دن ومواد هالکه‌دن خوف وخشیت ایتمزلر.

وَتَفَقَّدْ أُمُورَهُمْ بِحَضْرَتِكَ وَفِي حَوَاشِي بِلَادِكَ .

طائفهٔ تجارك امورلرینی حضورکده واطراف بلادده استفسار وتفقد ایتمك کرکدر.

وَاعْلَمْ مَعَ ذَلِكَ أَنَّ فِي كَثِيرٍ مِنْهُمْ ضَيْقاً فَاحِشاً قَبِيحاً وَاحْتِكَاراً لِلْمَنَافِعِ وَتَحَكُّماً فِي الْبِيَاعَاتِ وَذَلِكَ بَابُ مَضَرَّةٍ لِلْعَامَّةِ وَعَيْبٌ عَلَى الْوُلَاةِ فَامْنَعْ مِنَ الْاِحْتِكَارِ .

طائفهٔ تجارك اکثری هنکام اقتضاده دست بست بخیلانه‌لرنده اولان اموال و امتعه‌لرینی بیع وشرادن امتناع ایدرك رعایا وبرایایه تضییق ایتمکله کران بها ایله تحکمانه معامله ایتدکلرندن ناشی عامهٔ رعایایه ظهور ایدن باب مضرت وولات ثقاته عائد اولان عیوب و مذلت سببیله طائفهٔ تجاری اطوار ناهموارلرندن منع وتنبیه ایتسه‌لر کرکدر.

فَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَنَعَ مِنْهُ .

زیراکه حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم احتکاری منع ایتمشدر.

وَلْيَكُنِ الْبَيْعُ بَيْعاً سَمْحاً بِمَوَازِينِ عَدْلٍ وَأَسْعَارٍ لَا

ودخی بایعه ومشتری‌یه ضرر اولمیه‌رق عدل و اسعار میزانیله موزون اولمش مبایعهٔ سمیحانه

تَجْحَفُ بِالْفَرِيقَيْنِ مِنَ الْبَائِعِ وَالْمُبْتَاعِ .

فَمَنْ قَارَفَ حُكْرَةً بَعْدَ نَهْيِكَ فَنَكِّلْ وَعَاقِبْ فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ .

الطَّبَقَةُ السُّفْلَى مِنَ الَّذِينَ لَا حِيلَةَ لَهُمْ وَالْمَسَاكِينِ وَالْمُحْتَاجِينَ وَالزَّمْنَى فَإِنَّ فِي هٰذِهِ الطَّبَقَةِ مُعْتَرًّا فَاحْفَظِ اللّٰهَ مَا اسْتَحْفَظَكَ مِنْ حَقِّهِ فِيهِمْ وَاجْعَلْ لَهُمْ قِسْمًا مِنْ بَيْتِ مَالِكَ وَقِسْمًا مِنْ غَلَّاتِ صَوَافِي الْإِسْلَامِ فِي كُلِّ بَلَدٍ .

فَإِنَّ لِلْأَقْصَى مِنْهُمْ مِثْلَ الَّذِي لِلْأَدْنَى .

وَكُلٌّ قَدِ اسْتُرْعِيتَ حَقَّهُ .

ومعاملهٔ عدیلانه اولسه کرکدر .

طائفهٔ تجاردن اکر بر کمسنه ولات ثقاتك تنبیه ونهیندن صکره احتکاری ارتکاب ایدر ایسه بغیر اسراف تأدیب وتنکیل ایتسه‌لر کرکدر .

زیر حکومتکزده اولان رعایا وبرایادن طبقهٔ سفلی مساکین بیعاش ومعتر وزمنی مدار وکذارشلرنده بیدست و بی پا اولمغله حق عاجزانه‌لرنده قبل الهیدن تخصیص واحسان بیوریلان حصص خاصه‌لرینك بر قسمنی بیت المال مسلمیندن و برقسمنی بلاد محدوده اولان صوافی اسلامك غلات محصوله‌لرندن وغنایم منهوبه‌لرندن قریب وبعید فرق ایتمیوب تعیین واعطا ایتمك کرکدر .

فقرا ومساکینك قریب ونزدیکنه نه اعطا قلنور ایسه بعیدینه دخی انك مثلی اولسه کرکدر .

و دخی طائفهٔ مساکینك کرك اقرب وکرك ابعد جمله‌سنك

فَلَا يَشْغَلَنَّكَ عَنْهُمْ شَاغِلُ نَظَرٍ .

فَإِنَّكَ لَا تُعْذَرُ بِتَضْيِيعِ التَّافِهِ لِإِحْكَامِكَ الْكَثِيرَ الْمُهِمَّ .

وَلَا تُشَخِّصْ هَمَّكَ عَنْهُمْ .

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لَهُمْ .

وَتَفَقَّدْ أُمُورَ مَنْ لَا يَصِلُ إِلَيْكَ مِمَّنْ تَقْتَحِمُهُ الْعُيُونُ وَتَحْقِرُهُ الرِّجَالُ فَفَرِّغْ لِأُولٰئِكَ ثِقَتَكَ مِنْ أَهْلِ الْخَشْيَةِ وَالتَّوَاضُعِ فَلْيَرْفَعْ إِلَيْكَ أُمُورَهُمْ .

ثُمَّ اعْمَلْ فِيهِمْ بِالْإِعْذَارِ إِلَى

حقوقنه رعایت اولسه کرکدر .

مشغولات نظریه سنی طائفهٔ مساکینك امورندن مشغول و غافل ایتمسون .

زیرا که مهمات کثیره‌که تضییع اوقات ایتمکله مقبول العذر اوله‌مزسین .

همم وفیه‌کی طائفهٔ مساکیندن دریغ ایتمه .

روی مرحمتکی و خد شفقتکی انلردن دوندرمه .

ودخی ملازمان دیواندن حقارتکش و متعلقان ذیشاندن خسارت اندیش اولمغله اقتضا ایدن احوال عاجزانه‌لرینی طرفکزه عرض وافاده‌یه دسترس اولمیان اهالینك کیفیات حاللرینی افاده ایتمك ایچون متعلقان خالصه‌دن حسن تواضع ایله معروف وخوف وخشیت ایله موصوف برمعتمد صادق کمسنه‌یی امور مخصوصه‌لرینه نصب وتعیین ایتسه‌ك کرکدر .

صکره دخی روز لقاده حضور

اللهِ سُبْحانَهُ يَوْمَ تَلْقاهُ.

باريده مقبول العذر اولمق عزميله طائفهٔ مساكينه حسن معامله ايتسه‌ك كركدر.

فَاِنَّ هؤُلاءِ مِنْ بَيْنِ الرَّعِيَّةِ اَحْوَجُ اِلَى الْاِنْصافِ مِنْ غَيْرِهِمْ.

زيرا كه طائفهٔ مساكين بين الرعايا عدل وانصافه غايت محتاجلردر.

وَكُلٌّ فَاعْذِرْ اِلَى اللهِ فى تَأْدِيَةِ حَقِّهِ اِلَيْهِ.

ودخى طائفهٔ مساكينك هر برلرينك اوزريكه ايجاب ايدن حقلرينى ادا ايتمكده ظهور ايدن قصورك عذر ونيازينى حضور رب العالمينه ايتمك كركدر.

وَتَعَهَّدْ اَهْلَ الْيُتْمِ وَذَوِى الرِّقَّةِ فِى السِّنِّ مِمَّنْ لا حِيلَةَ لَهُ وَلا يَنْصِبُ لِلْمَسْئَلَةِ نَفْسَهُ.

سؤال ماله نصب نفس ايتميوب مدار معاشدن عاجز قالان ايتامه وارباب رقابه احسان وتعهد ايتمك كركدر.

وَذلِكَ عَلَى الْوُلاةِ ثَقيلٌ.

وحال بوكه امر مذكور ولات اوزرينه ثقيل اولور.

وَالْحَقُّ كُلُّهُ قَدْ يُخَفِّفُهُ اللهُ عَلى اَقْوامٍ طَلَبُوا الْعاقِبَةَ فَصَبَرُوا اَنْفُسَهُمْ وَوَثِقُوا بِصِدْقِ مَوْعُودِ اللهِ لَهُمْ.

ودخى جانب باريدن بيان بيوريلان موعودات حسنه‌نك صدقنه اعتماداً طلب عاقبت ايله احقاق حقوقه صبر ايدن اقوام وجاعتك اوزرينه ايجاب ايدن حقك جمله‌سى

حق سبحانه وتعالى حضرتلرى تخفيف وآسان ايتسه كركدر.

وَاجْعَلْ لِذَوِى الْحاجاتِ مِنْكَ قِسْماً تُفَرِّغُ لَهُمْ فيهِ شَخْصَكَ وَتَجْلِسُ لَهُمْ مَجْلِساً عامّاً فَتَتَواضَعُ فيهِ لِلّهِ الَّذى خَلَقَكَ وَتُقْعِدُ عَنْهُمْ جُنْدَكَ وَاَعْوانَكَ مِنْ اَحْراسِكَ وَشُرَطِكَ حَتّى يُكَلِّمَكَ وُيُكَلِّمُهُمْ غَيْرَ مُتَعْتِعٍ.

ارباب حاجتك ضمائر عاجزانه‌لرنده مستور اولان اسرار واشتكالرينك اشتهار و استفسارى ايچون خدمات و متعلقاتكزدن اولان اعوان واحراسى ومذكور اولان ارباب حاجاتى متواضعانه اتفاق ايدوب كندوكز ايله برابر مجلس انيسه جلوس ايدوب على طريق الامثال و الاقران ابواب مكالماتى مفتوح ايتمكله مذكور اولان ارباب حاجتك اسرار واحوال عاجزانه‌لرى كشف وآشكار اولسه كركدر.

فَاِنّى سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ تَعالى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فى غَيْرِ مَوْطِنٍ لَنْ تُقَدَّسَ اُمَّةٌ لا يُؤْخَذُ لِلضَّعيفِ فيها حَقُّهُ مِنَ الْقَوِىِّ غَيْرَ مُتَعْتِعٍ.

برامتك ضعيفى قويسيله امثال معامله‌سى ايدرك حقنى اخذ ايتميجه اول امت مقدس اوله‌مز ديو بيوردقلرى رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم افندمزدن چوق موضعده مسموعم اولمشدر.

ثُمَّ احْتَمِلِ الْخُرْقَ مِنْهُمْ.

صكره دخى طرفكزدن مأمور اولان خدمه و اعوان وضابطان

فَالْغِ وَنَحِّ عَنْكَ الضِّيقَ وَالْعُنْفَ يَبْسُطُ اللّٰهُ عَلَيْكَ بِذٰلِكَ اَكْنافَ رَحْمَتِهِ وَيُوجِبُ لَكَ ثَوابَ طاعَتِهِ .

وشرط طرفلرندن ارباب حاجاته وارد اولان دهشت وخوفك ازاله واحتماله سعی اولسه کرکدر .

دخی اول دهشتی الغا وابطال ایله معاملهٔ عنفی و طارلغی کندندن ابعاد ایله تا که انبساط اکناف رحمته و ایجاب ثواب طاعته بادی اوله .

وَاَعْطِ ما اَعْطَيْتَ هَنِيئاً .

اعطائی و ایتدیکك احسانی قول هین ایله اعطا واحسان ایتسه‌ك کرکدر .

وَامْنَعْ فِي اِجْمالٍ وَاِعْذارٍ .

ارباب حاجاتی منع ودفع ایدنجه قول جمیل ایله وعذر حسن ایله منع ایتسه کرکدر .

ثُمَّ اُمُورٌ مِنْ اُمُورِكَ لَابُدَّ لَكَ مِنْ مُباشَرَتِها .

بعد ذا سنجه لابد بر طاقم امور واردرکه انلره‌ده مباشرت لازمدر .

مِنْها اِجابَةُ عُمّالِكَ بِعَناعَةِ كُتّابِكَ .

جمله‌دن بری عماله عناعنهٔ کتاب ایله اجابتدر یعنی طائفهٔ عمالك اقتضا ایدن حساب وکتابنی بر بر رؤیت ایدوب بعده طائفهٔ عماله جواب ویرمکدر .

وَمِنْها اِصْدارُ حاجاتِ النّاسِ عِنْدَ وُرُودِها عَلَيْكَ مِمّا

ودخی طرفکزه ورودنده حاجات ناسی صدور اعوانك اخراجاتندن اصدار ایتسه‌ك کرکدر .

تُخْرِجُ بِهِ صُدُورُ اَعْوانِكَ .

وَاَمْضِ لِكُلِّ يَوْمٍ عَمَلَهُ .

هر برکونك عملنی امضا ایتسه‌ك کرکدر .

فَاِنَّ لِكُلِّ يَوْمٍ ما فِيهِ .

زیرا که هر برکون ایچوندر آنده اولان شی .

وَاجْعَلْ لِنَفْسِكَ فِيما بَيْنَكَ وَبَيْنَ اللّٰهِ اَفْضَلَ تِلْكَ الْمَواقِيتِ وَاَجْزَلَ تِلْكَ الْاَقْسامِ وَاِنْ كانَتْ كُلُّها لِلّٰهِ اِذا صَلَحَتْ فِيها النِّيَّةُ وَسَلِمَتْ مِنْها الرَّعِيَّةُ .

خلوص نیته تصادف ایدن زمان وسلامت رعایایه متصادف اولان اوان سنك ایله حق تعالی حضرتلرینك بیننده اولان اوقاتك خیرلوسی اولسه کرکدر .

وَلْتَكُنْ خاصَّةُ ما تُخْلِصُ بِهِ لِلّٰهِ دِينَكَ اِقامَةَ فَرائِضِهِ الَّتِي هِيَ لَهُ خاصَّةً .

دین عزیزکی جناب حقه خالص قیلان احکامك خاصه‌سی ذات واجب الوجود حضرتلرینه خاص اولان فرائض اولسه کرکدر .

فَاَعْطِ اللّٰهَ مِنْ بَدَنِكَ فِي لَيْلِكَ وَنَهارِكَ .

جناب مولایه بدنك ایله لیل ونهارده عبادت واعطا اولسه کرکدر .

وَوَفِّ ما تَقَرَّبْتَ بِهِ اِلَى اللّٰهِ مِنْ ذٰلِكَ كامِلاً غَيْرَ مَثْلُومٍ وَلا مَنْقُوصٍ بالِغاً مِنْ بَدَنِكَ

ودخی عبادت بدنیه‌دن درجهٔ اقصایه بالغ اولمغله منقوص و مثلوم اولمیوب کامل ومکمل اولان اسباب تقربه وفا اولسه

مَا بَلَغَ.
فَإِذَا قُمْتَ فِي صَلَاتِكَ لِلنَّاسِ فَلَا تَكُونَنَّ مُنَفِّراً وَلَا مُضَيِّعاً.
فَإِنَّ فِي النَّاسِ مَنْ بِهِ الْعِلَّةُ وَلَهُ الْحَاجَةُ.
وَقَدْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ وَجَّهَنِي إِلَى الْيَمَنِ كَيْفَ أُصَلِّي بِهِمْ فَقَالَ صَلِّ بِهِمْ كَصَلَاةِ أَضْعَفِهِمْ وَكُنْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيماً.
وَأَمَّا بَعْدَ هٰذَا فَلَا يَطُولَنَّ احْتِجَابُكَ عَنْ رَعِيَّتِكَ.
فَإِنَّ احْتِجَابَ الْوُلَاةِ عَنِ الرَّعِيَّةِ شُعْبَةٌ مِنَ الظُّلْمِ وَقِلَّةُ عِلْمٍ

كركدر.

ودخی صلاة شريفه قيام اولندقده جماعته نفرت ويريجی و نمازی ضايع قيليجی اسبابدن اجتناب ايتسه‌ك كركدر.

زيرا كه ناسك بعضيسنده مرض وعلت و بعضيسنده ضرورت وحاجت اولمش اولور.

رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم حضرتلری بنی يمنه بعث ملك بيوردقلرنده نمازی نصل قيلديره‌يم ديو سؤال ايتدم. «انلره اك ضعيفلرينك نمازينی ادا ايله ومؤمنلره مرحمتلی اول» ديو بيورديلر.

تحت حكومتكده اولان رعايا وبرايادن برمقتضای ولايت اقتضا ايدن غياب و احتجابكز طول ودراز اولمسه كركدر.

زيرا كه ولاتك رعايادن طول احتجابی رعايايه ظلم ضيقدن برشعبه اولوب امور وخصوصه

بِالْأُمُورِ وَالِاحْتِجَابُ مِنْهُمْ يَقْطَعُ عَنْهُمْ عِلْمَ مَا احْتَجَبُوا دُونَهُ فَيَصْغُرُ عِنْدَهُمُ الْكَبِيرُ وَيَعْظُمُ الصَّغِيرُ وَيَقْبُحُ الْحَسَنُ وَيَحْسُنُ الْقَبِيحُ وَيُشَابُ الْحَقُّ بِالْبَاطِلِ.
وَإِنَّمَا الْوَالِي بَشَرٌ لَا يَعْرِفُ مَا تَوَارَى عَنْهُ النَّاسُ بِهِ مِنَ الْأُمُورِ.
وَلَيْسَتْ عَلَى الْحَقِّ سِمَاتٌ يُعْرَفُ بِهَا ضُرُوبُ الصِّدْقِ مِنَ الْكَذِبِ.
وَإِنَّمَا أَنْتَ أَحَدُ رَجُلَيْنِ إِمَّا امْرُؤٌ سَخَتْ نَفْسُكَ بِالْبَذْلِ فِي الْحَقِّ فَيَمْنَعُ احْتِجَابُكَ مِنْ وَاجِبِ حَقٍّ تُعْطِيهِ أَوْ فِعْلٍ كَرِيمٍ تَسُودُ بِهِ.
أَوْ مُبْتَلًى بِالْمَنْعِ فَمَا أَسْرَعَ كَفَّ

ايجاب ايدن علمك تقليل وعدمنه بادی ودخی تصغير كباره وتعظيم صغاره باعث و حسناتی تقبيح وقبيحاتی تحسين وحق باطلدن فرق و تمييز اتمامكه موجب برماده اولسه كركدر.

واليلر انجق بشردر ناسك كندودن ستر ايتدكلری اموری بيله‌مزلر.

وامر حقك اوزرينده برعلامت يوقدر كه انك سببيله انواع صدق اقسام كذبدن فرق وتمييز اولنه.

ودخی سن ايكی رجلك بريسن يا نفسكی بذل احسانه صرف اتمش برآدمسين طول احتجاب سنی حق واجبك اداسندن منع ايدر و ياخود سيادت وعزتكه بادی اولان فعل كريمك اعطاسندن دفع ايدر.

ياخود حقارت بخله مبتلی اولمش برآدمسين . ارباب حاجات بذل

النَّاسِ عَنْ مَسْأَلَتِكَ إِذَا
آيِسُوا مِنْ بَذْلِكَ .

وكرمكدن مأيوس ومحزون
اولدقلرنده سندن احسان عزميله
هيچ كمسنه سكا الني اسراع
ودراز ايتمز .

مَعَ أَنَّ أَكْثَرَ حَاجَاتِ النَّاسِ
إِلَيْكَ مَالَا مَؤُنَةَ فِيهِ عَلَيْكَ

ناسك اكثر حاجاتى اوزركه ثقل
مؤنتى اولميان شيلردر .

مِنْ شَكَاةِ مَظْلَمَةٍ أَوْ طَلَبِ
إِنْصَافٍ فِي مُعَامَلَةٍ .

معامله‌ده ظلمدن اشتكا وطلب
انصاف كبى شيلردر .

ثُمَّ إِنَّ لِلْوَالِي خَاصَّةً وَبِطَانَةً
فِيهِمْ إِسْتِيثَارٌ وَتَطَاوُلٌ وَقِلَّةُ
إِنْصَافٍ .

صكره دخى ولاتك اعوان خاصه‌
لرى و بطانۀ مخصوصه‌لرى اولوب
رعايايه ظلم وتعدى و بى انصافلق
ايدرلر .

فَاحْسِمْ مَؤُنَةَ أُولَئِكَ بِقَطْعِ
تِلْكَ الْأَحْوَالِ .

انلرك مؤنتنى منع ايتمك احوال
خبيثه‌لرينى قطع ايتمك ايله اولور .

وَلَا تُقْطِعَنَّ لِأَحَدٍ مِنْ خَاصَّتِكَ
وَعَامَّتِكَ قَطِيعَةً .

خواص وعوامكدن رعايا ايله برابر
اوزرلرينه ايجاب ايدن حقوق
رعايادن آيروب برقطيعه‌يه يعنى
كسيه كسمه‌مك كركدر . زيراكه
رعايانك بعضيسنى برجزئى شى
ايله مقطوع ايتمك عامۀ رعايانك
عدم رضالرينه بادى اولور .

وَلَا تَطْمَعَنَّ مِنْكَ فِي اعْتِقَادِ
عُقْدَةٍ تَضُرُّ بِمَنْ يَلِيهَا مِنَ
النَّاسِ فِي شِرْبٍ أَوْ عَمَلٍ
مُشْتَرَكٍ يَحْمِلُونَ مَؤُنَتَهُ عَلَى
غَيْرِهِمْ .

اعيانى اولديغم بلاد وقرانك رعا-
ياسندن آب اشتراك وعمل مشترك
خصوصيله طرفكزه رجوع ايدن
كمسنه‌لرك اقتضا ايدن مؤنتلرينى
آخرلره حمل واحاله ايتمك سببيله
انلردن اخذ ايتديكم رشوت
وعبوديت ايله اداره ايدرم فحوا-
سيله تحت تصرفكده اولان بلاد
وقرانك عمل رياستنه طالب
اولان عمال وعقده‌نك طمع خام
و اهتمام بى انجاملرينه مساعده
اولمسه كركدر .

فَيَكُونَ مَهْنَأُ ذَلِكَ لَهُمْ دُونَكَ .
وَعَيْبُهُ عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ .

زيراكه بوخصوص عمال وعقده‌يه
مدار ومعاش اولور سكا اولمز .
حال بوكه دنيا و آخرتده وزرى
سنك اوزركه قالور .

وَأَلْزِمِ الْحَقَّ مَنْ لَزِمَهُ مِنَ
الْقَرِيبِ وَالْبَعِيدِ .

اقارب و اجانبدن هر بركسنه‌نك
اوزرينه لازم اولان حقنى سن
دخى اوزرينه لازم ايتسه‌ك كركدر .

وَكُنْ فِي ذَلِكَ صَابِراً مُحْتَسِباً
وَاقِعاً ذَلِكَ مِنْ قَرَابَتِكَ
وَخَوَاصِّكَ حَيْثُ وَقَعَ وَابْتَغِ

اقرباء وخواصك اوزرينه وقوع
بولان مؤنتده محتسب اولمغله صبر
ايدوب ودخى عاقبت انديش او-
له‌رق آنى آغر وثقيل كورمامك

عاقبته بما يثقل عليك منه. فان مغبة ذلك محمودة.

کرکدر. زیراکه انك عاقبتی کوزل اولور.

وان ظنت الرعية بك ضيقاً فاصحر لهم بعذرك واعدل عنك ظنونهم باصحارك.

اکر رعایا سنی ظالم ظن ایتسه عذرکی اظهار ایتمکله رعایانك سوء ظننی ازاله ایتسه‌ك کرکدر.

فان في ذلك اعذاراً تبلغ فيه حاجتك من تقويمهم على الحق.

زیراکه بو وجهله اولان عذرایله رعایانك حقنی ادا ایتمکده تقویم ودوامنه نائل اولمش اولورسین.

ولا تدفعن صلحاً دعاك اليه عدوك فيه رضى.

ودخی رضاء اللهه مطابق اولان صلحه اعدا سنی دعوت ایتدکده دفع ومنع ایتمامك کرکدر.

فان في الصلح دعة لجنودك وراحة من همومك وامناً لبلادك.

زیراکه صلحده عسکری صیانت وار وسکا دخی هم وغمدن راحت اولمق وار وبلاد وقرایه امنیت وار.

ولكن الحذر كل الحذر من عدوك بعد صلحه.

دخی اعدا ایله مصالحه ایتدکدن صکره ینه غایتده حذر ایدوب خوف واحتیاط اوزره اولمق کرکدر.

فان العدو ربما قارب ليغفل.

زیراکه اعدای بداندیش اکثر وقت خصمنی اغفال ایدوب فر-صتیاب اولمغه مترقب اولور.

فخذ بالحزم.

سکا دخی احتیاط وحزمه مداومت ایتمك کرکدر.

واتهم في ذلك حسن الظن.

اعدای بداندیشدن احتیاط اوزره اولمغله نقض عهد ایدر دیو طرفکزه سوء ظن ایتمیوب عدم نقض ایله طرفکزه حسن ظن ایلرلر.

وان عقدت بينك وبين عدوك لك عقدة او البسته منك ذمة فحط عهدك بالوفاء وارع ذمتك بالامانة واجعل نفسك جنة دون ما اعطيت.

دشمن بد اندیش ایله میانه‌ده عقد ایتدیکك عقدهٔ مصالحه‌یه وفا وصیانت و دخی الباس ایتدیکك ذمت متارکه‌یه رعایت و امانت واعطا ایتدیکك عهود وسدوده کندو نفسکی قلقان وجوشن ایتسه‌ك کرکدر.

فانه ليس من فرائض الله سبحانه شيء اشد عليه اجتماع الناس مع تفريق اهوائهم وتشتت ارائهم من تعظيم الوفاء بالعهود.

زیراکه فرائض الله ایچنده ناسك اختلاف آرا وتشتت اهواسیله برابر وفاء بالعهدك اعظامنه اجتماع واتفاق ایتدکلرندن ازید برشی یوقدر.

وقد لزم المشركون فيما بينهم دون المسلمين.

حال بوکه طائفهٔ مشرکین جماعت مسلمین ایله اولمیوب کندو میانه‌لرنده اولان عهد و میثاقه وفا ودوام ایتمکی کندولرینه واجب ولازم عد ایتمشلردر.

لِمَا اسْتَوْبَلُوا مِنْ عَوَاقِبِ الْغَدْرِ.

زیراکه طائفهٔ مشرکین عواقب غدری ولواحق نقضی کندولرینه وبال وکناه وثقیل عد ایتمشلردر.

فَلَا تَغْدِرَنَّ بِذِمَّتِكَ.

البته سن عقد و ذمتکه غدر ایتمامك کرکدر.

وَلَا تَخِيسَنَّ بِعَهْدِكَ.

البته سن عهدکدن دونمامك کرکدر.

وَلَا تَخْتِلَنَّ عَدُوَّكَ.

زینهار هنکام مصالحه‌ده اعدایه خدعه واویناقلق ایتمامك کرکدر.

فَإِنَّهُ لَا يَجْتَرِئُ عَلَى اللّٰهِ إِلَّا جَاهِلٌ شَقِيٌّ.

زیراکه حق تعالی اوزرینه هیچ برکیمسه جرأت وجسارت ایده‌مز انجق جاهل وعاصی اولان ایدر.

وَقَدْ جَعَلَ اللّٰهُ عَهْدَهُ وَذِمَّتَهُ أَمْناً أَفْضَاهُ بَيْنَ الْعِبَادِ بِرَحْمَتِهِ.

حال بوکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری عهد وذمتنی بین العباد رحمته افضا واجرا ایده‌جك امن وامانه بادی قیلدی.

وَحَرَماً يَسْكُنُونَ إِلَى مَنَعَتِهِ وَيَسْتَفِيضُونَ إِلَى جِوَارِهِ.

ودخی عباداللهه اول عهدك وسعت ومنعتنده ساکن وجوار واطرافنده فیضیاب اولنه‌جق برحرم شریف قلدی.

فَلَا إِدْغَالَ وَلَا مُدَالَسَةَ وَلَا خِدَاعَ فِيهِ.

عهد ومیثاقه فساد وخیانت وخدعه ایتمك اولمز.

وَلَا تَعْقِدْ عَقْداً تَجُوزُ فِيهِ الْعِلَلُ.

ودخی علت قبول ایدر عهدی عقد ایتمامك کرکدر.

وَلَا يُعَوِّلَنَّ عَلَى الْحَقِّ قَوْلٌ بَعْدَ التَّأْكِيدِ وَالتَّوْثِقَةِ.

ودخی حق اوزره تأکید واستحکام ویردکدن صکره هیچ برقول ایله عول ورجوع ایتمامك کرکدر.

وَلَا يَدْعُوَنَّكَ ضِيقُ أَمْرٍ لَزِمَكَ فِيهِ عَهْدُ اللّٰهِ إِلَى طَلَبِ انْفِسَاخِهِ بِغَيْرِ الْحَقِّ.

ودخی عهداللهك لزومنی اقتضا ایدن امرك طارلغی بغیرحق سنی طلب انفساخه و ارادهٔ نقضه دعوت ایتمامك کرکدر.

فَإِنَّ صَبْرَكَ عَلَى ضِيقٍ تَرْجُو انْفِرَاجَهُ وَفَضْلَ عَاقِبَتِهِ خَيْرٌ مِنْ غَدْرٍ تَخَافُ تَبِعَتَهُ.

زیراکه انفراج واستراحتی مرجو وعاقبتك خیر اولمسی مأمول اولان طارلغه صبر ایتمك عقوبت جزاسندن خوف اولان غدردن خیرلودر.

وَأَنْ تُحِيطَ بِكَ فِيهِ مِنَ اللّٰهِ طَلِبَةٌ لَا تَسْتَقْبِلُ فِيهَا دُنْيَاكَ وَلَا آخِرَتَكَ.

ودخی غضب اللهك سنی احاطه ایتمسنه بادی ودنیا وآخرتك عدم قبولنه باعث اولان غدری ارتکاب ایتمکدن ایسه طارلغه صبر ایتمك خیرلودر.

إِيَّاكَ وَالدِّمَاءَ وَسَفْكَهَا بِغَيْرِ حِلِّهَا.

بغیرحق اولان قتل نفسدن وسفك دمادن حذر ایتمك کرکدر.

فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ أَدْعَى لِنِقْمَتِهِ وَلَا أَعْظَمَ لِتَبِعَةٍ وَلَا أَحْرَى بِزَوَالِ نِعْمَةٍ وَانْقِطَاعِ مُدَّةٍ

زیراکه غضبات الهیه‌یی موجب ادعی، وبلیات یزدانیه‌یی مقتضی اعلی، ونعم سبحانیه‌نك زوال واضمحلالنه بادی اوفی، ومدت عزتك

مِنْ سَفْكِ الدِّمٰاءِ بِغَيْرِ حَقِّهٰا .

وَاللّٰهُ سُبْحٰانَهُ مُبْتَدِئٌ بِالْحُكْمِ بَيْنَ الْعِبٰادِ فِيمٰا تَسٰافَكُوا فِى اَلدِّمٰاءِ يَوْمَ الْقِيٰامَةِ .

فَلٰا يَقْوِيَنَّ سُلْطٰانُكَ بِسَفْكِ دَمٍ حَرٰامٍ .

فَاِنَّ ذٰلِكَ مِمّٰا يُضْعِفُهُ وَيُوهِنُهُ .

بَلْ يُزِيلُهُ وَيَنْقُلُهُ .

وَلٰا عُذْرَ لَكَ عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰا عِنْدِى فِى قَتْلِ الْعَمْدِ .

لِاَنَّ فِيهِ قَوَدَ الْبَدَنِ وَاِنِ ابْتُلِيتَ بِخَطَاءٍ وَاُفْرِطَ عَلَيْكَ سَوْطُكَ اَوْ يَدُكَ بِعُقُوبَةٍ .

فَاِنَّ فِى الْوَكْزَةِ فَمٰا فَوْقَهٰا

انقطاع وانفكاكنه باعث اولى، اوله‌رق بغير حق قتل نفسدن غيرى بو امر يوقدر.

حال بوكه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك يوم قيامتده اولان احكام عدليه‌لرينك جمله‌سندن اول اولان حكم قتل نفس ايچون اولان حكمدر.

سنك سلطنتك سنى حرام اولان قانى دوكمكله قوى وجسور قلمسون.

زيرا كه حرام اولان قانى دوكمك سلطنتكى ضعيف وسست ايلر.

بلكه دخى سلطنتكى نقل وزائل ايدر.

بغير حق قتل نفس ايدر ايسه‌ك كرك عند باريده وكرك بنم عندمده عذرك مقبول اوله‌مز.

اقتضا ايدن تعذيراتى اجرا ايتدكده ضروب ضربك شدت افراطندن وقوع بولان هلاكك قصاصى اوزركده ترتب ايدر هرنقدر عزمكز هلاك اولمز ايسه‌ده.

زيرا كه انسانك انفنه ال ايله قوى اوربجه ياخود دخى آخر قوى

مَقْتَلَةً .

فَلٰا تَطْمَحَنَّ نَخْوَةُ سُلْطٰانِكَ عَنْ اَنْ تُؤَدِّىَ اِلىٰ اَوْلِيٰاءِ الْمَقْتُولِ حَقَّهُمْ .

وَاِيّٰاكَ وَالْاِعْجٰابَ بِنَفْسِكَ .

وَالثِّقَةَ بِمٰا يُعْجِبُكَ مِنْهٰا .

وَحُبَّ الْاِطْرٰاءِ .

فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ اَوْثَقِ فُرَصِ الشَّيْطٰانِ فِى نَفْسِهِ .

لِيَمْحَقَ مٰا يَكُونُ مِنْ اِحْسٰانِ الْمُحْسِنِ .

وَاِيّٰاكَ وَالْمَنَّ عَلىٰ رَعِيَّتِكَ .

وَالتَّزَيُّدَ فِيمٰا كٰانَ مِنْ فِعْلِكَ .

وَاَنْ تَعَهَّدَهُمْ فَتُتْبِعَ مَوْعُودَكَ بِخُلْفِكَ .

آلت ايله انسانك عضونه ضرب ايدنجه انسان هلاك اولور.

مقتولك اولياسى اولان ورثه‌لرينك حقوقنى ادا ايتمكدن سلطنتك سنى منع ايتميه.

ودخى نفسك عجبندن حذر ايله.

ودخى نفسك عجبنه اعتماد ايتمكدن حذر ايله.

ودخى حقكده ظهور ايدن مدحدن حذر ايله.

زيرا كه مدح كندو نفسنده شيطانك فرصتلرينك محكميدر.

كه صاحب احسانك احسانك اجرينى ازاله ايتمك ايچوندر.

رعيتك اوزرينه منت ايتمكدن حذر ايتمك كركدر.

افعالكى زياده عد ايتمكدن حذر ايتمك كركدر.

ودخى رعايايه اول وعد ايدوب صكره خلف ايتمكدن حذر ايتمك كركدر.

فَاِنَّ الْمَنَّ يُبْطِلُ الْاِحْسَانَ.

زیرا که منت ایتمك احسانی ابطال ایدر.

وَالتَّزَيُّدُ يَذْهَبُ بِنُورِ الْحَقِّ.

ودخی تزید نور حقی کیدرر.

وَالْخُلْفُ يُوجِبُ الْمَقْتَ عِنْدَ اللّٰهِ.

ودخی وعده خلف ایتمك غضب اللهی ایراث ایدر.

اَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ.

ایشلمیه‌جککز فعلی دیدیککز ایچون.

اِيَّاكَ وَالْعَجَلَةَ قَبْلَ اَوَانِهَا.

اقتضا ایدن اموردە امکانی زماندن مقدم شروعه تعجیل ایتمکدن حذر ایتمك کرکدر.

وَالتَّسَاقُطَ فِيهَا وَاللَّجَاجَةَ فِيهَا اِذَا تَنَكَّرَتْ.

امور منکوره‌ده وخصوصات مجهوله‌ده لجاجت ومغالطه ایتمکدن حذر ایتمك کرکدر.

اَوِ الْوَهْنَ عَنْهَا اِذَا اسْتَوْضَحَتْ.

امور واضحه‌نك اجراسنده وهن وعاجزلك کوسترمکدن حذر ایتمك کرکدر.

فَضَعْ كُلَّ اَمْرٍ مَوْضِعَهُ.

هر برکسنه‌یی موضع لائقنه وضع ونصب ایتمك کرکدر.

وَاَوْقِعْ كُلَّ عَمَلٍ مَوْقِعَهُ.

ودخی هر برعملی موقعنه ایقاع ایتمك کرکدر.

وَاِيَّاكَ وَالْاِسْتِئْثَارَ بِمَا لِلنَّاسِ فِيهِ اُسْوَةٌ.

ودخی ناسی مساوات اوزره اولدیغی اموردە ترجیح بلا مرجح وتخصیص بلا مخصص ایتمکدن حذر ایتمك کرکدر.

وَالتَّغَابِي عَمَّا يُعْنَى بِهِ مِمَّا قَدْ وَضَحَ لِلْعُيُونِ.

اعیان و اشخاصه ظاهر اولوب معتنی‌به اولان امورك اجراسنده تکاهل وغفلت ایتمکدن حذر ایتمك کرکدر.

فَاِنَّهُ مَأْخُوذٌ مِنْكَ لِغَيْرِكَ.

زیرا که سنك غیرك ایتدیکی افعال شنیعه سندن مؤاخذه اولنور.

وَعَمَّا قَلِيلٍ يَنْكَشِفُ عَنْكَ اَغْطِيَةُ الْاُمُورِ.

ودخی سنك طرفکدن بر جزئی مساعده ایله امور مشکله‌نك مانع اولان پرده‌لری منکشف اولور ودخی آنکله مظلوملره انصاف ومروت حاصل اولور.

اِمْلِكْ حَمِيَّةَ اَنْفِكَ وَسَوْرَةَ جِدِّكَ وَسَطْوَةَ يَدِكَ وَغَرْبَ لِسَانِكَ.

حمیت انفکه وشدت جدکه وقوت یدکه وزبان بدکه مالك اولوب برکسنه‌یی رنجیده خاطر ایتمامك کرکدر.

وَاحْتَرِسْ مِنْ كُلِّ ذٰلِكَ بِكَفِّ الْبَادِرَةِ وَتَأْخِيرِ السَّطْوَةِ.

ودخی بومذکورلرك جمله‌سندن غضبکی حفظ وکف، وسطوت وشدتکی تأخیر ایتمکله کندکی مصون و محروس ایتمك کرکدر.

حَتّٰى يَسْكُنَ غَضَبُكَ.
فَتَمْلِكَ الْاِخْتِيَارَ.
وَلَنْ تَحْكُمَ ذٰلِكَ مِنْ نَفْسِكَ.

حَتّٰى تُكْثِرَ هُمُومَكَ بِذِكْرِ الْمَآبِ اِلٰى رَبِّكَ.
وَالْوَاجِبُ عَلَيْكَ اَنْ تَتَذَكَّرَ مَا مَضٰى لِمَنْ تَقَدَّمَكَ مِنْ حُكُومَةٍ عَادِلَةٍ اَوْ سُنَّةٍ فَاضِلَةٍ اَوْ اَثَرٍ عَنْ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهِ وَفَرِيضَةٍ فِى كِتَابِ اللّٰهِ.

فَتَقْتَدِىَ بِمَا شَاهَدْتَ مِمَّا عَمِلْنَا بِهِ فِيهَا.

وَتَجْتَهِدَ لِنَفْسِكَ فِى اِتِّبَاعِ مَا عَهِدْتُ اِلَيْكَ فِى عَهْدِى هٰذَا وَاسْتَوْثَقْتُ بِهِ مِنَ

تا كه غضبك ساكن اوله.

واختيار كه مالك اوله‌سين.

ودخى هواى نفسك مقتضاسيله بو مذكور اولان امور خبيثه‌يه ميل ايتمامك كركدر.

تا كه رب العالمين حضرتلرينه ملاقات ايده‌جكم ديو راحت قلبك زياده اولمق كركدر.

ودخى حكومت عادله‌دن وسنت فاضله‌دن واثر خير البشردن وفرائض كتاب الهيه‌دن اوله‌رق سلف اشرافدن صدور ايدن اعمال حسنه‌يى فكر و ذكر ايتمك سنك اوزرينه واجب اولمشدر.

ودخى طرفمزدن مشاهده ايتديكك اعمال حسنه‌يه اقتدا ايتمك كركدر.

ودخى هواى نفسه تابع اولديغك وقتده طرفكزه ايجاب ايدن تأديب وجزانك دفعى صددنده اولديغكز وقتده يدكزده علت وبهانه قالميوب

الْحُجَّةِ لِنَفْسِى عَلَيْكَ لِكَىْ لَا تَكُونَ عِلَّةٌ عِنْدَ تَسَرُّعِ نَفْسِكَ اِلٰى هَوَاهَا.

وَمِنْ هٰذَا الْعَهْدِ وَهُوَ آخِرُهُ.
وَاَنَا اَسْاَلُ اللّٰهَ تَعَالٰى.

اَنْ يُوَفِّقَنِى وَاِيَّاكَ لِمَا فِيهِ رِضَاهُ.

مِنَ الْاِقَامَةِ عَلَى الْعُذْرِ الْوَاضِحِ اِلَيْهِ وَاِلٰى خَلْقِهِ.
مَعَ حُسْنِ الثَّنَاءِ فِى الْعِبَادِ.

وَجَمِيلِ الْاَثَرِ فِى الْبِلَادِ.

وَتَمَامِ النِّعْمَةِ وَتَضْعِيفِ الْكَرَامَةِ.

ويدمزده سند اولمق ايچون حجت قاطعه ايله محكم قلنوب طرفكزه اعطا قلنان بو عهدنامه‌يه تابع اولمقده نفسك ايچون اجتهاد ايتمك كركدر.

ودخى عهد شريفك خاتمه‌سيدر.

مقاصد مرغوبه‌نك اعطا واحسانه قادر اولان قادر منان حضرتلرينك عظمت قدرتندن و وسعت رحمتندن نياز وسؤال ايدرم كه.

بنى وسنى رضاى شريفنه مطابق اولان امره موفق ايليه.

ذات وخلقنه واضح اولان عذرك اوزرينه قائم اولمغه موفق ايليه.

زير حكومتكزده اولان رعايا وبراياك حسن ثنالرينه نائل اولمغه موفق ايليه.

ودخى تحت تصرفكزده اولان بلاد وقراده الى يوم الجزاء اثر جميللر باقى قالمغه موفق ايليه.

ودخى نعم تامه‌يه وكرامت عامه‌يه موفق ايليه.

وَاَنْ يَخْتِمَ لِي وَلَكَ بِالسَّعَادَةِ وَالشَّهَادَةِ.	ودخی رجا ایدرم که بنم وسنك عاقبتمزی خاتمهٔ سعادت وعاقبت شهادت ایله مختوم ایلیه.
اِنَّا اِلَيْهِ رَاغِبُونَ.	زیرا که بز انجق کندکه رجوع ورغبت ایدیجی اولمشز.

وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيماً كَثِيراً.

